

Jaarverslag 2015 Open Universiteit

Open Universiteit
www.ou.nl

Jaarverslag 2015

Open Universiteit

Inhoudsopgave

bladzijde

Jaarverslag 2015

1	Inleiding	5
2	Verslag van de Raad van toezicht	7
3	Hoofdpijnen 2015	11
	Missie	11
	Onderwijsvisie en activerend online-onderwijs	11
	Vernieuwing van het masteronderwijs	12
	Vernieuwing van het bacheloronderwijs	12
	Kwaliteitszorg onderwijs	12
	Ontwikkeling en implementatie van een nieuwe instellingsbrede digitale leeromgeving	12
	Onderzoek	13
	Prestatieafspraken	14
	Financiën	14
	Medewerkersonderzoek	14
	Vestigingsbeleid	14
	Medezeggenschap	15
	Dies natalis	16
4	Onderwijs	19
	Aanbod	19
	Kwaliteitszorg	21
	Resultaten	23
	Diploma's	24
	Studenten	24
5	Onderzoek	27
	Open University Graduate School	27
	Faculteiten	28
	Wetenschappelijke integriteit	30
	Onderzoekskengetallen	31
6	Samenwerking	33
	Internationaal	33
	Nationaal	33
	Provinciaal en regionaal	34
7	Sociale paragraaf	39
	Organisatie	39
	HRM	40
	Vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen	42
8	Financiën	45
	Financiële gegevens	45
	Financiële analyse	47

9	Infrastructuur	59
	Huisvesting	59
	Informatie- en communicatietechnologie	59
10	Prestatieafspraken	63
	Prestatieafspraken 2013	63
	Midterm review 2014	64
	Voortgang 2015	65
	Realisatie prestatieafspraken	66
11	Helderheid en governance	77
	Notitie Helderheid	77
	Regeling beleggen en belenen	78
	Governance	78
	Beleid voor beheersing uitgaven inzake uitkeringen na ontslag	78
	Informatie over afhandeling klachten van studenten	79
12	De Open Universiteit in cijfers	81
	Jaarrekening 2015	83

hoofdstuk 1

Inleiding

De Open Universiteit kijkt met voldoening terug op het jaar 2015.

In 2015 heeft de Open Universiteit de onderwijsvernieuwing in de masters voortgezet. Het aantal studenten dat die vernieuwde masters volgt, is flink toegenomen en de ontwikkeling van het studierendement is positief. De voorbereiding van de vernieuwing van het bacheloronderwijs is in volle gang.

De nieuwe digitale leeromgeving yOUlearn, die ontwikkeld is door de Open Universiteit, is na zorgvuldige voorbereiding in exploitatie genomen. Dat is succesvol verlopen.

Onderzoek heeft meer aandacht gekregen. Het aantal promoties is het hoogste aantal ooit. Het onderzoek van de Open Universiteit is als wettelijke taak pas sinds 2010 opgenomen in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

Ook in financieel opzicht was 2015 een goed jaar. Het meerjarenperspectief is daarbij weer solide geworden.

Het vele werk dat in 2015 op het gebied van onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering is verzet, staat niet op zichzelf. Het is een uitvloeisel van de koersverandering die de Open Universiteit in 2012 heeft ingezet. Basis daarvoor is het Instellingsplan 2012 – 2016 Leren in tijden van verandering. Met dat Instellingsplan als kompas zal de Open Universiteit ook in 2016 verder gaan met het realiseren van haar ambities.

Met het voorliggende bestuursverslag en financieel verslag legt het College van bestuur verantwoording af over 2015.

Het College van bestuur bedankt studenten en alumni voor hun betrokkenheid en alle medewerkers voor hun inzet.

Heerlen, 30 mei 2016

Prof. mr. Anja Oskamp, rector magnificus

BEACON

BMOU 410456 11
45G1

MAX. GROSS	30,480 KG
TARE	2,940 KG
NET	27,540 KG
CU. CAP.	76.8 CBM

YMLU 870974 2
45G1

MAX. GROSS	30,480 KG
TARE	2,940 KG
NET	27,540 KG
CU. CAP.	76.8 CBM

CAUTION
9.6
HIGH

HAMBURG

hoofdstuk 2

Verslag van de Raad van toezicht

In 2015 zijn er vier vergaderingen waarin de Raad van toezicht overlegt met het College van bestuur. Daarnaast is er door het jaar heen contact en afstemmingsoverleg tussen de voorzitter van de Raad van toezicht en de voorzitter van het College van bestuur. Ook is er tussentijds overleg tussen voorzitter en leden van de Raad van toezicht, en tussen leden van de Raad van toezicht en het College van bestuur. Enkele keren per jaar ontvangt de Raad een voortgangsrapportage van het College van bestuur waarmee de Raad geïnformeerd wordt over relevante ontwikkelingen op diverse terreinen.

In september brengt een delegatie van de Raad een uitgebreid werkbezoek aan de hoofdvestiging van de Open Universiteit in Heerlen. Op het programma staan een demonstratie van én gedachtewisseling over yOULearn, de nieuwe digitale leeromgeving die door de Open Universiteit ontwikkeld is, met het programmateam yOULearn, een ontmoeting met het Universitair managementteam over de ontwikkeling van de universiteit, presentaties

door, en discussie met stafleden van de faculteit Management, Science & Technology over onderwijsvernieuwing en onderzoek op facultair niveau, en presentaties door onderzoekers van het Welten-instituut over speerpunten binnen de onderzoekslijnen van dat instituut.

In november is er een strategiesessie waarbij in aanwezigheid van Raad van toezicht, College van bestuur en Universitair managementteam wordt gereflecteerd op de ontwikkeling van de Open Universiteit op de langere termijn.

Supply chain-samenwerking

Quan Zhu

De snel veranderende zakelijke omgeving en de toenemende complexiteit van de wereldwijde supply chain-netwerken leiden tot een grotere onzekerheid, met onverwachte en vaak onvermijdelijke risico's. Daarmee neemt de kans op ernstige verstoringen flink toe. Door bijvoorbeeld niet tijdig te reageren op de uitdaging van een ontwrichtende technologie, in dit verband de digitale fotografierevolutie, ging Kodak bijna failliet. Of wat te denken van Ericsson, dat als gevolg van een chiptekort door een ongeval in een van haar fabrieken een verlies leed van ruim twee miljard dollar en uiteindelijk koos voor een joint venture met Sony. Dergelijke voorbeelden laten zien dat een gezamenlijk beheer van risico's en het creëren van een geïntegreerde 'supply chain', inclusief supply chain-samenwerking, in deze tijd essentieel is. Hoe die samenwerking tot stand kan komen, beschrijft Quan Zhu in zijn proefschrift 'Integrated Supply Chain Risk Management'. Hij promoveerde op 13 mei 2016 aan de Open Universiteit.

Belangrijke onderwerpen in de vergaderingen van de Raad van toezicht zijn de goedkeuring van het bestuursverslag en de jaarrekening 2015, de goedkeuring van de meerjarenbegroting, de goedkeuring van de begroting 2016 en het nauwgezet volgen van de voortgang in diverse projecten en programma's, waaronder yOUteach (de onderwijsvernieuwing binnen de Open Universiteit), yOUlearn (de nieuwe digitale leeromgeving), het medewerkersonderzoek, de actualisering van het systeem voor onderwijskwaliteitszorg, het nieuwe interne financiële verdelingsmodel en de plannen voor een nieuw vestigingsbeleid in Nederland. Daarnaast reflecteert de Raad op zijn eigen functioneren in het kader van een zelfevaluatie. Leden van de Raad besteden aandacht aan (bij)scholing door het volgen van opleidingen die voor hun toezichthoudende rol relevant zijn. Onder verwijzing naar de Code goed bestuur universiteiten is de Raad van toezicht van oordeel dat het principe van onafhankelijkheid is gewaarborgd.

In 2015 overlegt de Raad van toezicht twee keer met de Ondernemingsraad en de Studentenraad. Op de agenda van het overleg staan onder meer de onderwijsvernieuwing binnen het bachelor- en masteronderwijs, de kwaliteitszorg van het onderwijs, de vitalisering van de medezeggenschap binnen de Open Universiteit, de wijze waarop invulling wordt gegeven aan het instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting, en de begroting 2016. In het overleg van december 2015 kijkt de Raad van toezicht samen met de Studentenraad terug op diens functioneren in de achterliggende periode, gelet op het feit dat in januari 2016, na verkiezingen, een grotendeels nieuw samengestelde Studentenraad aantreedt.

Medio 2015 herbenoemt de Raad van toezicht, na consultatie van Ondernemingsraad en Studentenraad, prof. mr. Anja Oskamp als rector magnificus. Haar herbenoeming geldt voor de periode tot 1 januari 2019.

In december 2015 maakt de Raad van toezicht een start met de wervingsprocedure voor een nieuwe bestuursvoorzitter, omdat drs. Sander van den Eijnden de Open Universiteit per 1 maart 2016 verlaat. Bij de procedure worden Ondernemingsraad en Studentenraad actief betrokken via advisering over profielschets en deelname aan de selectieadviescommissie.

In 2015 treedt een aantal veranderingen op in de samenstelling van de Raad van toezicht. Drs. Peter Valks neemt op 1 december afscheid van de Raad. Prof. dr. Vanessa Evers wordt door minister dr. Jet Bussemaker van het ministerie van OCW benoemd als lid van de Raad. Haar benoeming gaat in op 1 december 2015 en geldt voor een periode van vier jaar. Drs. René Smit wordt benoemd als lid van de Raad van toezicht voor de periode 1 december 2015 tot 1 februari 2016, én voor de periode 1 februari 2016 tot 1 december 2019 als voorzitter. Hij is de opvolger van mr. Annie Brouwer-Korf. Haar voorzitterschap eindigt na een periode van acht jaar op 1 februari 2016. Dr. Ellen de Brabander wordt door minister Bussemaker als lid benoemd met ingang van 1 februari 2016. Haar benoeming geldt voor een termijn van vier jaar.

De rol van vertrouwenspersoon voor de medezeggenschap wordt na het vertrek van drs. Peter Valks overgenomen door drs. Philippe Raets.

De Raad van toezicht heeft de diverse opvolgingsprocedures met genoegen ter hand genomen.

De Raad heeft grote waardering voor de wijze waarop mr. Annie Brouwer-Korf en drs. Peter Valks invulling hebben gegeven aan respectievelijk het voorzitterschap en lidmaatschap van de Raad. Verder is de Raad drs. Sander van den Eijnden bijzonder erkentelijk voor zijn inzet als bestuursvoorzitter; de Raad wenst hem veel succes in zijn nieuwe functie.

De Raad van toezicht bedankt alle medewerkers, de Ondernemingsraad en Studentenraad en het College van bestuur voor hun bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de Open Universiteit in 2015.

hoofdstuk 3

Hoofdpijnen 2015

Missie

De Open Universiteit heeft als publiek bekostigde universiteit in het hoger onderwijsbestel een bijzondere opdracht, namelijk het ontwikkelen en aanbieden van open hoger afstandsonderwijs. Onderwijs dat een alternatief is voor het meer traditionele hoger onderwijs, dat daar een noodzakelijke aanvulling op vormt en waarmee het in toenemende mate verweven raakt. De ontwikkeltaak van de Open Universiteit is gestoeld op eigen onderzoek en de eigen onderwijspraktijk en is ook gericht op het leveren van een bijdrage aan de vernieuwing van het hoger onderwijs.

Onderwijsvisie en activerend online-onderwijs

Het onderwijs van de Open Universiteit is ingericht volgens een innovatieve, op eigen onderzoek gebaseerde, didactiek die speciaal gericht is op deeltijdstudenten. Kenmerkend voor het onderwijs is dat het contact tussen docenten en studenten en de toegang tot het onderwijsmateriaal voornamelijk online plaatsvindt via een digitale leeromgeving. Het onderwijs van de Open Universiteit bestaat uit een mix van zelfstudie, virtuele bijeenkomsten en face-to-facebijeenkomsten. Activerende en interactieve werkvormen, en begeleiding stimuleren studenten om zich de leerstof

eigen te maken en doelgericht te studeren. Van belang is dat studenten met verschillende intenties en in een variabel tempo bij de Open Universiteit kunnen studeren. Kernwaarde van het onderwijs is een evenwichtige balans tussen flexibiliteit en structuur, geschraagd door activerend online-onderwijs en een goede inhoudelijke samenhang in de opleidingen.

Leesclubs zijn sociaal en actueel

Marjolein van Herten

Het imago van de leesclub is misschien ouderwets, maar niets is minder waar. Hedendaagse leesclubs zijn intelligent, actueel en populair. Marjolein van Herten komt in haar proefschrift 'Learning communities, informal learning and the humanities' tot de conclusie dat leesclubs moderne verenigingen zijn waarin literaire onderwerpen stevig bediscussieerd worden en de sociale betrokkenheid tussen de leden groot is. Zij promoveerde op 11 december 2015 aan de Open Universiteit.

Vernieuwing van het masteronderwijs

In het studiejaar 2014 – 2015 start de Open Universiteit met het aanbieden van masteropleidingen die zijn vormgegeven op basis van het concept activerend online-onderwijs. In dat studiejaar starten bijna vierhonderd studenten met een vernieuwde masteropleiding. Het aantal is nog beperkt, maar de waardering van die studenten voor het vernieuwde onderwijs is hoog en het studiesucces neemt duidelijk toe. Evaluatieonderzoek naar de effecten in het studiejaar 2014 – 2015 laat dan ook een positief beeld zien. In het studiejaar 2015 – 2016 is vernieuwing van het masteronderwijs verder doorgevoerd. Aan het begin van het studiejaar 2015 – 2016 volgen ruim zevenhonderd studenten een vernieuwde masteropleiding. Tegelijkertijd is besloten het masteronderwijs dat nog is vormgegeven op basis van een ouder onderwijsconcept af te bouwen. Studenten die deze 'uitlopende' opleidingen willen afronden, hebben daartoe de gelegenheid tot 1 september 2017. Een andere mogelijkheid is dat studenten overstappen naar de vernieuwde masteropleidingen.

Vernieuwing van het bacheloronderwijs

Conform de doelstellingen uit het Instellingsplan 2012 – 2016 van de Open Universiteit volgt na vernieuwing van het masteronderwijs vernieuwing van het bacheloronderwijs. In het daartoe ingerichte programma wordt in 2015 gewerkt aan de voorbereiding. In het najaar van 2015 zijn de onderwijskundige kaders voor de bachelor vernieuwing bepaald. De bacheloropleidingen worden met ingang van het studiejaar 2016 – 2017 gefaseerd veranderd. Dat zal in totaal drie jaar in beslag nemen, zodat in het studiejaar 2018 – 2019 de vernieuwing volledig is doorgevoerd.

Kwaliteitszorg onderwijs

In januari 2015 ontvangt de Open Universiteit het positieve besluit van de NVAO over de instellingstoets kwaliteitszorg. Aan het positieve oordeel zijn drie voorwaarden verbonden. Die hebben betrekking op de standaarden vertaling naar beleid, zicht op resultaten, en de organisatie- en beslissingsstructuur. Daaraan is in 2015 gewerkt. In juli 2016 dient aan de voorwaarden te zijn voldaan. In het verlengde van de aanbevelingen uit de instellingstoets kwaliteitszorg is het Handboek kwaliteitszorg geactualiseerd. Dat beschrijft het gehanteerde systeem voor kwaliteitszorg op het niveau van de instelling, de opleiding en de onderwijseenheid. Over actualisering van het Handboek is overleg gevoerd met de Ondernemingsraad en de Studentenraad. Het geactualiseerde Handboek verschijnt in januari 2016.

De opleiding HBO-Rechten is in 2014 gevisiteerd, hetgeen in 2015 resulteert in een positief accreditatiebesluit van de NVAO.

Ontwikkeling en implementatie van een nieuwe instellingsbrede digitale leeromgeving

In 2015 heeft de Open Universiteit gewerkt aan verdere ontwikkeling en implementatie van de nieuwe digitale leeromgeving yOUlearn. Met ingang van 1 september 2015 is yOUlearn operationeel. Dat betekent dat de vernieuwde masteropleidingen door yOUlearn worden ondersteund. Ontwikkeling en implementatie zijn goed verlopen. De eerste ervaringen van studenten met de nieuwe leeromgeving zijn positief. De functionaliteit van de omgeving wordt in de

komende jaren verder uitgebreid en waar nodig verbeterd. Met ingang van het studiejaar 2016 – 2017 zal yOUlearn ook als leeromgeving voor het vernieuwde bacheloronderwijs worden ingezet.

Onderzoek

Ter versterking van het onderzoek is in 2015 een stimuleringsfonds onderzoek ingesteld. Dat is met name ingesteld om facultair onderzoek te ondersteunen, processen te versnellen en nieuwe onderzoeksprojecten te starten. Jaarlijks is een substantieel bedrag, in 2015 circa € 300.000, beschikbaar. Eens in de drie jaar kan elke faculteit een beroep doen op middelen uit het fonds, mits daar een goed plan voor is. In 2015 ontvangt de faculteit Management, Science & Technology als eerste middelen uit het fonds ter ondersteuning van haar onderzoeksprogramma Learning and Innovation in Resilient Systems.

Met als leidraad profielonderzoek naar leren en onderwijstechnologie heeft de Open Universiteit een bijdrage geleverd aan de Nationale Wetenschapsagenda. De bijdrage bestaat uit het indienen van zes vragen en bijbehorende toelichting.

Ook in 2015 is de Open Universiteit actief in verwerving van externe onderzoeksfinanciering (tweede en derde geldstroom). Eén van de resultaten is verwerving van subsidie voor een vijfjarig onderzoek dat de Open Universiteit samen met de Universiteit Utrecht gaat uitvoeren naar open en online hoger onderwijs. Voor dit onderzoek verstrekken NRO en het ministerie van OCW € 1.350.000 subsidie.

In februari 2015 start onder leiding van de Open Universiteit het project Realising an Applied Game Eco-system, een Europees onderzoek- en innovatieproject voor educatieve gaming. Daarin participeren twintig universiteiten en het totale budget bedraagt € 9 miljoen. Het project is goedgekeurd in het kader van Horizon 2020, een programma van de Europese Unie om Europees onderzoek en innovatie te stimuleren.

In de afgelopen jaren is veel aandacht uitgegaan naar versterking van promotieonderzoek. Dat heeft ertoe geleid dat in 2015 bij de Open Universiteit veertig promoties plaatsvinden; het hoogste aantal sinds 2010. In dat jaar is onderzoek van de Open Universiteit als wettelijke taak opgenomen in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

Prestatieafspraken

Op 29 april 2013 heeft de minister van OCW ingestemd met de prestatieafspraken van de Open Universiteit voor de jaren 2012 – 2016. De prestatieafspraken liggen in het verlengde van het Instellingsplan 2012 – 2016. Daarin heeft de Open Universiteit nadrukkelijk gekozen voor aanscherping van haar universitaire profiel. Om dit te realiseren, ontwikkelt de Open Universiteit zich van aanbieder van losse cursussen die gecombineerd kunnen worden tot een opleiding tot aanbieder van academische bachelor- en masteropleidingen. De nadrukkelijke keuze voor aanscherping van het universitaire profiel vereist ook versterking van het onderzoek. Aan beide zaken is de afgelopen jaren met succes gewerkt. Zo zijn de vernieuwde masteropleidingen in september 2014 gestart en in 2015 stijgt het aantal promoties fors. De Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek heeft in het kader van de 'midterm review' in 2013 – 2014 al opgemerkt dat de Open Universiteit erin is geslaagd substantiële voortgang te boeken. Ook na deze 'midterm review' heeft de Open Universiteit opnieuw grote stappen gezet, door per 1 september 2016 te starten met de overgang van het bacheloronderwijs naar het vernieuwde onderwijsconcept activerend online-leren en door het vrijmaken van middelen voor stimulering van onderzoek. Ook de afgesproken prestaties op het gebied van onderwijs (rendementen en kwaliteit), onderzoek en indirecte kosten zijn gehaald of worden op korte termijn bereikt.

Financiën

Het jaar 2015 is afgesloten met een positief saldo van € 2,7 miljoen, hetgeen aanzienlijk beter is dan geraamd in de geactualiseerde begroting 2015, waarin werd uitgegaan van een positief saldo van € 0,1 miljoen. Dit heeft een gunstig effect op de financiële ratio's van de Open Universiteit. Een groeipad naar een gewenste solvabiliteit duidelijk boven 20% is reëel.

In de begrotingsrealisatie 2015 wordt zichtbaar dat de Open Universiteit financieel sterker wordt van de reorganisaties in de recente jaren. De organisatie is compacter en beter berekend op haar taak. Daarbij is ook ruimte gecreëerd voor vernieuwing van onderwijscurricula, de onderwijsleeromgeving en voor onderzoekstimulering.

Medewerkersonderzoek

In 2015 is een onderzoek onder medewerkers uitgevoerd om een beter inzicht te verkrijgen in hun werkbeleving en vast te stellen waar verbetering mogelijk is. De respons bedraagt 79,6%. Op basis van de resultaten is in kaart gebracht welke specifieke verbeterpunten er binnen de afzonderlijke organisatieonderdelen zijn en welke verbeterpunten er op instellingsniveau zijn. Bij de verbeterpunten op instellingsniveau gaat het om een heldere en duidelijke communicatiestructuur, inclusief bijbehorende processen en actoren, en een open en inspirerende organisatiecultuur, gericht op samenwerking en verbinding. De verbeterpunten op het niveau van de organisatieonderdelen zijn diverser van aard. In 2015 en 2016 werkt de Open Universiteit aan de verbeterpunten.

Vestigingsbeleid

Realisatie van de doelstellingen uit het Instellingsplan, met name op het gebied van onderwijs en onderzoek, betekent ook dat er aanleiding is het vestigingsbeleid van de Open Universiteit tegen het licht te houden. Wat betreft het onderwijs gaat het om vernieuwing van masteropleidingen en bacheloropleidingen op basis van activerend online-onderwijs en flankerend daaraan ontwikkeling van een nieuwe digitale leeromgeving. In het onderzoek gaat het om meer ruimte en middelen voor versterking. Centrale vraag is, of het netwerk van studiecetra waarover de Open Universiteit in 2015 beschikt past bij de ontwikkelingen in onderwijs en onderzoek. In dat perspectief is in 2013 en 2014 een eerste verkenning uitgevoerd naar de toekomstige ontwikkeling van de aanwezigheid en presentatie van de Open Universiteit in Nederland. In juni 2014 resulteert deze verkenning in een uitgangspuntennotitie en vervolgens in oktober 2015, na toetsing en validering van de uitgangspunten, in een nadere uitwerking en contourenbeschrijving van een nieuw vestigingsbeleid. Deze contourenbeschrijving is vervolgens voor consultatie voorgelegd aan faculteiten/medewerkers, studenten, Studentenraad en Ondernemingsraad. Eind december 2015 is de consultatieronde afgesloten. Het College van bestuur zal, na weging van de verkregen reacties, begin 2016 zijn standpunt ten aanzien van het vestigingsbeleid bekendmaken. Voorzien is dat in de eerste helft van 2016 besluitvorming over het vestigingsbeleid plaatsvindt.

Medezeggenschap

Bij de Open Universiteit is er gedeelde medezeggenschap: de centrale Ondernemingsraad (OR), de Studentenraad (SR) en de Gezamenlijke Vergadering (GV) van OR en SR. Naast de OR zijn er tevens drie decentrale Medezeggenschapsraden.

Minister dr. Jet Bussemaker van OCW geeft in het verslagjaar bij herhaling aan, dat zij medezeggenschap nog beter wil verankeren; een impuls die bekend staat als versterking van de bestuurskracht onderwijsinstellingen.

Tegen de achtergrond van de twee reorganisaties die in het voorgaande jaar zijn afgerond, staan er op de OR-agenda diverse HR-onderwerpen. Die betreffen de hernieuwde mobilisatie van RenO-gesprekken en loopbaanbeleid, een onderzoek onder medewerkers naar tevredenheid en werkdruk, en de passieve medezeggenschapcultuur. De OR brengt een positief advies uit over de begroting 2016. Hij is te spreken over de zowel cijfermatige als beleidsmatige onderbouwing van de begroting en ziet uit naar de investeringsbegroting. De OR onderschrijft het belang van rendement en groei. Zorgen zijn er over de toenemende werkdruk doordat een verder verkleinde Open Universiteit de ambitieuze onderwijsvernieuwing moet uitvoeren. Daarom gaat de bijzondere aandacht van deze Raad uit naar de risicoparagrafen in de begroting.

De SR besteedt bijzondere aandacht aan de plannen voor herinrichting van de studiecentra. Die plannen behelzen in hoofdzaak twee ingrijpende voornemens, namelijk concentratie en academische massa (onderzoek en valorisatie) op een beperkt aantal grote vestigingen, en onderwijs en tentaminering op een x-aantal locaties. In 2016 komen de plannen in het stadium van voorgenomen besluitvorming. Over de begroting brengt de SR een neutraal advies uit, omdat er nog te grote onduidelijkheid bestaat over de financiële implicaties van de herinrichting van studiecentra. Na de verkiezingen voor de negenkoppige SR in december, treedt voor de zittingsperiode 2016 – 2017 een nieuwe voltallige SR aan, met op de achtergrond acht reserveleden. In het verslagjaar intensificeert deze Raad de contacten met het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO).

Op de agenda van de GV staat onder andere het Handboek Kwaliteitszorg. Gepleit wordt voor een substantiële paragraaf over inbreng van de medezeggenschap in de kwaliteitszorg. Blijvende aandacht is er voor de mate waarin het onderwijs van de Open Universiteit flexibel is. Deze wordt, na discussies met het College van bestuur, uiteindelijk vastgelegd in een preambule in het Handboek. Nieuw voor de GV is, dat zij de bevoegdheid krijgt in te stemmen op hoofdlijnen van de begroting. Door deze bevoegdheid bevinden beide Raden zich nóg dichter op monitoring van de financiële cyclus; er ontstaat ruimte voor wederzijds gesprek en dialoog over beleidskeuzes van het bestuur. Beide Raden trekken ook gezamenlijk op in kritische monitoring van het vernieuwde onderwijsmodel, waarbij wederom gepleit wordt voor borging van maximale flexibiliteit. Ofschoon niet formeel in GV-verband heeft het College van bestuur de OR en de SR ook separaat benaderd met andere adviesaanvragen. Zo zijn beide Raden betrokken bij benadering van twee nieuwe leden voor de Raad van toezicht, herbenoeming van de rector magnificus en meedenken over de profiel-schets van de nieuwe collegevoorzitter.

Het Lokaal Overleg heeft in 2015 vier keer formeel vergaderd. Daarnaast heeft er een aantal keren een technisch overleg plaatsgevonden. Tijdens het verslagjaar is wederom gesproken en overeenstemming bereikt over de besteding van decentrale arbeidsvoorwaardengelden. Voorts is in het verslagjaar een cao-akkoord bereikt. In de nieuwe cao, die een looptijd heeft van 1 januari 2015 tot en met 1 juli 2016, wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan duurzame inzetbaarheid van werknemers. Mede in dat licht is in samenspraak met de werknemersorganisaties onder meer voor alle werknemers een persoonlijk inzetbaarheidsportaal beschikbaar gesteld.

Dies natalis

Op 25 september 2015 vindt de 31e diesviering plaats, met als thema Smart Services: innovatie door co-creatie. De keuze voor dit thema hangt samen met de voorziene opening van de Smart Services Campus in Heerlen in het voorjaar van 2016. Op deze campus werken wetenschappers, bedrijfsleven, overheden en studenten intensief samen met als doel creatie van een kennisintensieve hotspot voor ontwikkeling van slimme diensten. Binnen de Smart Services Campus vormt het Business Intelligence & Smart Services Institute het brein. Dat instituut is een unieke bundeling van krachten tussen de Open Universiteit, Universiteit Maastricht en Zuyd Hogeschool en richt zich op onderzoek naar, onderwijs in, en valorisatie van 'data analytics', 'business intelligence' en 'smart services'.

hoofdstuk 4

Onderwijs

In 2015 heeft de Open Universiteit drie faculteiten: Cultuur- en rechtswetenschappen, Management, Science & Technology en Psychologie- en onderwijswetenschappen. Samen verzorgen deze faculteiten zeven bacheloropleidingen, negen masteropleidingen en twee hbo-bacheloropleidingen, waarvan één in afbouw is. Daarnaast bieden de faculteiten Open bachelorprogramma's aan.

Aanbod

Nieuwe en vernieuwde opleidingen

Sinds september 2015 worden de vernieuwde masteropleidingen ondersteund door de nieuwe digitale leeromgeving yOUlearn. Activerend online-onderwijs is doorgevoerd bij alle vernieuwde mastercursussen. De 'oude' master wordt uitgefaseerd.

In 2015 ontwerpt Cultuurwetenschappen de structuur van de vernieuwde bacheloropleiding, waarvan een deel per september 2016 zal starten. De volledig vernieuwde masteropleiding Rechtsgeleerdheid is geïntroduceerd in 2014 – 2015. Met ingang van september 2015 zijn hierin ook de keuzecursussen beschikbaar gekomen. Daardoor kunnen studenten de vernieuwde masteropleiding in haar geheel volgen en afronden. Het masterprofiel

Fiscaal recht is gestart. In 2015 ontwerpt Rechtswetenschappen de vernieuwde bacheloropleiding, die naar verwachting start in september 2016.

Als follow-up van het project Mobiel Rechten studeren is inbedding van het onderwijs in de ICT-omgeving verder voortgezet. In dat project werden de cursusmaterialen digitaal beschikbaar gesteld, zodat studenten deze konden downloaden om te bestuderen, bijvoorbeeld via een mobiele telefoon of een tablet. Door de overgang naar de nieuwe digitale leeromgeving yOUlearn is het materiaal daar beschikbaar via de cursussites.

Aanpassen of buitengesloten worden

Petra de Bil

Gedragsafstemming speelt een belangrijke rol bij het buitensluiten van leerlingen in een klas. Leerlingen die niet proberen zich aan de groep aan te passen, kunnen buitengesloten worden. En alle medeleerlingen doen daaraan mee. Dat ontdekte Petra de Bil toen zij een schooljaar lang een brugklas volgde voor haar onderzoek naar groepsvorming en sociale uitsluiting. Zij promoveerde 26 februari 2016 aan de Open Universiteit. De titel van haar proefschrift is: 'Tune in, or be left out. The Role of Social Tuning in Group Formation Processes during the First Year of Secondary School'.

Bij de faculteit Management, Science & Technology staat 2015 in het teken van vernieuwing van de vijf masteropleidingen en vier bacheloropleidingen. Sinds 1 september 2014 is ingezet op vernieuwing van de masteropleidingen en in 2015 worden de bacheloropleidingen integraal opnieuw ontworpen.

De faculteit Psychologie en onderwijswetenschappen werkt in 2014 – 2015 aan invoering van activerend online-onderwijs in de masteropleidingen Psychologie en Onderwijswetenschappen. In 2015 zijn de meeste cursussen voor het eerst verzorgd en de eerste ervaringen zijn positief. De instroom in de vernieuwde masteropleidingen is gedurende het jaar toegenomen. In 2015 treft deze faculteit ook voorbereidingen voor invoering van activerend online-onderwijs in de bacheloropleiding Psychologie en in het schakelprogramma van Onderwijswetenschappen. De eerste cursussen in de vernieuwde bachelor- en schakelopleiding gaan in september 2016 van start.

Vanaf september 2015 worden alle cursussen van de vernieuwde masteropleidingen aangeboden in yOUlearn, de nieuwe digitale leeromgeving. Het is de bedoeling dat de cursussen van de vernieuwde bacheloropleiding en het schakelprogramma ook in yOUlearn ontwikkeld worden, zodat al het onderwijs in één digitale leeromgeving plaats zal vinden.

De voorbereidingen zijn gestart voor de nieuwe master Onderwijswetenschappen, die in 2017 beschikbaar komt.

Postinitieel onderwijs

De faculteit Cultuur- en rechtswetenschappen begint in het verslagjaar met het ontwerp van één Certified Professional Program.

Voortentamens

In het verslagjaar organiseert de Open Universiteit opnieuw voortentamens voor studenten die een deficiënt profiel hebben en niet voldoen aan de toelatingseisen voor een specifieke opleiding aan een universiteit. In het studiejaar 2014 – 2015 worden 462 voortentamens afgelegd voor het vak wiskunde T, dat als één van de toelatingseisen geldt voor toelating tot een schakelprogramma voor een masteropleiding aan de Technische Universiteit Delft. Voor wiskunde T zijn in 2013 – 2014 644 tentamens afgelegd. In dat studiejaar zijn eveneens 2.496 tentamens afgelegd voor de vakken biologie, natuurkunde, scheikunde, wiskunde A en wiskunde B. Voor die vakken biedt de Open Universiteit in 2014 – 2015 geen voortentamens meer aan. De Centrale Commissies Voortentamen (CCVX) die verantwoordelijk is voor voortentamens, heeft gekozen voor samenwerking met een andere instelling.

Werving

Bij de werving van nieuwe studenten blijft de nadruk liggen op het behalen van een bachelor- of mastergraad.

Voor de masteropleidingen met vaste startmomenten is de werving verder geoptimaliseerd. Verder richt de Open Universiteit zich bij de werving niet alleen op opleidingsstudenten, maar ook op professionals die zich op wetenschappelijk niveau willen bijscholen.

In het verslagjaar organiseert de Open Universiteit persoonlijke adviesgesprekken voor potentiële opleidingsstudenten. Er is ook gewerkt aan uitbreiding en intensivering van conversatiemanagement: online converseren en interacteren met (potentiële) doelgroepen. Bovendien zijn in 2015 geanimeerde video's gemaakt voor online-werving en in 2016 worden daar videocommicals aan toegevoegd.

Kwaliteitszorg

Accreditaties

Het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) heeft diverse bachelor- en master-cursussen van de faculteit Psychologie en onderwijswetenschappen geaccrediteerd voor registratie en herregistratie in de registers Arbeid- en Organisationspsycholoog NIP en Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP.

Kwaliteitszorg en professionalisering

Mede ingegeven door de instellingstoets kwaliteitszorg is de systematiek rondom kwaliteitszorg in 2015 onder de loep genomen en zijn diverse wijzigingen doorgevoerd. Hoofdkenmerken zijn standaardisatie en bepaling van de belasting van studenten en docenten. Zo zijn alle vragenlijsten voor studenten en voor docenten doorgelicht en aangepast.

Er is een nieuwe systematiek ontworpen voor permanente evaluatie van cursussen. Elke nieuwe cursus krijgt een zogenoemde veldtoets die bestaat uit een studielastmeting, een aantal standaardvragen en een aantal specifieke vragen die door het cursusteam worden aangeleverd. Na de veldtoets wordt de cursus permanent geëvalueerd door middel van een korte vragenlijst die voor elke cursus van de Open Universiteit hetzelfde is. Verwachting is dat de respons stijgt door vermindering van het aantal vragen. Door standaardisering van vragen wordt het mogelijk resultaten van cursussen te vergelijken en te aggregeren. Als uit de permanente evaluatie blijkt dat een cursus op een of meer aspecten laag scoort, dan wordt een meer diepgaande evaluatie opgezet.

In 2015 zijn alle cursussen geëvalueerd door middel van een vragenlijst. Alle recent afgestudeerden krijgen onmiddellijk na het afstuderen een vragenlijst over de gehele opleiding. In 2015 is de rapportage over de opleidingen uit 2014 opgeleverd. Verder verschijnen rapportages over de onderzoeken die in 2014 zijn uitgevoerd onder studenten (Studentinzicht 13) en docenten (Docentinzicht 4).

De vragenlijsten voor studenten, alumni en docenten zijn in 2015 aangepast en in het najaar uitgezet. Ook de vragenlijsten voor recent afgestudeerden (BAMA-enquêtes) zijn aangepast en worden vanaf 1 januari 2016 ingevoerd. Alle vragenlijsten zijn op elkaar afgestemd en sterk ingekort.

In najaar 2015 is een uitgebreide vragenlijst uitgezet onder studenten om de kwaliteit te peilen van voorzieningen en diensten, inclusief bibliotheekvoorzieningen, en huisvesting. De rapportage over de huisvesting verschijnt december 2015. De overige rapportages worden begin 2016 opgeleverd.

Parallel aan invoering van het vernieuwde onderwijsmodel in de masteropleidingen is een onderzoek opgezet waarin informatie is verzameld over studenten die voor het vernieuwde onderwijsmodel kiezen, over waardering van het vernieuwde onderwijsmodel en de afzonderlijke cursussen, en over de resultaten. Rapportages verschijnen in maart 2015 en in oktober 2015.

Het programma Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) is in 2015 tweemaal aangeboden. De Toetsingscommissie Docentprofessionalisering heeft in 2015 in totaal 44 BKO-certificaten uitgereikt. Daarmee is voldaan aan de prestatieafspraken met het ministerie van OCW; 80% van de BKO-plichtige docenten behaalt ultimo 2015 een BKO-certificaat. De Open Universiteit vindt het van belang dat haar docenten zich ook na het behalen van het BKO-certificaat blijven professionaliseren op het gebied van onderwijs en onderwijsinnovatie. Daarom heeft de Open Universiteit in haar prestatieafspraken opgenomen dat elke docent die een BKO-certificaat heeft, jaarlijks een vastgesteld aantal Permanente Educatie-punten (PE-punten) moet behalen door aanvullende, relevante professionalisering. Dit systeem voor permanente docentprofessionalisering is in 2015 gestart. Bespreking van permanente educatie is een

standaardonderdeel van de RenO-gesprekken. Daarnaast zijn trainingen georganiseerd voor permanente educatie, die nauw samenhangen met invoering van het vernieuwde onderwijsmodel in de masteropleidingen en bacheloropleidingen en invoering van de nieuwe leeromgeving. De trainingen betreffen onder meer ervaringen met het vernieuwde mastermodel, begeleiding van grote groepen, mentoraat, gebruik van de virtuele klas, en de nieuwe leeromgeving.

In het programma Maestro Kompas wordt onder leiding van de Open Universiteit een bijdrage geleverd aan uitvoering van de Onderwijsagenda voor Caribisch Nederland. Dit vindt plaats in opdracht van het ministerie van OCW. Maestro Kompas is gericht op de onderwijskwaliteit op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Doelen zijn verbetering van de kwaliteit van leerkrachten en docenten, en ontwerp van een duurzame opleidingsstructuur. Het programma wordt uitgevoerd in samenwerking met de Hogeschool Utrecht en met betrokkenheid van instellingen voor hoger onderwijs op Curaçao, Aruba en Sint Maarten.

Commissies voor de examens

De Open Universiteit heeft drie Commissies voor de examens; één per faculteit. Elke commissie bestaat uit vier leden van het wetenschappelijk personeel van de opleidingen binnen de betreffende faculteit en een onafhankelijke voorzitter. De voorzitter is lid van het wetenschappelijk personeel van één van de andere faculteiten. Per wetenschapsgebied is door elke Commissie voor de examens een subcommissie ingesteld die de verzoeken voor vrijstelling en toelating inhoudelijk behandelt.

In 2015 besteden de commissies veel aandacht aan kwaliteitsborging op het gebied van tentamens en examens. Mede aan de hand van aanbevelingen van de Inspectie van het Onderwijs, in een rapport uit mei 2015 over het functioneren van examencommissies, zijn verbeteringen aangebracht in procedures en regelgeving. In november 2015 heeft een informeel gesprek plaatsgevonden met de Inspectie over de bevindingen van de commissies met betrekking tot het genoemde rapport. De voornaamste gespreksonderwerpen zijn borging van het eindniveau van afstudeerders en de verantwoordelijkheid die examinatoren mede dragen voor de kwaliteit van de tentamens. Door de commissies is voorts onderzoek gedaan naar de kwaliteit van tentamens, in het bijzonder de afstudeerwerken. Tevens zijn er voorbereidingen getroffen voor een meer regelmatige analyse van alle tentamens.

De commissies voeren in het verslagjaar gesprekken met het opleidingsmanagement, onder meer over opleidingsplannen en onderwijsverslagen. Centraal daarbij staat afbakening van de verantwoordelijkheden tussen decaan en commissie op het gebied van de kwaliteit van tentaminering en examinering. De procedure voor de behandeling van beroepszaken is verbeterd naar aanleiding van een door de commissie ingesteld onderzoek naar motivering en afhandeling van schikkingen en de rol van de examinator. Ook in 2015 heeft regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de voorzitters van de commissies onderling, al dan niet samen met de rector magnificus, en tussen leden van de commissies en de uitvoerende, respectievelijk beleidsafdeling. Hierbij komen faculteitsoverstijgende zaken aan de orde betreffende tentamens en examens. Bovendien vindt er overleg plaats tussen de decanen van de faculteiten en de Commissies voor de examens.

In 2015 vinden in totaal 31.778 toetsdeelnames plaats, waaronder 59 onder studenten in detentie en 353 onder studenten buiten Europa. Hieronder vallen ook deeltentamens die niet leiden tot een certificaat. Het gemiddelde slaagpercentage is 80%. Het totaal aantal afgegeven certificaten bedraagt in het verslagjaar 20.666. De cijfers met betrekking tot tentamens en certificaten zijn exclusief voortentamens, Academic

Experience, Pre University College en Schakelzone Recht. Verder zijn in het verslagjaar 635 vrijstellingsverzoeken behandeld. Het aantal afgegeven bachelorgetuigschriften bedraagt 295 en het aantal afgegeven mastergetuigschriften 366.

Naast de wettelijke taken zijn de Commissies voor de examens door het College van bestuur gemandateerd toelatingsbesluiten tot schakelprogramma's en masteropleidingen te nemen. In 2015 zijn in dit verband respectievelijk 1.598 en 1.303 beschikkingen afgegeven.

De commissies hebben in het licht van hun deskundigheidsbevordering deelgenomen aan een juridische workshop en een bijeenkomst over fraude.

Nationale Studenten Enquête

In de Nationale Studenten Enquête 2015 behaalt de Open Universiteit de tweede plaats van de veertien Nederlandse universiteiten die verenigd zijn in de VSNU. De Open Universiteit scoort weer heel hoog op de thema's inhoud, wetenschappelijke vaardigheden, voorbereiding beroepsloopbaan, docenten, toetsing en beoordeling, studielast, informatievoorziening en kwaliteitszorg. Vier van de zeven bacheloropleidingen (Psychologie, Informatiekunde, Informatica en Milieu-natuurwetenschappen) en vijf van de negen masteropleidingen (Rechtsgeleerdheid, Psychologie, Kunst- en cultuurwetenschappen, Software Engineering en Computer Science) scoren de eerste plaats van de veertien universiteiten in deze studierichtingen. De drie andere bachelors zijn tweede in hun rankings. En de overige vier masters, die ook hoog scoren, zijn de enige opleidingen in deze studierichtingen volgens de indeling van het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO). In de Keuzegids Universiteiten 2016 die in oktober 2015 verschijnt en waarin alle geaccrediteerde bacheloropleidingen van de universiteiten per vakgebied met elkaar worden vergeleken, staat de Open Universiteit op de tweede plaats van de veertien universiteiten. Daarnaast krijgt de bachelorstudie Milieu-natuurwetenschappen het kwaliteitszegel Topopleiding 2016 in de gids vanwege de hoge score. Bovendien zijn de bacheloropleidingen Psychologie, Rechtsgeleerdheid en Bedrijfskunde de beste opleidingen in deze studierichtingen. De bacheloropleidingen Cultuurwetenschappen, Informatica en Milieu-natuurwetenschappen staan op de tweede plaats in hun ranglijsten. In de Keuzegids Universiteiten zijn naast de studentoordelen uit de Nationale Studenten Enquête ook expertoordelen meegenomen uit de visitatierapporten, opgesteld voor de accreditatie van opleidingen.

Resultaten

Studenten

In 2015 heeft de Open Universiteit een instroom van 4.673 (in 2014: 5.320) nieuwe Nederlandse en Vlaamse studenten. Op 31 december 2015 hebben 15.295 (op 31 december 2014: 16.888) Nederlandse en Vlaamse studenten de beschikking over inschrijvingsrechten. De daling van het aantal ingeschreven studenten hangt samen met wijziging van de inschrijvingsvoorwaarden, waaronder inperking van de inschrijvingsduur van veertien naar twaalf maanden. In het verslagjaar behoren 4.582 (in 2014: 4.897) studenten tot de categorie tweedekansstudenten. Dat zijn studenten die ingeschreven staan bij Nederlandse studiecentra en niet eerder een hogere beroepsopleiding of wetenschappelijke opleiding hebben voltooid. Op 31 december 2015 hebben 24 (in 2014: 28) studenten de beschikking over inschrijvingsrechten voor de hogere beroepsopleiding Rechten en 40 (in 2014: 38) studenten voor de hogere beroepsopleiding Informatica.

Verbetering van studiesucces

Ultimo 2015 is de cursusuitval 45,9% (in 2014: 50%). Het gemiddeld aantal behaalde studiepunten per student bedraagt ultimo 2015 6,8 EC (in 2014: 6,35 EC).

Diploma's*

	propedeuse-diploma's		diploma's bachelor-opleidingen		diploma's master-opleidingen	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
faculteit Cultuur- en rechtswetenschappen	224	197	92	89	52	79
faculteit Management, Science & Technology	94	70	37	32	189	157
faculteit Psychologie en onderwijswetenschappen	193	235	166	157	125	112
totaal	511	502	295	278	366	348

* Getuigschriften in wettelijke zin (Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek)

Studenten

Studiecentra

Het verslagjaar staat voor de Open Universiteit in het teken van voorbereiding op een nieuw beleid voor vestiging in Nederland. Studenten van de Open Universiteit bezoeken in het verslagjaar de zestien Nederlandse studiecentra onder meer voor het afleggen van tentamens, begeleidingsbijeenkomsten en voor informatie en advies. Daarnaast worden de Nederlandse studiecentra bezocht door mensen die lezingen bijwonen, workshops volgen of als student van een andere instelling gebruikmaken van de faciliteiten voor elektronisch tentamineren.

In Vlaanderen wordt het onderwijs van de Open Universiteit in samenwerking met Vlaamse universiteiten aangeboden.

Voorlichting en advisering

Voorlichting en advies over bacheloropleidingen, masteropleidingen en schakeltrajecten staat op de website van de Open Universiteit. Informatie over studieprogramma's vinden studenten in brochures die op de website gedownload kunnen worden. Via Vraag en antwoord op de website kunnen belangstellenden en studenten informatie opzoeken. Zij kunnen ook via e-mail of telefonisch contact opnemen. Het kan gaan om individuele voorlichting of algemene advisering, maar ook om specifiek persoonlijk advies, bijvoorbeeld over niet-reguliere vrijstellingsverzoeken en toelatingsverzoeken tot een masteropleiding. Dat specifieke advies wordt gegeven door onderwijsadviseurs. Voor masterstudenten bestaat er het mastermentoraat. Studenten die een opleiding volgen, kunnen hun persoonlijke studieraadplegen in het digitale studieresultaatensysteem. Daarin staat actuele informatie, zodat studenten kunnen zien welke cursussen zijn afgerond en welke zij nog in hun studieplannen moeten opnemen.

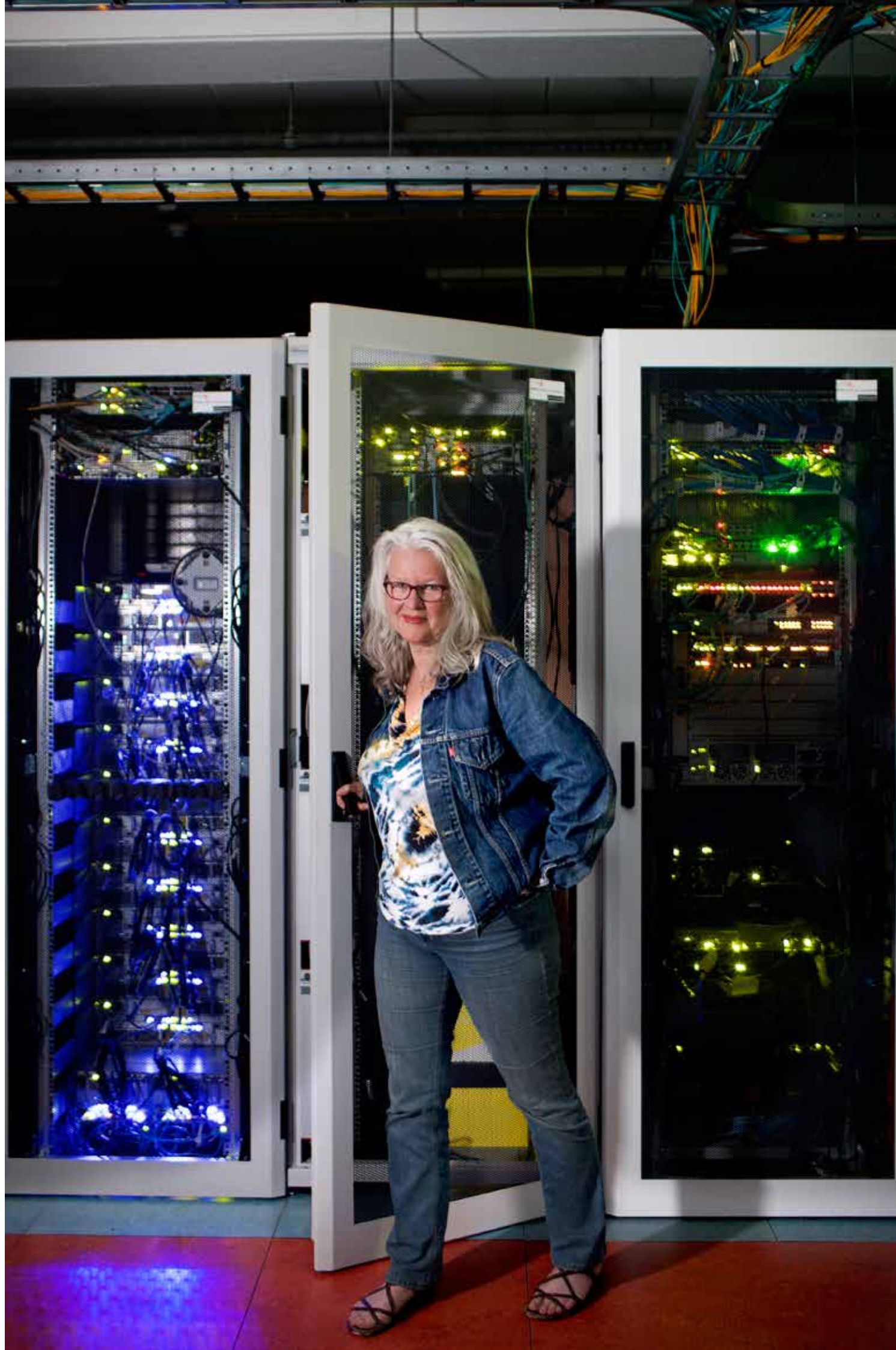
Studeren met een functiebeperking

In 2015 maken ongeveer 750 studenten met een functiebeperking gebruik van tentamenvoorzieningen.

De Open Universiteit streeft naar een toegankelijke digitale leeromgeving voor functiebeperkte studenten. Bij de ontwikkeling van de nieuwe digitale leeromgeving houdt de Open Universiteit rekening met toegankelijkheid en studeren met een functiebeperking. In 2015 is hiermee een start gemaakt en in 2016 werkt de Open Universiteit aan verdere uitwerking.

Kortingsregeling

Wettelijk is vastgelegd dat de Open Universiteit een voorziening treft voor minder draagkrachtige studenten. De Kortingsregeling Cursusgeld Open Universiteit geeft een inkomensafhankelijke korting op de cursussen van 80 of 50%. Volgens de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek komen alleen inschrijvingen waarop het wettelijk collegegeld van toepassing is, voor korting in aanmerking. In 2015 maken 596 (in 2014: 451) studenten gebruik van deze kortingsregeling. Dat legt € 361.914 beslag op het budget (in 2014: € 286.024).

hoofdstuk 5

Onderzoek

De Open Universiteit verricht wetenschappelijk onderzoek in alle disciplines waarin ook onderwijs wordt verzorgd. Naast het disciplinair onderzoek vindt ook profielonderzoek op het gebied van leren en onderwijstechnologie plaats. De Open Universiteit wil de omvang en kwaliteit van het onderzoek vergroten en de verwevenheid tussen onderwijs en onderzoek versterken.

Onderzoek van de Open Universiteit ondersteunt ook de innovatie van het eigen onderwijs. Daarnaast is het onderzoek, in binnen- en buitenland, relevant voor de innovatie van het hoger onderwijs. Onderzoeksresultaten die daaraan kunnen bijdragen, vinden hun weg via publicaties van de wetenschappelijke staf. Een deel van het onderzoek wordt opgezet en uitgevoerd met het werkveld. Dat betekent dat bevindingen wetenschappelijk zijn onderbouwd én dat de resultaten direct terugvloeien naar het werkveld. Dat laatste is vooral het geval bij onderzoek gericht op het onderwijsveld en daarbij betrokken lerarenopleidingen, scholen en schoolbesturen.

Open University Graduate School

De Open University Graduate School is een thuishaven voor promovendi, hun promotores en begeleiders. De Graduate School informeert aankomende promovendi en faciliteert promovendi die formeel tot een promotie-

traject zijn toegelaten. Daarnaast is de Graduate School een communicatieplatform voor promovendi. Voor hen worden in 2015 een ontmoetingsdag met lezingen en workshops verzorgd, en diverse cursussen, zoals Introduction to academic writing, Advanced academic writing en Academic presenting in English. De jaarlijkse promovendidag verwelkomt veertig deelnemers. Verder worden er nieuwsbrieven verspreid. Aan het eind van het verslagjaar zijn er 343 promotietrajecten, 307 daarvan betreffen buitenpromovendi. In 2015 vinden veertig promoties plaats, waaronder één 'joint doctorate', verleend in samenwerking met Tilburg University. Dit is een forse stijging ten opzichte van het aantal promoties in 2014 (dertien).

Eenvoudig aan te passen software ontwerpen

Sylvia Stuurman

Voor vrijwel alle softwaresystemen geldt dat de eisen voortdurend veranderen. Wet- en regelgeving verandert, bedrijven fuseren of reorganiseren, de technologische mogelijkheden worden steeds uitgebreider. Daardoor is software in feite al bij oplevering verouderd. Vrijwel alle software moet zo ontworpen worden dat in de toekomst veranderingen makkelijk aan te brengen zijn. Dat stelt Sylvia Stuurman in haar proefschrift 'Design for Change'. Zij promoveerde op 12 juni 2015 aan de Open Universiteit.

Faculteiten

Cultuur- en rechtswetenschappen

Het onderzoeksbeleid van Cultuurwetenschappen krijgt in 2015 een nieuwe focus en richting door opstelling van het onderzoeksprogramma Waarde en waardering van cultuur. Dat vormt met ingang van 2015 de basis voor het disciplinaire en interdisciplinaire onderzoek van Cultuurwetenschappen. Het onderzoeksprogramma heeft tot doel bevordering van samenwerking tussen disciplines. Verder beoogt het programma toename van het aantal proefschriften en actieve stimulering van publiceren in wetenschappelijke, nationale en internationale peer reviewed-tijdschriften. In december 2015 is een definitief voorstel ingediend voor toekenning van geld uit het stimuleringsfonds onderzoek van de Open Universiteit voor stimulering van het onderzoek van Cultuurwetenschappen, teneinde een impuls te geven aan het nieuwe onderzoeksprogramma. Het stimuleringsfonds onderzoek is in 2015 ingesteld, met name om facultair onderzoek te ondersteunen, processen te versnellen en nieuwe onderzoeksprojecten te starten.

Medewerkers van Cultuurwetenschappen zijn actief op het gebied van valorisatie. Zij schrijven een groot aantal vakpublicaties en populariserende publicaties over geschiedenis, kunst, filosofie en letterkunde, die verschijnen in boeken en tijdschriften. Medewerkers verzorgen ook lezingen voor algemeen geïnteresseerden, geven interviews op de radio en dragen bij aan radioprogramma's. Verder zijn enkele medewerkers van Cultuurwetenschappen in 2015 lid van een jury voor uitreiking van literaire prijzen en adviseur of bestuurslid van culturele instellingen en culturele fondsen. Bovendien organiseert Cultuurwetenschappen in het kader van het jaarlijkse evenement U-meet het symposium Kunst-Licht: het effect van licht in en door kunst. Rechtswetenschappen continueert het onderzoeksprogramma Recht in een geïndividualiseerde netwerksamenleving. Dat is in 2014 gestart en duurt tot 2019. Het onderzoeksprogramma is gebaseerd op een aantal belangrijke ontwikkelingen in de samenleving, die zich niet enkel op technologisch gebied afspelen, maar ook op intermenselijk vlak. De hoofdthema's zijn individualisering en vernetwerking (verweven relaties). Bij Rechtswetenschappen beginnen twee externe promovendi in het verslagjaar met hun dissertatie.

In 2015 vindt een 'midterm review' plaats. De commentaren van de 'reviewers' leiden tot bestuurlijke consequenties. Internationaal publiceren in A-tijdschriften moet gestimuleerd worden. Bij concrete onderzoeksprojecten dient Rechtswetenschappen meer dan voorheen een verbinding aan te brengen met het onderzoeksprogramma. Herinvestering van een deel van de promotiebonus bij de vakgroep waar de promotie is gerealiseerd, is positief beoordeeld. Rechtswetenschappen zal dit beleid voortzetten. Bij besteding van de promotiebonus hebben postdocs de aandacht. Begeleiding van het promotietraject verdient aandacht.

Voor begeleiding van promovendi is in de toekomst een rol weggelegd voor EdelNet, een samenwerkingsverband tussen de Open Universiteit, de Fernuniversität in Hagen en de Universidad Nacional de Educación a Distancia op het gebied van rechtswetenschappen. In dit verband vindt in december 2015 het eerste Winterseminar plaats te Madrid. Vier promovendi en drie (co)promotores van Rechtswetenschappen nemen daaraan deel.

Ook de medewerkers van Rechtswetenschappen zijn actief op het gebied van valorisatie, door te publiceren in vaktijdschriften en het schrijven van annotaties. Daarnaast zijn diverse onderzoekers tevens rechter-plaatsvervanger of lid van een geschillencommissie.

Management, Science & Technology

Het onderzoeksprogramma van deze faculteit is getiteld Learning and Innovation in Resilient Systems – MST Research Program 2015 – 2020. Dat is eind 2014 vastgesteld. Ter ondersteuning van dit programma ontvangt de faculteit als eerste middelen uit het stimuleringsfonds onderzoek van de Open Universiteit.

Binnen Learning and Innovation in Resilient Systems worden drie onderzoeksprogramma's onderscheiden: Resilience, Learning en Innovation. Doel van het onderzoek is: 'To increase our understanding of the innovative and learning capacity of resilient systems, with a focus on (i) information and computer systems, (ii) organizational and management systems, and (iii) environmental systems.' Op 16 juni 2015 is een onderzoeksdag georganiseerd om de drie onderzoeksprogramma's verder te verkennen en gezamenlijk onderzoek te verbinden. In het najaar van 2015 zijn drie postdocs geworven die de programmaleiders ondersteunen bij verdere vormgeving van de drie programma's. De faculteit wil in 2017 een eerste visitatie van dit nieuwe onderzoek organiseren.

In het verslagjaar starten vijf interne promovendi en dertien externe promovendi. Er zijn zeven nieuwe leerstoelen ingesteld.

Psychologie en onderwijswetenschappen

Onderzoek van Psychologie is geconcentreerd in het programma The interaction between implicit and explicit strategies for behaviour. Dat is uitgewerkt in vijf domein-specifieke onderzoekslijnen, namelijk algemene psychologie, klinische psychologie, gezondheidspsychologie, arbeids- en organisatiepsychologie en levenslooppsychologie. Deze onderzoekslijnen zijn nauw gerelateerd aan de bachelor- en masteropleiding Psychologie. In het verslagjaar starten vier externe promovendi.

In 2015 verwerft deze faculteit drie subsidies voor onderzoek en valorisatie. NutsOhra verstrekt € 75.000 voor implementatie van de bewezen effectieve eHealth-interventie Actief Plus. Deze online-beweeginterventie wordt aangepast voor alleenstaande 65-plussers in de gemeente Heerlen, met extra aandacht voor de bestaande sociale netwerken. SURFspot geeft € 25.000 voor de ontwikkeling van de interactieve Self and Peer Observation Tool die gebruikt kan worden in onderwijs en onderzoek. Het Fonds Psychische Gezondheid verschaft € 50.000 voor het online maken van het preventieprogramma Leer te durven dat gericht is op angststoornissen bij kinderen.

Er wordt een samenwerkingsverband voor Antrozoölogie opgericht. Dat heeft tot doel ontwikkeling en kwaliteit van dier-ondersteunde interventies te toetsen, te waarborgen en te bevorderen door middel van wetenschappelijk onderzoek. In dat kader is het symposium Animal Impact georganiseerd, waaraan bijna tweehonderd deelnemers participeren.

De eerste stappen zijn gezet voor opzet van een Online Klinische Werkplaats waar nieuwe E-mental health-toepassingen ontwikkeld en getest worden. Hiervoor is samenwerking gezocht met de Parnassia Groep.

Het Welten-instituut, onderzoekscentrum voor leren, doceren en technologie, is onderdeel van de faculteit Psychologie en onderwijswetenschappen. Conform het nieuwe Standaard Evaluatie Protocol (SEP) zet dit instituut steeds meer in op valorisatie en innovatie van onderwijs. Belangrijk daarbij is, dat onderzoek wordt gedaan in samenwerking met partners uit de praktijk. Veelal wordt gestart vanuit vragen die in de praktijk leven. Op dat terrein, vraaggestuurde samenwerking, zijn de partners in 2015 onder meer de Stichting Onderwijs Midden-Limburg, de Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs en Iselinge Hogeschool. Er is in het verslagjaar met veel partners ook intensief samengewerkt aan innovatie van het onderwijs door gebruik van digitale technologie. Met een aantal scholen is onder meer gewerkt aan afronding van het driejarige Europees project Working Environment with Social and Personal Open Tools for inquiry-based learning. Daarin is onderzoek verricht naar nieuwe vormen van ontdekkend leren. Voor de innovatie van het hoger onderwijs zijn in 2015 meerdere projecten gestart. Die betreffen vernieuwing van samenwerkend leren in digitale leeromgevingen, professionalisering van docenten van de Open Universiteit, vernieuwing van assessment op afstand, en integratie van 'learning analytics' in de digitale leeromgeving van de Open Universiteit.

In 2015 worden projecten afgerond die het Welten-instituut verricht heeft vanwege een subsidie van twee jaar (€ 1,9 miljoen) van het ministerie van OCW. In dat kader is met veertien onderwijsorganisaties en met schoolbesturen gewerkt aan docent-professionalisering. Die vormen de laatste activiteiten ten aanzien van docent-professionalisering, die eerder door het Wetenschappelijk Centrum Leraren Onderzoek zijn uitgevoerd.

In 2015 beginnen het Welten-instituut en de Universiteit Utrecht een project voor fundamenteel en begeleidend onderzoek naar open en online hoger onderwijs, getiteld Structuratie van Open Online Onderwijs in Nederland. Dit project maakt systematisch onderzoek en langetermijnonderzoek naar open online-educatie mogelijk vanuit macro-, meso- en microperspectief. Het NRO en het ministerie van OCW stellen subsidie beschikbaar. In het project Realising an Applied Game Eco-system ontwerpt het Welten-instituut met negentien Europese partners een systeem met componenten voor efficiënte ontwikkeling van 'applied games' voor leren. Onderzoek over EdTech voor ontwikkelingslanden, dat gefinancierd wordt door het Canadese International Development Research Centre, krijgt in het verslagjaar veel aandacht. Het United Nations Environment Program financiert een project voor ontwikkeling en evaluatie van de MOOC Marine Litter, waaraan 6.453 mensen deelnemen.

In 2015 starten acht interne promovendi en vijf buitenpromovendi.

Wetenschappelijke integriteit

De Open Universiteit hecht er sterk aan dat haar medewerkers wetenschappelijk integer werken. Daarom heeft zij samen met andere Nederlandse universiteiten de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening opgesteld.

De Open Universiteit heeft een Klachtenregeling wetenschappelijke integriteit en een Commissie Wetenschappelijke Integriteit. Bij die commissie kan een klacht worden ingediend door een ieder die vermoedt dat een (voormalig) medewerker van de Open Universiteit inbreuk heeft gepleegd op de wetenschappelijke integriteit. In 2014 is één klacht binnengekomen en die is in 2015 behandeld. Nadat de klagers hun klacht hebben ingetrokken en partijen naar ieders akkoord en naar de mening van de commissie de kwestie redelijk hebben opgelost, bestaat er voor de commissie geen noodzaak voor nader onderzoek. Daarmee is de kwestie afgewikkeld.

Naast de Commissie Wetenschappelijke Integriteit heeft de Open Universiteit een vertrouwenspersoon wetenschappelijke integriteit. In het verslagjaar is deze vertrouwenspersoon enkele keren geraadpleegd. Daarnaast is een anonieme klacht van 18 november 2015 door de secretaris van de commissie verwezen naar deze vertrouwenspersoon.

Waar nodig vindt overleg en afstemming plaats tussen deze vertrouwenspersoon en de Commissie Wetenschappelijke Integriteit.

Onderzoekskenngetallen

	inaugurele redes		dissertaties		wetenschappelijke publicaties/ totaal		wetenschappelijke publicaties 'peer reviewed'		vak-publicaties		congres-bijdragen/ overig		afscheids-redes	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
faculteit Cultuur- en rechtswetenschappen	-	2	7	6	72	71	23	35	89	88	233	166	1	-
faculteit Management, Science & Technology	2	3	12*	3	271	122	108	29	68	89	193	135	-	1
faculteit Psychologie en onderwijswetenschappen**	-	1	21	4	238	234	144	168	284	53	336	365	1	-
totaal	2	6	40	13	581	427	275	232	441	230	762	666	2	1

* Inclusief één 'joint doctorate' verleend in samenwerking met Tilburg University

** Inclusief de onderzoekskenngetallen van het Welten-instituut

hoofdstuk 6

Samenwerking

Internationaal

De Open Universiteit concentreert zich als instelling op samenwerking met de International Council on Open and Distance Education (ICDE) en de European Association of Distance Teaching Universities (EADTU). Rector magnificus prof. mr. Anja Oskamp is sinds 2014 president van de EADTU. Het pan-Europese programma OpenupEd over MOOC's, waarmee de EADTU in 2013 start, is in 2015 verder uitgebouwd en omvat 190 MOOC'S. In 2015 zijn ook universiteiten buiten Europa lid geworden. In het verslagjaar wordt het project Empower voortgezet, dat in 2014 gestart is door EADTU-leden in samenwerking met het Directoraat-generaal Onderwijs en cultuur van de Europese Unie. De Open Universiteit is vertegenwoordigd door deelname van experts van het Welten-instituut, de faculteit Management, Science & Technology en de Bestuursdienst. De faculteit Cultuur- en rechtswetenschappen neemt ook in 2015 deel aan het onderzoeksproject The Congo Free State Across Media, Language and Culture. Dat project ontvangt subsidie van NWO. Partners zijn onder meer de Leeds Beckett University en de University of Liverpool. Studenten Rechtswetenschappen kunnen voor aanschuifonderwijs gebruikmaken van juridische cursussen van de FernUniversität in Hagen en de Universidad Nacional de Educación a Distancia. In samenwerking met die universiteiten wordt de zomerschool Recht in Europa, onderdeel van de bacheloropleiding, aangeboden en uitgevoerd.

Het Welten-instituut werkt in 2015 aan 29 Europese projecten met partners uit meer dan 15 landen. In 2015 is ongeveer € 1,7 miljoen verworven voor dit soort onderzoeksamenwerking.

Dier-ondersteunde therapie

Richard Griffioen

Het promotieonderzoek 'The effect of Animal Assisted Interventions on the speech/language development and the development of social interactions of children with Down syndrome and Autism spectrum disorders' dat Richard Griffioen doet, richt zich op de effecten van dier-ondersteunde therapie op de ontwikkeling van kinderen met downsyndroom en kinderen met een stoornis in het autistisch spectrum, vooral op de spraak- en taalontwikkeling en de sociale interactie.

Een eerste publicatie is al gerealiseerd. De eerste resultaten, en follow-up onderzoek vijf maanden later, tonen een verbeterde spraak- en taalontwikkeling aan, evenals een verbeterde sociale interactie. Inmiddels is er ook een trial met therapiehonden gedaan met kinderen met autisme en kinderen met downsyndroom. In dit onderzoek wordt nagegaan of een verbeterde afstemming (synchronie) leidt tot een verbetering in sociale interactie en het uitvoeren van gerichte taakjes.

De eerste analyses tonen inderdaad dit effect aan over een periode van zes weken. In 2017 verschijnen hierover twee publicaties.

Nationaal

De faculteit Cultuur- en rechtswetenschappen werkt op diverse terreinen samen met instellingen voor hoger onderwijs. Sinds het najaar participeert Cultuurwetenschappen in War! Popular Culture and European Heritage of Major Armed Conflicts, een onderzoeksprogramma van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Samen met de Radboud Universiteit, de Universiteit Utrecht en

de Universiteit van Amsterdam werkt Cultuurwetenschappen in totaal aan vijf cursussen. In het project Duurzame Geesteswetenschappen wordt onder meer samengewerkt met de Universiteit Leiden en de Universiteit Utrecht.

Rechtswetenschappen verzorgt via Schakelzone Recht de schakelprogramma's voor juridische hbo-afgestudeerden die willen doorstuderen in een juridische master bij de Open Universiteit, de Universiteit van Amsterdam, de Vrije Universiteit en de Universiteit Utrecht. In de Open Juridische Hogeschool verzorgt Rechtswetenschappen samen met de Juridische Hogeschool Avans-Fontys een deeltijdopleiding HBO-Rechten.

Ook de faculteit Psychologie en onderwijswetenschappen heeft in het verslagjaar een aantal samenwerkingspartners. In samenwerking met Kwatee coaching & training biedt Psychologie de kortdurende praktijkleergang Coaching aan. Samen met RINO Zuid verzorgt Psychologie de postacademische cursus Advanced e-mental health voor psychologen die een postmaster-beroepsopleiding tot gezondheidszorgpsycholoog, psychotherapeut of klinisch psycholoog hebben afgerond of daarin vergevorderd zijn. Via Kies op Maat vindt samenwerking plaats met hbo-instellingen. Het Open Universiteit-schakelprogramma voor instroom van masterstudenten aan de Erasmus Universiteit Rotterdam is voortgezet. Onderwijswetenschappen intensificeert de samenwerking met de vijf aangesloten academische pabo's. Daardoor kunnen excellente studenten naast de pabo-bacheloropleiding het schakelprogramma van Onderwijswetenschappen volgen om onderwijskundige kennis, academische vaardigheden en onderzoeksvaardigheden te verwerven.

Het Welten-instituut heeft samenwerkingsverbanden met scholen, schoolbesturen, en andere universiteiten via SURF en raamcontracten voor onderzoekswerkplekken en de Academische Werkplaats Onderwijs. Dat is een platform waar onderzoekers, beleidsmakers en professionals uit de onderwijspraktijk samenwerken aan onderwijs-onderzoek. Samenwerking met Iselinge Hogeschool resulteert in een partnerschap voor het faciliteren van paboleernetwerken.

Provinciaal en regionaal

Business Intelligence & Smart Services Institute

De Open Universiteit, in het bijzonder de faculteit Management, Science & Technology, de Universiteit Maastricht en Zuyd Hogeschool bundelen hun kennis over 'business intelligence' en 'smart services' in 2015 in het expertisecentrum Business Intelligence & Smart Services (BISS). Dat vormt het wetenschappelijke hart van de Smart Services Campus. Die zal gerealiseerd worden op het terrein van APG in Heerlen.

Doel van het BISS Institute is binnen vijf jaar uit te groeien tot een toonaangevend internationaal expertisecentrum voor onderzoek en valorisatie. Door samen met overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven te investeren in nieuwe vormen van onderzoek, onderwijs en valorisatie beogen de partijen middels co-creatie en open innovatie een hotspot op het gebied van 'business intelligence' en 'smart services' te creëren. Dit expertisecentrum moet tevens leiden tot werkgelegenheid en versterking van de regionale economische structuur. Het nieuwe instituut draagt middels excellent onderzoek in de relevante expertisegebieden bij aan realisatie van de ambities van de campus.

In het expertisecentrum BISS wordt voor het merendeel toegepast onderzoek verricht. In interdisciplinaire expertiseteams, waarin hoogleraren, lectoren, docenten, PhD's, studenten, marktpartijen, overheden en andere partners participeren, wordt onderzoek gedaan in co-creatie met de markt. Doel is ontwikkeling en implementatie van nieuwe 'smart services'.

Het is zowel de ambitie van het BISS Institute en het campus-managementdevelopment een state-of-the-artomgeving te creëren voor de partners op en rond de campus. Om dat te kunnen realiseren, kan het BISS Institute onder meer gebruikmaken van de faciliteiten van een datacenter en een datavisualisatielab.

Cruciaal voor de ontwikkeling en groei van de Smart Services Campus is de link met onderzoek en kennis van het BISS Institute en intensieve wisselwerking met het bedrijfsleven. Bedrijven zijn immers op zoek naar één dynamische, inspirerende omgeving waar alle kennis, expertise, faciliteiten en talent die ze nodig hebben op het gebied van 'business intelligence' en 'smart services' aanwezig zijn.

Sinds juni 2015 zijn de eerste wetenschappers officieel actief binnen het BISS Institute en is een aantal projecten opgestart. Per 1 oktober 2015 zijn een wetenschappelijk directeur en een zakelijk manager benoemd. Het BISS Institute zal naar verwachting medio 2016 gevestigd zijn op de dan volledig gerenoveerde campus.

In het verslagjaar staat de dies natalis van de Open Universiteit geheel in het teken van het BISS Institute en de Smart Services Campus. De diesrede is verzorgd door de decaan van de faculteit Management, Science & Technology, prof. dr. Gerard Mertens.

Zorgacademie Parkstad Limburg

De Zorgacademie Parkstad Limburg levert een bijdrage aan het terugdringen van het tekort aan zorgpersoneel. Naast de Open Universiteit participeren Atrium Medisch Centrum Parkstad, Zuyd Hogeschool, Mondriaan en Sevagram. Begin 2015 krijgt de Zorgacademie een permanente, juridische status (corporatie). Daarna komt de dagelijkse aansturing in handen van een nieuwe directeur, die gekozen is vanuit de zorgpartners. De Open Universiteit is als partner vertegenwoordigd in het bestuur van de Zorgacademie.

Hart voor Limburg

De Open Universiteit participeert in het project Hart voor Limburg. Dit project is gericht op wetenschappelijk onderzoek en het inrichten van een netwerk dat bevordert dat het percentage personen dat overlijdt door een hartstilstand wordt teruggedrongen. De successen van Hart voor Limburg 1.0, waarin onder meer blended learning-producten van de Open Universiteit in het reanimatieonderwijs zijn gebruikt, zijn niet onopgemerkt gebleven. In Limburg stijgt de overlevingskans na een hartstilstand door de combinatie van opleidingen en het oproepnetwerk van ongeveer 16% naar 23%. De Provincie Limburg heeft omwille van deze successen verzocht nieuwe plannen in te dienen voor subsidiëring van Hart voor Limburg 2.0. Eind 2015 zijn de nieuwe plannen van Hart voor Limburg 2.0 goedgekeurd door de Provincie Limburg en is een nieuwe subsidie toegekend. De Open Universiteit is onderaannemer van de Regionale Ambulance Voorziening Limburg-Noord en heeft tot taak onderzoek te verrichten samen met revalidatiekliniek Adelante naar de economische effecten van mensen die een hartstilstand overleefd hebben.

Stichting The Area Smart Services

De ontwikkeling van stichting The Area Smart Services (TAST) houdt verband met de ontwikkelingen van de Smart Services Campus en speelt in op de leerstoel Economie 4.0 die verbonden is aan de faculteit Management, Science & Technology. Deze stichting is begin 2015 opgericht en faciliteert valorisatie van onderwijs en onderzoek van de faculteit en haar partners.

De stichting TAST heeft tot doel bevordering van kennis en praktische toepassingen van nieuwe technologische ontwikkelingen in het onderwijs en het bedrijfsleven, in het bijzonder het midden- en kleinbedrijf. Daarbij gaat het met name om digitalisering, 3D-printen, Internet of Things, big data, cloud computing en robotica.

Samen met tandtechnische bedrijven, tandartsen, Roc Arcus College, INDICIA, Brightlands Chemelot, NextDent en TNO start de stichting in 2015 een project voor ontwikkeling en productie van dentale producten in Limburg. De 'business case' van dit project zal uitgewerkt worden en er wordt subsidie aangevraagd.

Op het gebied van onderwijs is door de faculteit Management, Science & Technology met ondersteuning van de stichting TAST een online-cursus over 3D-printing ontwikkeld. Die wordt begin 2016 aangeboden. Het streven is meer cursussen op het terrein van 'smart industries' te ontwikkelen in samenwerking met kennisinstellingen Zuyd Hogeschool en Fontys Hogescholen.

Limburgs kenniscentrum demografische transitie

In samenwerking met Zuyd Hogeschool en Universiteit Maastricht participeert de Open Universiteit actief in de Stichting Nederlands expertise en innovatiecentrum maatschappelijke effecten demografische krimp (Neimed). Dit Limburgse kenniscentrum over demografische transitie is opgericht door de Open Universiteit en Zuyd Hogeschool en gevestigd op de campus van de Open Universiteit. Neimed maakt deel uit van het landelijk Platform Demografische Transitie dat is ingesteld door het ministerie van BZK. Deze stichting wordt financieel ondersteund door de Provincie Limburg en de Stadsregio Parkstad Limburg.

App Mijn stad

In het kader van het Jaar van de Mijnen 2015 ontwikkelt de Open Universiteit een open minicursus over de mijngeschiedenis van Heerlen. Ontwikkeling van die cursus vindt plaats omdat het in 2015 vijftig jaar geleden is dat de sluiting van de mijnen in Zuid-Limburg aangekondigd wordt. De cursus is op 25 november als geschenk aan de gemeente Heerlen aangeboden. Voor deze cursus is de speciale app Mijn stad ontwikkeld, waarmee mensen een wandeling kunnen maken langs markante plekken uit de mijngeschiedenis van Heerlen.

hoofdstuk 7

Sociale paragraaf

Organisatie

Eind 2015 heeft de Open Universiteit 658 medewerkers (531 fte's) in dienst. Dat aantal is inclusief de te herplaatsen medewerkers als gevolg van de reorganisaties in 2013 en de medewerkers die als reductie in de formatie zijn meegenomen, die via natuurlijk verloop de organisatie de komende jaren zullen verlaten. Exclusief het aantal onbezoldigde hoogleraren bedraagt het aantal medewerkers ultimo 2015 634.

De categorie wetenschappelijk personeel omvat 271 fte's, de categorie ondersteunend beheerspersoneel 260 fte's. Ook deze getallen zijn inclusief de eerder genoemde categorieën. Ten opzichte van 2014 is de categorie wetenschappelijk personeel licht gestegen. De categorie ondersteunend beheerspersoneel daalt met elf fte's. Afgerond komt de verhouding tussen beide categorieën uit op 51% versus 49%. De omvang van het ondersteunend beheerspersoneel is daarmee gedaald van 50% in 2014 naar 49% in 2015. De Open Universiteit kent een jaarlijkse reductiedoelstelling van 2%

op het personele budget (zie verder de Continuïteitsparagraaf in hoofdstuk 8).

Bewegen stimuleren bij 50-plussers Denise Peels

Het onderzoek van Denise Peels richtte zich op de advies-op-maat interventie Actief Plus die eerder was ontwikkeld om het beweeggedrag van 50-plussers te bevorderen en te behouden. Zij paste in haar promotieonderzoek de schriftelijke interventie aan en ontwikkelde een online-versie van Actief Plus, om daarvan het bereik en de kosteneffectiviteit te vergroten. Van zowel de schriftelijke versie als de online-versie van de interventie bestaat een basisvariant en een omgevingsvariant. De verschillende varianten van de interventie werden in vijf GGD-regio's onder een groep van tweeduizend mensen uitgezet. De uitkomsten van het onderzoek laten zien dat de interventie Actief Plus gemiddeld tot hoog wordt gewaardeerd en mensen effectief meer laat bewegen. Volgens analyses van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) zou zowel de schriftelijke variant als de online-variant van de interventie bij 50-plussers leiden tot een afname van chronische ziekten zoals diabetes, diverse soorten kanker en hart- en vaatziekten. De interventie heeft dus een positief effect op de volksgezondheid. En dat tegen geringe kosten. Denise Peels promoveerde 9 januari 2015 aan de Open Universiteit. De titel van haar proefschrift is: 'Promoting physical activity of people aged over fifty.'

Naast het onderscheid tussen wetenschappelijk personeel en ondersteunend beheerspersoneel maakt de Open Universiteit, op grond van het benchmarkonderzoek overhead universiteiten, onderscheid tussen generieke overhead en overhead voor onderwijs- en onderzoekondersteuning.

De Open Universiteit heeft in het kader van de prestatieafspraken vastgelegd dat de generieke overhead ultimo 2015 dient te zijn teruggebracht tot 25,9% van de totale formatie. Op 31 december 2015 bedraagt deze 24,9%. Op dezelfde datum in 2014 is dat 26%. Wat betreft dit aspect wordt voldaan aan de prestatieafpraak.

Het ziekteverzuimpercentage exclusief zwangerschap bedraagt in het verslagjaar 4,34%. Dat is beduidend hoger dan het ziekteverzuim in 2014. In dat jaar bedraagt het ziekteverzuimpercentage 3,75%. Tevens is er een duidelijk verschil met de Verbaannorm, die in 2015 3,33% bedraagt. De Verbaannorm geeft een indicatie van het haalbare ziekteverzuim-niveau in een organisatie, afgezet tegen het ingeschatte haalbare verzuim in heel Nederland. De stijging van het ziekteverzuim wordt vooral veroorzaakt door een toename van het langdurig ziekteverzuim. De gemiddelde meldingsfrequentie stijgt in 2015 naar 1,01; in 2014 bedraagt de gemiddelde meldingsfrequentie 0,92.

HRM

In 2015 is het HRM-beleidsplan 2014 – 2016, dat in maart 2014 door het College van bestuur is vastgesteld, verder geïmplementeerd. In dat plan staan vier thema's centraal, namelijk strategische personeelsplanning, professionele ontwikkeling van medewerkers en leidinggevendenden, duurzame inzetbaarheid en vitaliteit, en arbeidsvoorwaarden. Op al deze terreinen is vooruitgang geboekt en zijn de in 2015 geplande activiteiten geïmplementeerd. Hierbij is vanuit een duidelijke projectstructuur gewerkt. Bij de ontwikkeling en implementatie zijn experts van binnen en buiten de organisatie betrokken, en een klankbordgroep die bestaat uit een brede vertegenwoordiging vanuit de organisatie. Ten behoeve van de informatievoorziening is in het verslagjaar onder andere een intranetpagina ingericht.

In het kader van het strategisch HRM is in het verslagjaar de HR-app van Qlikview verder inhoudelijk ontwikkeld en uitgerold binnen de lijn. Deze HR-app geeft inzicht in de belangrijkste strategische ken- en stuurgetallen op management- en expertniveau. In het kader van het tweede thema, professionele ontwikkeling, is in het verslagjaar voor het derde jaar op rij de leergang Academisch leiderschap aangeboden aan het wetenschappelijk (potentieel) leidinggevend personeel. In november 2015 is gestart met de werving voor 2016. Aan het ondersteunend management is gelijktijdig de leergang Effectief leiderschap OBP aangeboden. Ook hiervoor is eind 2015 gestart met de werving voor 2016. Daarnaast heeft het in 2014 geactualiseerde beleid voor docentprofessionalisering in 2015 zijn vruchten afgeworpen. Op 31 december 2015 heeft 82,8% van de BKO-plichtige medewerkers het BKO-certificaat behaald. Ultimo 2014 is dat 65,1%. Ook op dit punt voldoet de Open Universiteit aan de prestatieafpraak: ultimo 2015 dient 80% van de BKO-plichtige medewerkers in het bezit te zijn van het BKO-certificaat.

In februari 2015 heeft het College van bestuur een besluit genomen over de aanpassing van de RenO-systematiek, die in maart 2015 is ingevoerd. Naast de resultaatgebieden uit UFO-profiel(en) zijn teamdoelstellingen ook expliciet opgenomen in het formulier. Beide vormen de kapstok voor het maken van resultaatafspraken. Tevens is in de procedure nadrukkelijker aandacht gekomen voor het maken en evalueren van ontwikkelafspraken, zowel binnen als buiten de functie en/of de Open Universiteit. Het bijbehorende materiaal, de regeling, brochures, intranetpagina's en dergelijke zijn aangepast. Parallel aan de invoering van de nieuwe systematiek zijn voor medewerkers en leidinggevendenden gedurende het verslagjaar zeven RenO-trainingen georganiseerd in Heerlen en Utrecht. De trainingen zijn verzorgd door een extern trainingsbureau. Ook in 2016 worden deze trainingen aangeboden en daarbij is er tevens aandacht voor het ontwikkelen van een training voor leidinggevendenden.

Van medio mei tot medio juni 2015 vindt een medewerkersonderzoek plaats. De respons is zeer hoog: 79,6% van de medewerkers heeft de vragenlijst ingevuld. Het onderzoek vindt plaats nadat in 2013 een instellingsbrede reorganisatie heeft plaatsgehad, naar aanleiding van de koerswijziging van de Open Universiteit die in 2012 is ingezet. Respondenten kennen een positief oordeel toe aan bijvoorbeeld werkzaamheden (inhoud en vrijheid van het werk) en werksfeer (contact met collega's en studenten). Wat betreft openheid en transparantie, en het betrekken van medewerkers bij besluitvorming vinden de respondenten dat er verbetering mogelijk is. De resultaten zijn organisatie-breed gepresenteerd en vervolgens zijn de organisatie-eenheden verzocht in overleg met de achterban verbeterpunten te formuleren voor de eigen eenheid en twee algemene verbeterpunten op Open Universiteit-niveau. Dit heeft geresulteerd in een plan van aanpak voor de Open Universiteit en in een plan van aanpak per organisatie-eenheid. Bij de verbeterpunten op instellingsniveau gaat het om een heldere en duidelijke communicatiestructuur, inclusief bijbehorende processen en actoren, en een open en inspirerende organisatiecultuur, gericht op samenwerking en verbinding. De verbeterpunten op het niveau van de organisatie-onderdelen zijn diverser van aard. In 2016 werkt de Open Universiteit aan de verbeterpunten.

Onderzoek onder medewerkers wordt periodiek herhaald om voortgang in verbeteringen naar aanleiding van genomen maatregelen te kunnen monitoren en eventuele nieuwe knelpunten te kunnen traceren.

Met de ondertekening in 2010 van het Charter Talent naar de top streeft de Open Universiteit naar een meer evenredige vertegenwoordiging van vrouwen en mannen in de top en subtop van de organisatie. De ambitie voor 2015 is 26% vrouwen in de top. Eind 2015 bedraagt het percentage vrouwen in de top 27,1. En uit de Monitor Vrouwelijke Hoogleraren 2015 die in november 2015 is verschenen, blijkt dat de Open Universiteit met 26,1%, het landelijk gemiddelde is 17,1%, het grootste aandeel vrouwelijke hoogleraren heeft van alle universiteiten. Haar ambitie heeft de Open Universiteit behaald door onder meer op het gebied van werving en selectie concrete maatregelen te nemen. Die betreffen een eigentijdse sollicitatieprocedure, waarbij gestreefd wordt naar vertegenwoordiging van een vrouwelijke hoogleraar of universitair hoofddocent in elke benoemingsadviesprocedure, en specifiek op vrouwen gerichte arbeidsmarktcommunicatie en werving. Ook is extra aandacht besteed aan loopbaanplanning en coaching voor vrouwen en de inzet van rolmodellen binnen de Open Universiteit, zoals de rector magnificus en diverse hoogleraren. De Open Universiteit heeft zich vooral gericht op vergroting van genderdiversiteit. Daarnaast richt de Open Universiteit zich in 2016 op diversiteit, onder meer door aandacht voor doelgroepen met een arbeidsbeperking.

Ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden is sinds 1 januari 2015 een nieuwe CAO Nederlandse Universiteiten van kracht. Alle daaruit voortvloeiende implicaties zijn in het verslagjaar geïmplementeerd.

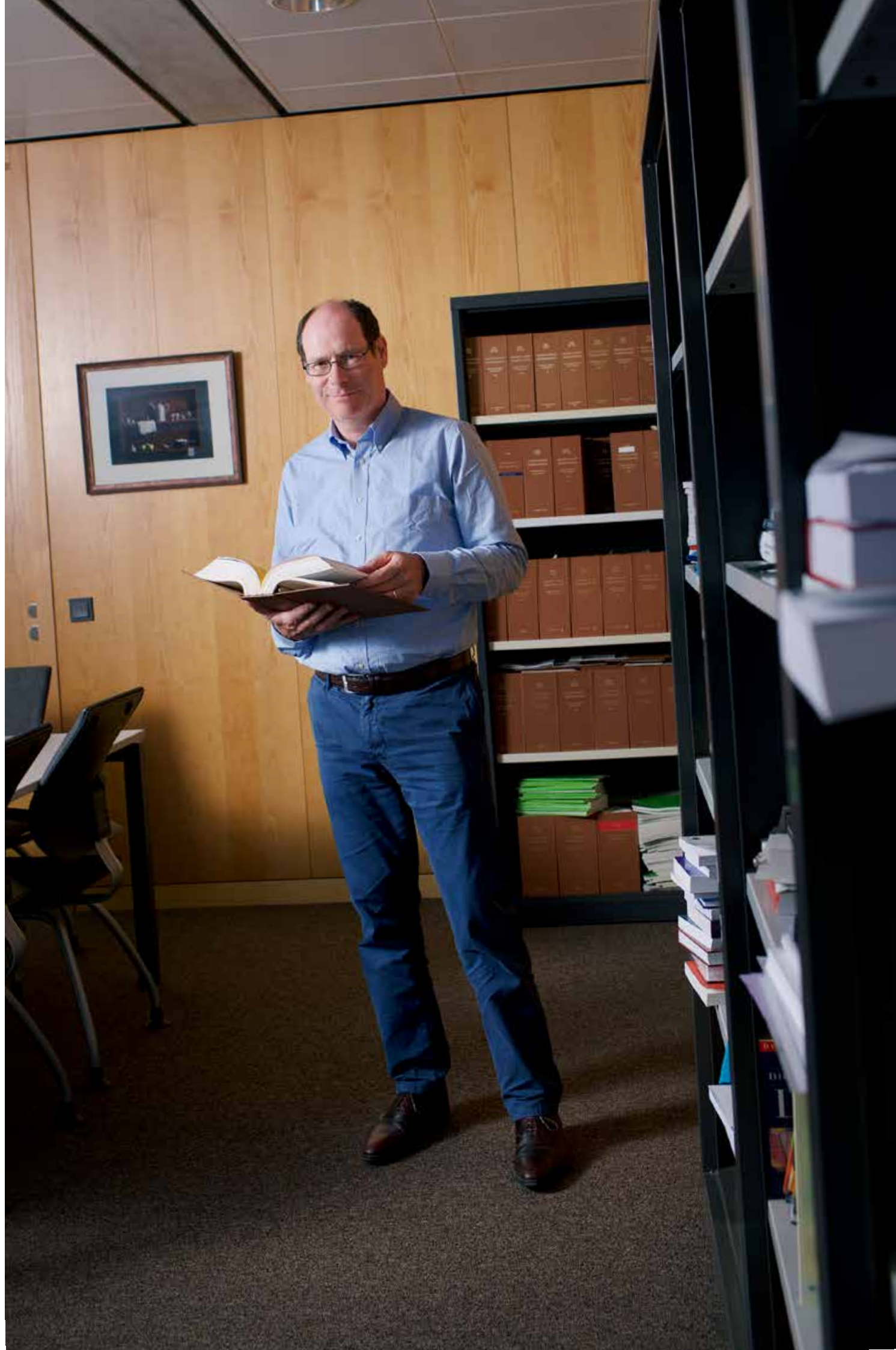
Sinds 2014 participeert de Open Universiteit in het vervolgproject van het Sociaal Fonds voor de Kennissector inzake duurzame inzetbaarheid en zij neemt deel aan het leernetwerk Employability. Naast de Open Universiteit participeren de Technische Universiteit Delft, Technische Universiteit Eindhoven en Radboud Universiteit. De deelnemende universiteiten verkennen hoe de inzetbaarheid van personeel in het wetenschappelijk onderwijs kan worden versterkt en welke rol een e-portfolio daarin kan spelen. Het leernetwerk Employability ontwikkelt in het verslagjaar de app me@work. In 2016 vindt een pilot plaats, waarin deze app uitvoerig getest wordt door bovengenoemde universiteiten. Namens de Open Universiteit nemen de faculteitsbureaus van Management, Science & Technology en Psychologie en Onderwijswetenschappen deel aan de pilot. Na gebleken succes zal de app beschikbaar worden gesteld aan de gehele sector.

Het Lokaal Overleg en de Open Universiteit hebben rondom het thema duurzame inzetbaarheid de handen ineengeslagen. Daarbij gaat de aandacht vooral uit naar de individuele medewerker. Vanuit dit vertrekpunt zijn zij gezamenlijk op zoek gegaan naar instrumentarium dat medewerkers helpt met duurzame inzetbaarheid aan de slag te gaan. Daarbij is de keuze gevallen op Randstad HR Solutions, die gebruikmaakt van de door TNO ontwikkelde Duurzame Inzetbaarheid Index (DIX).

Eind 2015 vindt de aanbesteding uitzendbureaus plaats.

Vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen

Binnen de Open Universiteit zijn door het College van bestuur drie vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen benoemd, met name voor opvang en begeleiding van medewerkers of studenten die last hebben van ongewenst gedrag. In 2015 hebben twaalf medewerkers en vijf studenten contact gezocht met een van de vertrouwenspersonen, hetgeen niet geleid heeft tot formele klachten. In het onderzoek onder medewerkers dat in 2015 verricht is, is bij het thema arbeidsomstandigheden een van de vragen of iemand in het afgelopen jaar last heeft gehad van ongewenst gedrag. De reacties hierop (11% van de respondenten van het medewerkersonderzoek) zijn in verband gebracht met de andere resultaten en onderzocht; hoe sluit ervaren ongewenst gedrag aan bij andere signalen, onder meer van HR. De resultaten van het onderzoek zijn met alle medewerkers besproken. De vertrouwenspersonen werken in samenwerking met de PenO-adviseurs in 2016 aan een traject voor sociale veiligheid.

hoofdstuk 8

Financiën

Financiële gegevens

Balanspositie ultimo 2015

Het jaar 2015 is afgesloten met een positief saldo van € 2,7 miljoen. In de geactualiseerde begroting 2015 is rekening gehouden met een kleine plus van € 0,1 miljoen. Deze sterke verbetering van het resultaat heeft een gunstig effect op de financiële ratio's van de Open Universiteit. De meevaller is overwegend van incidentele aard. Naast het operationele resultaat van € 1,3 miljoen wordt de meevaller in 2015 vooral verklaard door een gunstiger dan geraamde ontwikkeling van de post voorzieningen en door per saldo vrijval van transitiegelden (€ 0,4 miljoen) en een baten-lasten-correctie (€ 0,7 miljoen). Met de financiële baten (€ 0,1 miljoen) en een onderzoekbonus van NWO (€ 0,2 miljoen) wordt het resultaat 2015 verklaard. Het operationeel resultaat 2015 bestaat onder andere uit tegenvallende cursusgelden in de eerste geldstroom (€ 1 miljoen), hogere ontvangsten uit commerciële opleidingen (€ 0,6 miljoen) en hogere opbrengsten uit werk

voor derden plus verhuur. De lonen en salarissen zijn lager uitgevallen doordat vacatures later zijn ingevuld, door een daling van de premiepercentages en door het beleid oud-medewerkers in de wachtgeld- en reorganisatievoorzieningen te re-integreren. Ten slotte is ook gestuurd op de materiële lasten om de achterblijvende cursusafzet op te vangen.

In de begrotingsrealisatie 2015 wordt zichtbaar dat de Open Universiteit financieel sterker wordt van de reorganisaties in de recente jaren. De organisatie is compacter en beter berekend op haar taak. Daarbij is ook ruimte gecreëerd voor vernieuwing van de digitale leeromgeving en voor onderzoekstimulering. Die zijn beide van belang met het oog op toekomstige inkomstenstromen.

Klachteninstituut Financiële Dienstverlening Donald Hellegers

Het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (Kifid) is in 2006 opgericht door bestuurders uit de financiële wereld. Met de kredietcrisis in het achterhoofd bestaat er in de media twijfel of de consument bij geschillen een eerlijke behandeling van de klacht ontvangt en of het Kifid wel laagdrempelig genoeg is. Donald Hellegers heeft in zijn proefschrift 'De juridische aspecten van het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (Kifid) anno 2015' de kwaliteit van de dienstverlening onderzocht. De centrale vraag daarbij is kortgezegd: is Kifid juridisch deugdelijk ingericht? Zijn de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de Ombudsman, de Geschillencommissie en de Commissie van Beroep bijvoorbeeld voldoende gewaarborgd? Donald Hellegers concludeert in zijn proefschrift dat de wijze waarop Kifid is ingericht niet altijd in overeenstemming is met de gestelde eisen in het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen en de Implementatiewet buitengerechtelijke geschillenbeslechting consumenten. Hij promoveerde 27 november 2015 aan de Open Universiteit.

De taakstelling reductie OBP, 2% per jaar, draagt ook in 2015 bij aan verbetering van het operationeel resultaat. Deze taakstelling zal tot en met 2019 worden doorgezet. De cursusafzet vertoont in 2015 een terugval, die in hoge mate spoort met de op voorhand verwachte daling door wijzigingen van studievoorwaarden en tarieven. Wel is er in 2015 sprake van een afzetdaling die iets hoger is dan geraamd. Inmiddels is er sprake van een licht stijgende afzet. Dat is het beeld van de laatste maanden van 2015 en de eerste maanden van 2016.

In 2016 vindt een brede oriëntatie plaats op vergroting van deelname aan het onderwijs van de Open Universiteit. Herontwerp van onderwijsprogramma's, vergroting van studeerbaarheid en stroomlijning van de communicatie met studenten, waarvan positieve effecten op het studierendement worden verwacht, staan ook in 2016 centraal.

Overzicht ontwikkeling kengetallen

	2015	2014
Kengetal		
solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal)	0,16	0,09
current ratio (vlottende activa/vlottende passiva)	1,18	1,12
rentabiliteit (resultaat/totale baten + rentebaten)	4,4%	1,1%
% personele lasten van de totale lasten	72,7%	75,2%
% rijksbijdrage van de totale baten	62,4%	61,3%

Financiële instrumenten, marktrisico's en risicobeheersing

De Open Universiteit maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten, die de instelling blootstelt aan markt-, valuta-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen, heeft de instelling een beleid, inclusief een stelsel van limieten en procedures, opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de instelling te beperken.

De Open Universiteit zet geen afgeleide financiële instrumenten in om risico's te beheersen.

Marktrisico

Valutarisico

De instelling is voornamelijk werkzaam in Nederland en loopt geen significante valutarisico's.

Prijrisico

De instelling belegt niet in effecten en loopt geen significante prijrisico's.

Rente- en kasstroomrisico

De instelling loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (liquide middelen). Voor vorderingen met variabele renteaftspraken loopt de instelling risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen loopt de instelling risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente. Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot renterisico gecontracteerd.

Kredietrisico

De instelling heeft geen significante concentraties van kredietrisico.

Liquiditeitsrisico

De instelling maakt op dit moment geen gebruik van bancaire kredietfaciliteiten. Voor zover noodzakelijk, zullen nadere zekerheden worden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten.

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en schulden en dergelijke benadert de boekwaarde daarvan.

Financiële analyse

De totale baten zijn in 2015 nagenoeg gelijk ten opzichte van 2014. De totale lasten dalen met € 2,4 miljoen door een substantiële daling van de personele lasten. Ten opzichte van de begroting 2015 stijgen de ontvangsten met € 1 miljoen en dalen de lasten met € 1,7 miljoen. De ontvangstenmeevaller van ruim € 1 miljoen is verdeeld over de rijksbijdrage (€ 0,3 miljoen), overige overheidsbijdragen (€ 0,3 miljoen), cursusgelden (-/- € 0,3 miljoen), werken voor derden (€ 0,4 miljoen) en overige baten (€ 0,4 miljoen).

De lastendaling doet zich vooral voor bij de personele lasten (-/- € 2,7 miljoen). De afschrijvingen zijn iets lager dan geraamd (-/- € 0,2 miljoen). De huisvestingslasten zijn iets hoger dan geraamd (€ 0,1 miljoen). Door meer inhuur stijgen de overige lasten met circa € 1 miljoen.

De forse meevaller bij de personele lasten kan worden verklaard doordat voor de voorzieningen een dotatie was begroot van € 0,7 miljoen. In werkelijkheid is er sprake van een vrijval van € 0,4 miljoen. Verder dalen de salarislasten met bijna € 1,7 miljoen. Deze daling is het gevolg van een niet in de begroting 2015 geraamde daling van de personele bezetting en een verlaging van de sociale premies.

Risicoparagraaf

De financiële positie van de Open Universiteit is ondanks het gunstige resultaat van 2015 nog steeds kwetsbaar. Om die reden wordt een strak budgettaire beleid gehanteerd. De door de Raad van toezicht goedgekeurde begroting 2016 is sluitend en bevat daarenboven een zogenoemde solvabiliteitsreserve van € 350.000. Deze reserve zal bij vrijval leiden tot een verbetering van de solvabiliteit. In het basisscenario uit de meerjarenramingen groeit de solvabiliteit (eigen vermogen/totaal passiva) naar circa 32% in het jaar 2020. Hierbij is rekening gehouden met de effecten van de geactualiseerde begroting 2016 (zie continuïteitsparagraaf in hoofdstuk 8). Er is nog geen rekening gehouden met eventuele additionele investeringen in de komende jaren. Voor additionele investeringen wordt als regel gehanteerd dat er enerzijds een solide dekking is van de meerkosten in de vorm van gerealiseerde besparingen of meeropbrengsten, en anderzijds dat investeringen in beginsel renderen. Daardoor ontstaat een vliegwieleffect, waardoor onderwijs, onderzoek én financiën verder verbeteren.

Als uitgangspunt voor het budgettaire beleid in de komende jaren is ervoor gekozen met ingang van 2017 jaarlijks 2% van de omzet als resultaat toe te voegen aan het eigen vermogen (ongeveer € 1,2 mio). De ruimte die daarboven vrijvalt, is inzetbaar voor investeringen in onderwijs en onderzoek.

Strategische risico's

Vernieuwing van het onderwijs

De Open Universiteit vernieuwt haar onderwijsprogramma's over de volle breedte. Met ingang van het studiejaar 2018 – 2019 zijn alle bachelor- en masteropleidingen volledig vernieuwd. Deze vernieuwing is gestart met wijziging van de masteropleidingen in het studiejaar 2014 – 2015.

Er wordt één digitale leeromgeving ontwikkeld: yOUlearn. Studenten van de vernieuwde masteropleidingen studeren sinds 1 september 2014 in yOUlearn. Cruciaal element in de vernieuwing van de bachelor- en masteropleidingen is het vinden van een goede balans tussen flexibel studeren, activerend onderwijs en samenhang in het curriculum. Dat maakt het mogelijk gepersonaliseerde studiepaden te volgen, met meer kans op succesvolle afronding van de studie dan in het verleden. De begeleiding van studenten die hebben aangegeven een bachelor- of een masteropleiding te willen halen, zal anders vorm worden gegeven. De vernieuwde master is de nieuwe standaard; de overige masteropleidingen zijn uitlopend. Aan vernieuwing van bacheloropleidingen en schakelprogramma's, die ook in yOUlearn hun digitale leeromgeving krijgen, wordt gewerkt. Vanaf 1 september 2016 starten alle opleidingen met het eerste jaar van de vernieuwde bachelor. Er is dus sprake van een grootschalige verbouwing van het onderwijs, die veel druk legt op de organisatie en het budget van de Open Universiteit. De eerste resultaten van het vernieuwde onderwijs en de leeromgeving voor de masterstudies zijn positief. Dat geldt zowel voor het aantal studenten als het tempo waarin zij studeren. De verwachte stijging van het studierendement is in de vernieuwde masteropleidingen duidelijk zichtbaar. Dat laat onverlet dat een dergelijk grootschalig veranderproces risico's met zich meebrengt, met name als het gaat om draagvlak in de organisatie, belasting van medewerkers en budget. Ook de noodzakelijke doorontwikkeling vraagt om aandacht. In 2017 en 2018 werkt de Open Universiteit aan completering van de vernieuwde bachelor. Door de gehanteerde projectstructuur, reservering van een realistisch projectbudget en een gedegen voorbereiding van projectoverdracht aan de organisatie, worden deze risico's gemonitord en beheerst.

Kwaliteit en groei onderzoek

De ambitie van de Open Universiteit is versterking van het onderzoek. Daarvoor is een Open Universiteit-breed stimuleringsfonds onderzoek gecreëerd (structureel € 500.000) dat uitbreiding van onderzoeksvolume en verhoging van onderzoekskwaliteit ondersteunt. Deze impuls is nodig om meer tijd voor onderzoek te creëren. Door budgettaire en/of formatieve krapte kan die verruiming in gevaar komen. Daarom wordt strak de hand gehouden aan een goede monitoring van de inzet van deze extra middelen. Ontwikkeling van de wetenschappelijke output is meerdere malen per jaar onderwerp van gesprek tussen het College van bestuur en het management van de faculteiten. Ook aan verbetering van het faciliteren van onderzoek wordt meer aandacht gegeven.

Prestatieafspraken

Najaar 2016 zal de eindbeoordeling plaatsvinden van de prestatieafspraken. In hoofdstuk 10 van dit jaarverslag wordt uitgebreid verantwoording afgelegd over de prestaties die de Open Universiteit gerealiseerd heeft. Het risico bestaat dat de Reviewcommissie een puur technische beoordeling opstelt van de resultaten van de Open Universiteit, hetgeen nadelige consequenties zou kunnen hebben voor het eindoordeel (met als maximaal risico het mislopen van 5% van de rijksbijdrage). Dit risico wordt beperkt door de toezegging dat naast de 'technische' verantwoording ook de bestuurlijke verantwoording meegewogen zal worden. Daarbij zal ook gekeken worden naar de omstandigheden waaronder de resultaten gerealiseerd zijn.

Instellingstoets kwaliteitszorg

De Open Universiteit heeft de instellingstoets kwaliteitszorg in 2014 met een positief resultaat doorlopen. Daaraan zijn wel voorwaarden verbonden. De Open Universiteit dient medio 2016 te beschikken over een geïntegreerd systeem voor kwaliteitszorg dat geaggregeerde informatie oplevert op het niveau van de instelling. Ook moet de Open Universiteit aanpassingen hebben doorgevoerd in haar bestuursmodel, zodat bevoegdheden en verantwoordelijkheden van verschillende gremia in de horizontale en verticale lijn duidelijk zijn en de organisatie efficiënter en effectiever is ingericht. De hiervoor noodzakelijke maatregelen zijn inmiddels getroffen. Zo zijn onder meer dubbelrollen in de bezetting van universitaire gremia beëindigd, de aanlevering van facultaire onderwijs- en onderzoeksverslagen is gestroomlijnd en de onderwijskundige kaders voor de vernieuwing van het bacheloronderwijs zijn vastgesteld en vervolgens uitgewerkt in diverse procedures en handreikingen voor zowel docenten als medewerkers in ondersteunende functies.

De Open Universiteit zal in 2016 moeten aantonen dat aan de voorwaarden wordt voldaan. Het bezoek van de visitatiecommissie vindt plaats in oktober 2016 en het eindoordeel wordt in november 2016 verwacht. Ter voorbereiding op deze toetsing wordt een kritische zelfreflectie uitgevoerd.

Financiële risico's

Hoogte rijksbijdrage in combinatie met reële lastenontwikkeling

De rijksbijdrage is en blijft de belangrijkste bron van inkomsten voor de Open Universiteit. De hoogte van de rijksbijdrage is in de huidige constellatie voor een klein deel te beïnvloeden door de Open Universiteit (diploma's en promoties). De perspectieven voor diploma- en promotiefinancieringen zijn de komende jaren gunstig, omdat zowel bij de diploma's als het aantal promoties de relatieve stijging hoger is dan het landelijk gemiddelde. Het grootste risico in deze sfeer is de ontwikkeling van de loonkosten en materiële kosten, respectievelijk de vergoeding daarvan via de zogenoemde loon- en prijsbijstelling. Op basis van het Loonakkoord publieke sector 2015 zijn door de VSNU in het najaar van 2015 additionele loonafspraken gemaakt die leiden tot een structurele verhoging van de personele lasten voor de Open Universiteit. Bestuurlijk zal, via de VSNU, aangedrongen moeten worden op een vergoeding van deze kostenstijging, die zonder het Loonakkoord immers niet overeen zou zijn gekomen. Ook bij vervolgstappen op cao-gebied zal de Open Universiteit rekening moeten houden met de reële vergoedingen die zij ontvangt voor loonkostenstijgingen. De loonkosten vormen ongeveer 75% van de kostenbegroting van de Open Universiteit. Een ongedekte loonstijging van 1% leidt dan tot een tekort van ruim € 0,4 miljoen.

Een ander risico is de wijze waarop de promotiefinanciering de komende jaren vormgegeven zal worden. Het ministerie van OCW bereidt momenteel een systeemwijziging voor, waarbij budgettaire neutraliteit op het moment van overgang uitgangspunt is. De Open Universiteit hecht zeer aan dit laatste uitgangspunt en heeft dit ook onder de aandacht van het ministerie gebracht.

Tariefstelling en ontwikkeling van overige onderwijsinkomsten

Na de rijksbijdrage zijn inkomsten uit de cursusafzet de belangrijkste inkomstenbron. De afgelopen jaren is deze bron van inkomsten gestegen. Maar in de begroting 2015 is rekening gehouden met een terugval in de onderwijsdeelname en een verminderde opbrengst, vooral vanwege de doorgevoerde aanpassingen in de inschrijvingsvoorwaarden, met name gaat het dan om het hogere instellingstarief en het schrappen van de pakketkorting. Dat effect heeft zich inmiddels voorgedaan; iets meer dan geraamd. Het risico van een verdere daling van onderwijsinkomsten is onder ogen gezien. Voor 2016 wordt rekening gehouden met een lichte toename van de onderwijsdeelname ten opzichte van 2015. Voornaamste effect hierbij is de zogenoemde uitgestelde onderwijsvraag ten gevolge van het schrappen van de pakketkorting in 2015. De eerste maanden van het nieuwe jaar bevestigen dit verwachte effect, waarbij inmiddels perspectief bestaat op een hoger dan geraamd opbrengst in het lopende jaar.

In 2015 is extra aandacht besteed aan communicatie met studenten en profilering van de Open Universiteit. Op basis van de investeringsagenda 2016 zal daarenboven een extra impuls worden gegeven aan verbetering van de website van de Open Universiteit en de ICT-infrastructuur, waardoor het inschrijvingsproces en de student-communicatie beter worden gestroomlijnd. Het risico bestaat dat het uitblijven van deze verbeteringen leidt tot ontevreden studenten en uiteindelijk tot het afhaken van (potentiële) studenten. Door organisatorische aanpassingen en genoemde intensiveringen in de ICT-infrastructuur streeft de Open Universiteit naar een efficiëntere en betere serviceverlening aan studenten.

De verbeterde doorstroming en het hogere onderwijsrendement in 2015 als gevolg van het vernieuwde onderwijsmodel vergroten de aantrekkingskracht van de Open Universiteit. Verder nemen de kansen van de Open Universiteit de komende jaren toe door verscherpte toelating tot de bachelor- én de masterfase bij de andere universiteiten en door de doorgevoerde versobering van de studiefinanciering. Daardoor moeten studenten hogere studiekosten betalen, hetgeen zeker de iets oudere student uitnodigt tot het combineren van werk en studie. En dat is hét domein van de Open Universiteit. Hierbij speelt tevens een rol dat het merendeel van de studenten bij de Open Universiteit studeert op basis van het wettelijk collegegeld, dat een gematigde prijsontwikkeling kent. De waardering voor het onderwijs van de Open Universiteit door studenten blijft zeer hoog, ondanks een lichte teruggang wat betreft de tevredenheidsscore op instellingsniveau ten opzichte van 2014. Dat blijkt onder meer uit de resultaten van de Nationale Studenten Enquête 2015. In deze jaarlijkse, landelijke enquête onder studenten in het hoger onderwijs geven de studenten van de Open Universiteit de score 4,20 (op een schaal van 5) op de vraag: Hoe tevreden ben je over je studie in het algemeen? Dat is slechts 0,07 punt lager dan de hoogste score, terwijl de veertien universiteiten gemiddeld 4,04 punten behalen. Daarmee staat de Open Universiteit op de tweede plaats van de veertien universiteiten. In hoofdstuk 10 Prestatieafspraken staat onder Tevredenheidsscores nadere informatie over de scores van de opleidingen van de Open Universiteit.

Omvang tweede- en derdegeldstroomonderzoek/contractonderwijs

De omvang heeft zich in 2015 gunstig ontwikkeld en draagt voor € 1,4 miljoen bij aan het resultaat 2015. Er is sprake van een sterk competitieve en ook risicovolle markt. Bij het tweede- en derdegeldstroomonderzoek is sprake van een zware administratieve last bij het indienen van projectvoorstellen en van een hoge matchingslast.

In 2016 zullen faculteiten waar mogelijk een impuls geven aan hun activiteiten op dit gebied. De vernieuwde masterstructuur biedt ook een nieuwe basis voor de (her)-ontwikkeling van Certified Professional Programms (CPP's). Korte en goedkope CPP's lijken beter aan te slaan dan langere en duurdere programma's. In 2016 zal de samenwerking op het gebied van deeltijdonderwijs worden verkend met andere partners in het hoger onderwijs. Naast het financiële belang van de derde geldstroom vormen deze inspanningen ook een belangrijke component van de valorisatie-activiteiten van de Open Universiteit.

De samenwerking met Zuyd Hogeschool, de Universiteit Maastricht en APG, gesteund door de Provincie, in het Business Intelligence & Smart Services (BISS) Institute is in 2015 van start gegaan en zal in 2016 met onderzoeksactiviteiten beginnen.

Het verleden heeft uitgewezen dat niet elke veelbelovende ontwikkeling of samenwerking inhoudelijk en/of financieel rendeert. Ook in 2015 zijn activiteiten stopgezet die niet rendabel zijn of daarvoor te weinig perspectief bieden. Risico's op dit gebied blijven reëel. Deze risico's worden zo goed mogelijk getaxeerd, voorafgaand aan het indienen van projectvoorstellen en het aanbieden van contractonderwijs. Door te werken met drempels qua deelnamecijfers, alvorens te starten, door rekening te houden met acceptabele matchingslasten en realisaties goed te monitoren alsmede projectkosten te beheersen, wordt voorkomen dat kosten en baten op een ongewenste manier uit elkaar gaan lopen.

Voorinvesteringen in onderwijskwaliteit in verband met de Wet studievoorschot hoger onderwijs

De Open Universiteit heeft in 2015 met extra eigen middelen geïnvesteerd in de onderwijskwaliteit. Dit in lijn met de toezegging van alle universiteiten en hogescholen om in de periode 2015 – 2017 op sectorniveau in totaal € 200 miljoen per jaar te investeren. De Open Universiteit heeft bij wijze van voorinvestering ingezet op versterking van de onderwijskwaliteit door introductie van het vernieuwde onderwijsmodel in de masterfase en door het creëren van een nieuwe digitale leeromgeving. De middelen hiervoor zijn gevonden door een herschikking binnen het geheel van de begroting. De bestuurlijke afspraak is, dat de besparingen ten gevolge van de Wet studievoorschot hoger onderwijs onder andere beschikbaar zullen komen voor het hoger onderwijs. In die zin zullen de actuele voorinvesteringen worden terugbetaald. Het risico is aanwezig dat dit in mindere mate of vertraagd zal plaatsvinden. Dit risico wordt bestuurlijk gemanaged in VSNU-verband.

Organisatorische risico's en kwaliteitsrisico's

De opeenvolgende reorganisaties uit het recente verleden hebben gedurende langere tijd voor nogal wat onrust gezorgd. Financiële verliezen zijn genomen. In het voorjaar 2015 is gepeild waaraan het naar de mening van het eigen personeel nog ontbreekt binnen de Open Universiteit. De overall score ligt duidelijk lager dan de benchmark (VSNU) én lager dan de ambitie van de Open Universiteit. Veel ontevredenheid heeft te maken met de interne communicatie, in de ruimste zin van het woord. Ook is duidelijk geworden dat de werkdruk als hoog wordt beoordeeld en dat de interne efficiëntie nog verbeterd kan worden. Alles bijeen genomen een aanzienlijk risico voor de Open Universiteit voor wat betreft de verdere ontwikkeling. De resultaten zijn intensief besproken op alle niveaus van de organisatie en met de medezeggenschap. Essentieel is, dat op en tussen niveaus problemen open worden besproken en in gezamenlijkheid worden opgelost. Elkaar aanspreken blijkt soms lastig, maar is onontbeerlijk voor verdere versterking van de slagkracht van de Open Universiteit. 2015 is ook het jaar waarin nieuwe routines zijn opgebouwd, waarin de samenwerking versterkt is en het Universitair managementteam een significante bijdrage levert aan het opereren als één Open Universiteit. Met de resultaten van het medewerkersonderzoek en de daarop volgende discussie, ligt er een stevig fundament om verdere organisatorische en kwalitatieve progressie te boeken.

Werkkapitaal en financieringsbehoefte

Het werkkapitaal bedraagt ultimo 2015 € 4,3 miljoen ten opzichte van € 3,1 miljoen ultimo 2014. In 2015 hebben geen externe financieringsactiviteiten plaatsgevonden en zijn ook geen middelen belegd in niet-direct opeisbare middelen zoals effecten en deposito's. Zoals blijkt uit de meerjarenbegroting in de continuïteitsparagraaf zullen ook de komende jaren in beginsel geen externe financieringsactiviteiten plaatsvinden.

Treasury

Beleid, taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het Treasurystatuut. Dat voldoet aan de richtlijnen die zijn verwoord in de Regeling beleggen en belenen van het ministerie van OCW. Bij de Open Universiteit is het primaire treasurydoel financieel risicobeheer. Het secundaire doel is het behalen van een goed renteresultaat. Dat levert met de actuele zeer lage rentestand geen hoog rendement op, maar de 'score' van de Open Universiteit is goed, door een alert dagelijks liquiditeitenbeheer. Er is de komende jaren ruimte voor investeringen, zonder dat daarvoor bancaire kredieten afgesloten hoeven te worden. De Open Universiteit heeft geen beleggingen en bijzondere risicoafdekking is niet nodig.

Aanwezigheid en werking intern risicobeheersings- en controlesystemen

De Open Universiteit heeft een risicobeheersings- en controlesysteem ingericht dat afgestemd is op de belangrijkste geïdentificeerde risico's (zie de risicoparagraaf in hoofdstuk 8 Financiën). De Open Universiteit is continue bezig verbetering te realiseren in het risicobeheersings- en controlesysteem, onder andere op basis van de managementletter van de externe accountant (KPMG). Daarin wordt ingegaan op bestaan en werking van interne risicobeheersings- en controlesystemen. De managementletter bespreken het College van bestuur en de Raad van toezicht jaarlijks met de externe accountant. Gedurende 2015 brengt de Open Universiteit verdere verbeteringen aan, hetgeen consistent is met het beeld in de managementletter. De aandacht gaat uit naar de financiële beheersing van subsidieprojecten, waarvoor de Open Universiteit concrete verbeterafspraken heeft gemaakt, en het voldoen aan Europese aanbestedingsregels waarvoor nieuw beleid is geformuleerd en extra controlemechanismen zijn gerealiseerd. Aanstelling van een interne auditor en werken met een jaarlijks auditplan, waarbij systematisch zal worden aangehaakt bij de viermaandelijks auditgesprekken, geven in 2016 de beoogde verdere verbeteringen meer snelheid en diepgang.

Speciale aandacht is besteed aan het afleggen van verantwoording over de prestatieafspraken met het ministerie van OCW, mede gelet op het financiële belang dat ermee gemoeid is. Een proefaudit in samenwerking met KPMG heeft bijgedragen aan de gewenste efficiënte oplevering van de benodigde gegevens. Meer informatie staat in hoofdstuk 10 Prestatieafspraken.

Begroting 2016

De door de Raad van toezicht goedgekeurde begroting 2016 laat een sluitend beeld zien, met als nieuwe onderdelen ten opzichte van voorgaande jaren een raming onvoorzien van € 200.000 en een solvabiliteitsreserve van € 350.000. Het instellingscollegegeld wordt in 2016 verhoogd conform de in 2014 vastgestelde beleidslijn, op basis waarvan dit tarief stapsgewijs stijgt richting een kostendekkend niveau. De doorwerking van de begrotingsrealisatie 2015 op het begrotingsjaar 2016 is per saldo licht saldo-verbeterend.

Declaraties leden College van bestuur

In overeenstemming met de brief van het ministerie van OCW van 25 november 2011 met kenmerk 337429 inzake transparantie declaraties bestuurders is het overzicht declaraties bestuursleden verslagjaar 2015 opgesteld.

Overzicht declaraties bestuurders verslagjaar 2015 (bedragen in euro)

	drs. S.P. van den Eijnden	prof. mr. A. Oskamp
representatiekosten	1.319	350
reiskosten binnenland	9.970	8.147
reiskosten buitenland	-	5.276
overige kosten	2.520	1.062
totaal	13.809	14.835

Juridische structuur

De Open Universiteit is een publiekrechtelijke rechtspersoon, statutair gevestigd te Heerlen. De Open Universiteit heeft de volgende belangen in andere maatschappijen.

	Aandeel in geplaatst kapitaal
OU Holding BV, Heerlen	100%
Open Universiteit Diensten BV, Heerlen	100%
Open Universiteit Deelnemingen BV, Heerlen	100%
Open Universiteit Bedrijfsopleidingen BV, Heerlen	100%
Lex BV, Heerlen	100%

Continuïteitsparagraaf

Het positieve financiële resultaat in het jaar 2015 heeft een gunstig effect op de financiële ratio's van de Open Universiteit. Een groeipad naar een gewenste solvabiliteit duidelijk boven 20% is reëel.

In de begrotingsrealisatie 2015 wordt zichtbaar dat de Open Universiteit financieel sterker wordt van de reorganisaties in de recente jaren. De organisatie is compacter en beter berekend op haar taak. Daarbij is ook ruimte gecreëerd voor vernieuwing van onderwijscurricula, de onderwijsleeromgeving en voor onderzoekstimulering.

Personele kengetallen

	2015	2016	2017	2018
management/directie	14,80	14,80	14,80	14,80
onderwijzend personeel	-	-	-	-
wetenschappelijk personeel	266,95	243,92	229,44	229,44
overig	249,45	239,82	235,90	228,14
 totaal inclusief korting	531,20	498,54	480,14	472,38

Het betreft de stand van de formatie ultimo van het kalenderjaar. In 2015, 2016, 2017 en 2018 wordt de categorie 'Overig' met 2% gekort. In de prognose wordt geen rekening gehouden met toekomstige tweede- en derdegeldstroomprojecten.

Zoals uit vorige jaarverslagen blijkt, daalt de personele formatie als gevolg van reorganisaties en personele maatregelen. Ook komende jaren zal de personele formatie normaliter verder afnemen. Bij het wetenschappelijk personeel is deze daling met name het gevolg van het niet invullen van tijdelijke functies die eindigen vanwege de vervallen subsidie voor het Wetenschappelijk Centrum Leraren Onderzoek (LOOK) en de uitstroom die plaatsvindt als gevolg van de personele maatregelen in 2014 bij de faculteit Management, Science & Technology. Voor de niet-wetenschappelijke functie (categorie 'Overig') is de daling van de personele formatie vooral het gevolg van de jaarlijkse reductiedoelstelling van 2%. Deels komt de daling voort uit de maatregelen bij de faculteit Management, Science & Technology. In bovenstaande tabel is hiermee rekening gehouden.

In de geactualiseerde begroting 2016 is ruimte gecreëerd voor het opvangen van een piek in het aantal scriptiestudenten en voor het aanstellen van extra studieadviseurs voor een succesvolle introductie van het vernieuwde bacheloronderwijs. Hierdoor wordt de daling van de personele formatie gedempt.

Balans

Bedragen maal € 1.000

	2015	2016	2017	2018
immateriële vaste activa	337	118	48	120
materiële vaste activa	14.127	13.206	13.116	12.804
totaal vaste activa	14.464	13.324	13.164	12.924
voorraden	981	981	981	981
vorderingen	5.245	5.245	5.245	5.245
liquide middelen	22.524	19.626	19.657	20.608
totaal vlottende activa	28.750	25.852	25.883	26.834
totaal activa	43.214	39.176	39.048	39.758
algemene reserve (publiek)	7.192	5.987	7.435	9.328
algemene reserve (privaat)	-408	-408	-408	-408
bestemmingsreserve (publiek)	0	0	0	0
bestemmingsfonds (publiek)	28	0	0	0
eigen vermogen	6.812	5.579	7.027	8.920
voorzieningen	11.993	9.698	8.264	7.163
langlopende leningen	0	0	0	0
crediteuren	3.781	3.781	3.781	3.781
belastingen en sociale premies	3.103	3.103	3.103	3.103
vooritontvangen cursusgelden	6.902	6.902	6.902	6.902
vooritontvangen subsidies	4.345	4.345	4.345	4.345
OCW/EZ	1.224	714	572	489
overige overlopende passiva schulden	5.054	5.054	5.054	5.054
totaal vlottende passiva	24.409	23.899	23.757	23.674
totaal passiva	43.214	39.176	39.048	39.758

Verlies- en winstrekening

Bedragen maal € 1.000

	2015	2016	2017	2018
rijksbijdragen	39.443	38.993	40.400	39.457
overige overheidsbijdragen/subsidies	817	0	0	0
cursus-, les-, en examengelden	16.603	16.106	15.828	15.827
baten werk in opdracht van derden	4.725	3.966	3.260	3.260
overige baten	1.612	1.090	1.033	1.033
totaal baten	63.200	60.155	60.521	59.578
personele lasten	44.056	46.168	45.079	43.834
afschrijvingen	2.335	2.166	2.073	2.124
huisvestingslasten	2.472	2.417	2.398	2.418
overige lasten	11.700	10.681	9.566	9.352
totaal lasten	60.563	61.432	59.115	57.729
saldo baten en lasten	2.637	-1.277	1.405	1.849
rente-baten	108	44	43	45
financiële baten en lasten	108	44	43	45
resultaat	2.745	-1.233	1.448	1.893

Eigen vermogen

Ultimo 2015 bedraagt het eigen vermogen € 6,8 miljoen. Voorzien wordt dat het eigen vermogen de komende jaren toeneemt door de positieve resultaten die de komende jaren worden voorzien. Ultimo 2018 wordt een eigen vermogen voorzien van € 8,9 miljoen.

Financieringsstructuur

Op basis van de meerjarenbegroting blijkt dat er geen externe financieringsactiviteiten noodzakelijk zijn. De cijfers tot en met 2018 zijn behoedzaam begroot.

Ontvangsten uit hoofde van promotievergoedingen en ook de collegegeldontvangsten zijn om die reden constant verondersteld ten opzichte van de ramingen uit de begroting 2016. Dat is in lijn met de handelwijze van vorig jaar.

Zichtbaar wordt de gunstige ontwikkeling in de jaren na 2016, met een (gewenste) vermogensaccumulatie. In de paragraaf Financiële risico's in dit hoofdstuk is ingegaan op de financiële en andere risico's die ook bestaan en die nadrukkelijk gemonitord zullen worden. Waar nodig zal dit leiden tot tussentijdse bijstellingen van het beleid.

Geactualiseerde begroting 2016

Het College van bestuur heeft in april 2016 de geactualiseerde begroting 2016 voorlopig vastgesteld. Binnen deze begroting (met als saldo € -1,3 miljoen) is er financiële ruimte voor noodzakelijke aanpassingen van de ICT-infrastructuur, waaronder de website en het systeem voor aanmelding, toelating en inschrijving. Ook kan er extra wetenschappelijk personeel worden aangetrokken om de (tijdelijke) piek van afstuderende studenten op te vangen. Bovendien is er sprake van een hoger dan geraamde cursusafzet in het lopende collegejaar. Tot slot is besloten tijdelijk extra studieadviseurs aan te stellen om de overgang naar de vernieuwde bachelor goed te kunnen begeleiden.

De financiële ruimte voor de ICT-investeringsagenda is gevonden in het positieve exploitatieresultaat 2015 van € 2,7 miljoen (in plaats van de geraamde € 0,1 miljoen). De kosten voor extra wetenschappelijk personeel en studieadviseurs worden voornamelijk gedekt uit de dit jaar verwachte extra inkomsten door de gestegen onderwijsdeelname en het toegenomen studierendement. Ook enkele logistieke optimalisaties bij de Gemeenschappelijke serviceorganisatie dragen bij aan de dekking.

Door de onderwijscapaciteit aan te passen aan de gestegen vraag wordt voorkomen dat de begeleiding van studenten in de knel komt en dat de studievoortgang van studenten wordt belemmerd.

De geactualiseerde begroting is ter advisering voorgelegd aan de Ondernemingsraad en de Studentenraad en is eind mei 2016 besproken met de Raad van toezicht.

Solvabiliteit

De solvabiliteit, gedefinieerd als eigen vermogen/balanstotaal, is door het resultaat 2015 sterk toegenomen en bedraagt ultimo 2015 16% (2014: 9%). Verwacht wordt dat de solvabiliteit in 2018 verder zal stijgen tot 22%; de interne streefwaarde bedraagt minimaal 20%. Dit percentage wordt van jaar tot jaar bezien in het kader van de begrotingsvoorbereiding.

Als de voorzieningen worden meegerekend, dan is dit verhoudingspercentage 44 (2014: 41%).

Liquiditeit

De Open Universiteit volgt de liquiditeit nauwgezet door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Ook wordt regelmatig overlegd met de huisbankier en wordt op gezette tijden treasury-advies ingewonnen. De liquiditeitspositie van de Open Universiteit is ultimo 2015 adequaat. Het banksaldo bedraagt ultimo 2015 € 22,4 miljoen, waarvan € 12,6 miljoen vooruit ontvangen en € 9,8 miljoen vrij besteedbaar.

Voorzieningen

De Open Universiteit heeft door meerdere reorganisaties in het recente verleden een relatief hoge voorzieningenomvang. In 2015 is sprake van een gunstige ontwikkeling bij deze post. Er zijn onder andere meer oud-medewerkers dan geraamd weer gaan werken. En er is een nieuw administratief bestand opgebouwd, waardoor een beter inzicht bestaat in de actuele wachtgeldpopulatie. Dat overzicht wordt maandelijks geactualiseerd. Daarmee worden het financiële inzicht en de beheersing verbeterd. Ook wordt het overzicht op kwartaalbasis besproken in het Universitair managementteam, gekoppeld aan de auditcyclus. Nadrukkelijk zal worden bezien of het mogelijk is medewerkers met wachtgeld in of buiten de instelling weer aan het werk te krijgen. Er is geen sprake van grote wijzigingen bij de overige voorzieningen.

Huisvestingslasten

In de huisvestingslasten zijn inbegrepen uitgaven voor groot onderhoud volgens het Meerjarenonderhoudsplan van de Open Universiteit. De gebouwen van de hoofdvestiging in Heerlen zijn eigendom van de Open Universiteit. Naast de hoofdvestiging heeft de Open Universiteit verspreid over het land nog zestien studiecentra. Die worden gehuurd, met uitzondering van studiecentrum Parkstad Limburg. De huisvestingslasten zijn in 2015 € 0,2 miljoen lager dan in 2014, onder andere door een verhuizing in het jaar 2014.

Om beter aan te sluiten op haar huidige onderwijs en onderzoek wil de Open Universiteit haar vestigingsbeleid, dat stamt uit de jaren tachtig van de vorige eeuw, veranderen. Ideeën hierover zijn uitgewisseld met de medezeggenschap. Het College van bestuur heeft besloten dat een nadere onderzoeks- en analysefase gewenst is. Conform planning wordt die fase uiterlijk 1 juli 2016 afgerond. Op basis daarvan zal gewerkt worden aan een uitgewerkt voorstel, dat met de medezeggenschap zal worden besproken.

Voor de campus in Heerlen wordt in 2016 gewerkt aan actualisatie van het ruimtegebruik en toekomstige perspectieven. Wat betreft de actuele leegstand op deze locatie geldt dat alleen het hoogstnoodzakelijke onderhoud wordt gepleegd.

hoofdstuk 9

Infrastructuur

Huisvesting

Door de herhuisvesting in 2014 is het aantal kantoorgebouwen dat op de campus in Heerlen door de Open Universiteit wordt gebruikt, gedaald van vijf naar drie. In gebouw Athabasca zijn enkele huurders gehuisvest. In 2016 zal besluitvorming plaatsvinden over bestemming van de twee gebouwen die de Open Universiteit niet meer gebruikt, te weten Madrid en Athabasca. Het nieuwe vestigingsbeleid is in 2015 verder uitgewerkt. In 2016 zal hieromtrent besluitvorming plaatsvinden en start de implementatie.

Informatie- en communicatietechnologie

In 2015 is een aantal infrastructurele voorzieningen gerealiseerd. De nieuwe digitale leeromgeving yOUlearn is verder doorontwikkeld; alle masteropleidingen zijn in yOUlearn opgenomen. Aan de voorbereidingen voor integratie van bacheloropleidingen wordt gewerkt. Er is een plan voor afbouw van de leeromgevingen Studienet (Blackboard), OpenU en Moodle. Bovendien zal Collaborate (de virtuele klas) begin 2016 naar de cloud worden gebracht en dan als Collaborate Cloud worden aangeboden. Vanwege implementatie van het vernieuwde onderwijsmodel in de bacheloropleidingen zijn in 2015 voorbereidingen getroffen om in 2016 te starten met een aantal daaraan

gerelateerde projecten. Die betreffen herontwerp van het proces voor aanmelden, toelaten en inschrijven van studenten en identity-management. Dat betreft vervanging van het systeem dat studenten en medewerkers correcte toegang verschaft tot onder meer yOUlearn, Studienet en de universiteitsbibliotheek, en een verbeterde selfservice voor studenten en medewerkers. De Open Universiteit treft ook voorbereidingen voor vervanging van de corporate website, die naar verwachting in 2016 zal plaatsvinden.

Leerprestaties excellente leerlingen in basisonderwijs

Elma Dijkstra

Excellente leerlingen presteren beter in het basisonderwijs als zij al in groep 1 worden gescreend op hun ontwikkelingsniveau voor onder andere rekenen en taal. Ook moeten de lesmaterialen in de klas gedifferentieerd naar de ontwikkelingsniveaus worden aangeboden. Elma Dijkstra onderzocht de methode Excel Kwadraat, die leerkrachten hierbij volledig ondersteunt. Ze concludeert dat deze methode een positief effect heeft op de leerprestaties van excellente én niet-excellente leerlingen. Elma Dijkstra promoveerde 13 november 2015 aan de Open Universiteit. De titel van haar proefschrift luidt: 'Teaching High-Ability Pupils in Early Primary School'.

De Open Universiteit gebruikt DigiD waar dat mogelijk is voor vaststelling van de identiteit van studenten bij hun eerste inschrijving. Daardoor hoeven zij geen kopie van hun paspoort meer op te sturen. De overheid verplicht alle gebruikers van DigiD jaarlijks middels een externe audit aan te tonen dat zij de met DigiD uitgewisselde persoonsgegevens veilig verwerken. De Open Universiteit ondergaat die audit in 2015 voor het eerst en heeft deze succesvol afgerond.

De grootschalige vervanging van werkplekken, die gestart is in 2014, is in 2015 grotendeels afgerond. Het betreft de werkplekken in de Vlaamse studiecentra en een aantal werkplekken van ondersteunend personeel in Heerlen.

De telefooncentrale is geüpgraded, zodat haar levenscyclus is verlengd tot en met december 2017. In 2015 is tevens de centrale netwerkkapparatuur vervangen en de computerzaal op de campus in Heerlen is robuuster en energiezuiniger ingericht.

hoofdstuk 10

Prestatieafspraken

In dit hoofdstuk staat de stand van zaken met betrekking tot de prestatieafspraken. In de eerste paragraaf wordt ingegaan op de afspraken in 2013. De tweede paragraaf schetst de 'midterm review' in 2014. In de derde paragraaf komt de voortgang in 2015 aan de orde, en in de vierde paragraaf staan de behaalde resultaten, waaronder de resultaten van de instellingstoets kwaliteitszorg.

Prestatieafspraken 2013

Op 29 april 2013 heeft de minister van OCW ingestemd met de prestatieafspraken van de Open Universiteit voor de jaren 2012 – 2016. De prestatieafspraken van de Open Universiteit zijn ruim zes maanden later vastgesteld dan de prestatieafspraken met de andere universiteiten, omdat het bijzondere karakter van de Open Universiteit ertoe leidde dat beoordeling op basis van het kader van de Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek niet goed mogelijk was. Gevolg was, dat de Open Universiteit minder tijd had om de prestatieafspraken te realiseren. Bovendien heeft de Open Universiteit in 2013 minder middelen ontvangen van het ministerie van OCW.

De prestatieafspraken liggen in het verlengde van het Instellingsplan 2012 – 2016. Daarin staat dat de Open Universiteit nadrukkelijk kiest voor aanscherping van haar universitaire profiel. Om dit te realiseren, ontwikkelt de Open Universiteit zich van aanbieder van losse cursussen, die gecombineerd

kunnen worden tot een opleiding, tot aanbieder van academische bachelor- en masteropleidingen. De Open Universiteit profileert zich als de universiteit voor deeltijdonderwijs in Nederland, met open wetenschappelijk onderwijs dat aansluit bij de wensen en behoeften van studenten die hun opleiding combineren met andere activiteiten. Het open onderwijs van de Open Universiteit is gebaseerd op activerend online-onderwijs. Daarin wordt flexibiliteit gecombineerd met meer structuur, gepersonaliseerde begeleiding en beter studeerbare programma's. Daardoor verbetert het studiesucces en sluiten meer studenten hun opleiding af met een diploma.

Betere concentratie en leerprestaties door bewegen

Martin van Dijk

Jongeren die regelmatig voldoende bewegen, kunnen zich beter concentreren op school en presteren beter op taken die aandacht en concentratie vereisen. Dat is een van de resultaten van het promotieonderzoek van Martin van Dijk onder 440 leerlingen van het voortgezet onderwijs. Hij pleit er dan ook voor dat scholen een actief beleid voeren om beweging te stimuleren. Hij promoveerde 4 september 2015 aan de Open Universiteit. De titel van zijn proefschrift is: 'Physical Activity, Cognitive Performance and Academic Achievement in Adolescents'.

De nadrukkelijke keuze voor aanscherping van het universitaire profiel vereist ook versterking van onderzoek. In de prestatieafspraken is dat vertaald in ambities voor scores bij onderzoekvisaties, uitbreiding van het aantal gepromoveerde universitaire docenten en universitaire hoofddocenten, en toename van publicaties, promoties en inkomsten uit de tweede en derde geldstroom. Overigens staat onderzoek pas sinds 2010 als wettelijke taak voor de Open Universiteit in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

Midterm review 2014

In 2014 heeft een 'midterm review' plaatsgevonden conform de gemaakte afspraken. Ondanks de latere ingangsdatum van de prestatieafspraken vindt de 'midterm review' plaats op hetzelfde tijdstip als bij andere universiteiten. De basis voor beoordeling van de voortgang, met name wat betreft de profileringsafspraken, is de rapportage van de Open Universiteit van juni 2014 over de prestatieafspraken in het Jaarverslag 2013. Op 19 september 2014 geeft de Open Universiteit tijdens een overleg met de Reviewcommissie een nadere toelichting. Op basis van de schriftelijke informatie en het gevoerde gesprek oordeelt de Reviewcommissie positief over de voortgang die de Open Universiteit heeft bereikt inzake de afspraken over profilering en zwaartepuntvorming. De Reviewcommissie merkt daarbij op, dat de Open Universiteit erin geslaagd is substantiële voortgang te boeken. De minister van OCW heeft het positieve advies van de Reviewcommissie overgenomen.

Bij de overwegingen ten aanzien van onderwijsdifferentiatie is het de Reviewcommissie opgevallen dat de Open Universiteit veel aandacht heeft besteed aan ontwikkeling en invoering van een vernieuwd onderwijsmodel, dat gekenmerkt wordt door meer structuur, persoonlijke begeleiding en beter bestudeerbare programma's. Ook merkt de Reviewcommissie op, dat enkele postnitiële Certified Professional Programs voor specifieke beroepsgroepen zijn ontwikkeld en dat in overeenstemming met het nieuwe profiel de hbo-bacheloropleiding Informatica wordt afgebouwd. Ten aanzien van de ambitie in samenwerking met andere universiteiten complementair onderwijs te ontwikkelen, constateert de commissie nog weinig voortgang. De Open Universiteit heeft hierbij aangegeven dat voor brede samenwerking de tijd (nog) niet rijp is. De Open Universiteit werkt wel samen met een aantal universiteiten, onder meer op het gebied van pre-masteronderwijs. Bij de overwegingen ten aanzien van zwaartepuntvorming is het de Reviewcommissie opgevallen dat de Open Universiteit systematisch werkt aan de ambitie de kwaliteit van het onderzoek te versterken. De Reviewcommissie constateert dat het aantal wetenschappelijke publicaties en promoties is gestegen, en dat het onderzoek van het Centre for Learning Sciences and Technologies (in 2014 ondergebracht in het Welten-instituut) in 2013 is gevisiteerd en beoordeeld als excellent en behorend tot de wereldtop. Verder stelt de Reviewcommissie vast dat er nieuwe onderzoeksprogramma's voor de faculteiten en het Welten-instituut zijn opgesteld. Ten aanzien van aansluiting bij de Human Capital Agenda's van topsectoren is er volgens de commissie weinig voortgang. Hiertegenover staan versterking van de regionale samenwerking in het programma Kennis-As Limburg, het programma Brainport 2020 en de Smart Service Campus, en de start van het Europese programma OpenupEd dat onder leiding van de Open Universiteit werkt aan MOOC's.

Voortgang 2015

In september 2012 is het Instellingsplan 2012 – 2016 Leren in tijden van verandering vastgesteld. Dat kan gezien worden als een herontwerp van de Open Universiteit. De opdracht, meerwaarde en positie van de Open Universiteit zijn in het Instellingsplan opnieuw bepaald. In de afgelopen jaren is veel gedaan om dit herontwerp concreet vorm te geven. Daarbij ligt de nadruk op structuurverandering en kaderstelling, gevolgd door doorlichten en opnieuw inrichten van werkprocessen en versterken van de kwaliteit van, en verbeteren van de condities voor onderwijs en onderzoek. Ook in 2015 is hieraan hard gewerkt. De basis is gelegd en komende jaren kan de Open Universiteit daarop voortbouwen.

In het kader van het bovengenoemde herontwerp is in 2014 en 2015 verder gewerkt aan vernieuwing van het masteronderwijs, dat gebaseerd is op het vernieuwde onderwijsconcept (activerend online-onderwijs). De vernieuwde masteropleidingen worden met ingang van 2014 – 2015 aangeboden. Vanaf september 2016 komt daar het vernieuwde bacheloronderwijs bij, dat eveneens gebaseerd is op activerend online-onderwijs. In 2014 start een beperkt aantal studenten met de vernieuwde masteropleiding. In september 2015 telt het vernieuwde masteronderwijs ruim zevenhonderd studenten. De ontwikkeling van het aantal studenten en het rendement is zonder meer positief te noemen. Dat geldt ook voor de waardering van studenten die gekozen hebben voor de vernieuwde masteropleiding. Flankerend aan invoering van het vernieuwde onderwijsconcept is in september 2015 de nieuwe digitale leeromgeving yOUlearn in exploitatie genomen. Die ondersteunt het masteronderwijs en faciliteert activerend online-onderwijs. Masterstudenten zijn tevreden over yOUlearn. Die wordt in 2016 doorontwikkeld en is dan gereed om met ingang van 2016 – 2017 het vernieuwde bacheloronderwijs te faciliteren. Vanaf 2016 worden de huidige leeromgevingen afgebouwd.

In mei 2013 besluit de minister van OCW, voor de Open Universiteit geheel onverwacht, de rijkssubsidie voor het Wetenschappelijk Centrum Leraren Onderzoek (LOOK) in 2014 af te bouwen en in 2015 te beëindigen. Het gaat om een bedrag van € 3,9 miljoen per jaar. Hiermee was bij de totstandkoming van de prestatieafspraken geen rekening gehouden. De Open Universiteit kiest ervoor in afgeslankte vorm het Wetenschappelijk Centrum Leraren Onderzoek samen te voegen met het Centre for Learning Sciences and Technologies in het nieuwe Welten-instituut. In dat onderzoekscentrum voor leren, doceren en technologie wordt al het profielbepalende onderzoek ondergebracht. Binnen het Welten-instituut is en wordt het onderzoeksprogramma Leren en doceren in een door technologie verrijkte leeromgeving ontwikkeld.

Door instelling van een Open Universiteit-breed stimuleringsfonds onderzoek is structureel een budget beschikbaar voor uitbreiding van onderzoeksvolume en verhoging van onderzoekskwaliteit. Met de beschikbare middelen in 2015 zijn binnen de faculteit Management, Science & Technology drie postdocs aangesteld voor de drie onderzoeksprogramma's, Resilience, Learning en Innovation, en een hoogleraar Organisational Behavior. De hieruit voortkomende onderzoeksvoorstellen moeten als katalysator zorgen voor meer onderzoek. Ook andere faculteiten zijn bezig met verdere versterking van onderzoek.

De positie van de Open Universiteit als universiteit voor deeltijdonderwijs wordt breder herkend en erkend. De reguliere universiteiten blijven zich richten op het campus georiënteerd onderwijs aan 18 tot 25-jarigen. Dat uitgangspunt is in 2015 bevestigd door de VSNU in haar visie op studeren in een nieuwe tijd. Hogescholen en particuliere instellingen willen wel deeltijdonderwijs aanbieden, maar niet op wetenschappelijk niveau. Dit alles zorgt ervoor dat de Open Universiteit een natuurlijke en noodzakelijke toegevoegde waarde heeft. Een belangrijke opdracht voor de Open Universiteit is daarbij het borgen van de toegankelijkheid van wetenschappelijk onderwijs. De Open Universiteit richt zich op volwassen studenten en omdat zij over het algemeen ook andere verplichtingen hebben, organiseert de Open Universiteit het onderwijs activerend, online en in deeltijd.

Realisatie prestatieafspraken

In het advies van 3 april 2013 van de Reviewcommissie en de brief van OCW van 3 juli 2013 met als kenmerk 526628 zijn de navolgende definities, methodes en databronnen met betrekking tot de verplichte prestatie indicatoren vermeld.

WO1b Kwaliteit/excellentie: studentenoordeel over de opleiding in het algemeen

Definitie

Studentenoordeel over de opleiding in het algemeen.

Methode

Het betreft het aandeel van de respondenten in de Nationale Studenten Enquête (NSE) van februari 2012 respectievelijk 2015 dat tevreden (score in categorie 4) of zeer tevreden (score in categorie 5) is over de opleiding in het algemeen, in het totaal aantal respondenten aan de instelling.

Om in aanmerking te komen voor deelname aan de NSE moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan.

Voor deelname aan de NSE 2012 respectievelijk 2015 voor wat betreft de bacheloropleidingen geldt:

- de student moet op de peildatum (1 september 2011 respectievelijk 2014) minimaal tweehonderd uur van een specifieke bacheloropleiding succesvol (tentamen-certificaat) hebben afgerond. Hierbij kan het gaan om één cursus met een studielast van tweehonderd uur of om twee cursussen met een studielast van elk honderd uur; én:
- de student moet op de peildatum voor één of meer cursussen ingeschreven staan met een gezamenlijke studielast van minimaal driehonderd uur.

Voor deelname aan de NSE 2012 respectievelijk 2015 voor wat betreft de masteropleidingen geldt:

- de student moet op de peildatum (1 september 2011 respectievelijk 2014) minimaal tweehonderd uur van een specifieke masteropleiding succesvol (tentamen-certificaat) hebben afgerond. Hierbij kan het gaan om één cursus met een studielast van tweehonderd uur of om twee cursussen met een studielast van elk honderd uur; én:
- de student moet op de peildatum voor één of meer cursussen ingeschreven staan met een gezamenlijke studielast van minimaal honderd uur.

Studenten van de Open Universiteit met een studie-ervaring die beperkt blijft tot één cursus van één module (ofwel een cursus van honderd uur studielast) worden door de Open Universiteit uitgesloten van deelname aan de NSE.

Databronnen

NSE, Researchned

WO2 Studiesucces: uitval

Definitie

Het percentage cursusinschrijvingen dat binnen één jaar na inschrijving niet met goed gevolg is afgerond.

Methode

Deze indicator neemt als vertrekpunt het totaal aantal personen dat zich in de peilperiode 1 januari 2010 tot en met 31 december 2010 respectievelijk 1 januari 2014 tot en met 31 december 2014 bij de Open Universiteit inschrijft voor één of meer cursussen. Dit aantal is inclusief Vlaamse studenten. Vervolgens wordt vastgesteld hoeveel cursusinschrijvingen er door deze populatie in de peilperiode 1 januari 2010 tot en met 31 december 2010 respectievelijk 1 januari 2014 tot en met 31 december 2014 zijn gerealiseerd. Uitgaande van dat aantal inschrijvingen wordt vervolgens de eerste inschrijving van personen (i.c. van hen die zich voor het eerst voor een cursus bij de Open Universiteit inschrijven) buiten beschouwing gelaten. Van het aldus resterend aantal inschrijvingen wordt vervolgens voor elke inschrijving afzonderlijk vastgesteld of deze binnen een periode van twaalf maanden na inschrijving succesvol is afgerond. Bijvoorbeeld: voor persoon A die zich op 1 februari 2011 inschrijft voor cursus 1 zal op 1 februari 2012 worden vastgesteld of cursus 1 succesvol is afgerond. Voor persoon B die zich op 12 september 2011 inschrijft voor cursus 2 zal op 12 september 2012 worden vastgesteld of cursus 2 succesvol is afgerond. Als persoon B zich op 1 november 2011 ook inschrijft voor cursus 3 zal op 1 november 2012 worden vastgesteld of cursus 3 succesvol is afgerond. De indicatorwaarde wordt vervolgens vastgesteld door het aantal cursusinschrijvingen (exclusief eerste inschrijvingen) dat in een jaar na inschrijving niet succesvol is afgerond op te tellen en te delen door het aantal cursusinschrijvingen (exclusief eerste inschrijvingen). Rekenvoorbeeld: als persoon A cursus 1 succesvol afrondt en persoon B cursus 2 en cursus 3 niet succesvol afrondt, is de cursusuitval 2011 $2/3 = 67\%$. Als persoon B cursus 2 wel succesvol afrondt, is de cursusuitval 33%.

Databron

Instellingsadministratie

WO4 Studiesucces: bachelorrendement

Definitie

Aantal behaalde studiepunten (EC) per student per jaar.

Methode

Deze indicator neemt als vertrekpunt het totaal aantal personen dat zich in de peilperiode 1 januari 2011 tot en met 31 december 2011 respectievelijk 1 januari 2014 tot en met 31 december 2014 bij de Open Universiteit inschrijft voor één of meer cursussen. Dit aantal is inclusief Vlaamse studenten. Elke cursusinschrijving heeft betrekking op een specifieke cursus. Elke cursus heeft een vastgestelde omvang (studielast). De studielast van een cursus van de Open Universiteit wordt uitgedrukt in modulen respectievelijk EC. Vervolgens wordt voor elke cursusinschrijving van deze populatie in de peilperiode 1 januari 2011 tot en met 31 december 2011 respectievelijk 1 januari 2014 tot en met 31 december 2014 afzonderlijk vastgesteld of binnen een periode van twaalf maanden na inschrijving deze succesvol is afgerond. Bijvoorbeeld: voor persoon A die zich op 1 februari 2011 inschrijft voor cursus 1 zal op 1 februari 2012 worden vastgesteld of cursus 1 succesvol is afgerond. Voor persoon B die zich op 12 september 2011 inschrijft voor cursus 2 zal op 12 september 2012 worden vastgesteld of cursus 2 succesvol is afgerond. Als persoon B zich op 1 november 2011 ook inschrijft voor cursus 3 zal op 1 november 2012 worden vastgesteld of cursus 3 succesvol is afgerond. Het aantal succesvol afgesloten cursusinschrijvingen wordt vervolgens uitgedrukt in het overeenkomstige volume

in behaalde EC. Dit aantal behaalde EC wordt van alle ingeschreven personen gesaldeerd en gedeeld door het aantal ingeschreven personen.

Databron

Instellingsadministratie

WO5 Maatregelen: docentkwaliteit

Definitie

Aandeel docenten met BKO-plicht dat beschikt over een BKO-certificaat.

Methode

Aandeel docenten met BKO-plicht (functiecategorie docent, universitair docent, universitair hoofddocent en een dienstverband van 0,2 fte of meer, met uitzondering van medewerkers met een dienstverband voor bepaalde tijd van maximaal twee jaar) dat beschikt over een BKO-certificaat.

Databron

Instellingsadministratie

WO7 Maatregelen: indirecte kosten

Definitie

Generieke overheadformatie als percentage van de totale formatie (fte indirecte kosten/fte totaal), exclusief onderwijs- en onderzoeksondersteuning (% generieke overhead).

Methode

Conform methode Berenschot

Databron

Instellingsadministratie

Onderwijskwaliteit en studiesucces

Tevredenheidsscores

Op het gebied van onderwijskwaliteit heeft de Open Universiteit de ambitie de hoge tevredenheidsscores van studenten over hun opleiding in de NSE te handhaven. De NSE is een jaarlijks, landelijk en onafhankelijk onderzoek, waarin studenten een oordeel geven over hun opleiding en hogeschool of universiteit. Door deel te nemen, helpen studenten de kwaliteit van het hoger onderwijs in Nederland transparant te maken en te verbeteren. Het onderzoek vindt plaats in opdracht van Studiekeuze123, een gezamenlijk initiatief van het hoger onderwijs en de studentenorganisaties. In de peiling van 2015 behaalt de Open Universiteit de tweede plaats van de veertien universiteiten, na Wageningen University, met een verschil van 0,07 punten. Handhaving van de hoge tevredenheidsscores is allereerst vastgelegd in de volgende prestatieafspraken: in 2015 beoordeelt minimaal 90% van de respondenten de opleiding met een 4 (tevreden) of 5 (zeer tevreden), waarvan minimaal 33% een 5. Studenten van de Open Universiteit scoren gemiddeld 4,20 (op een schaal van 1-5) op de vraag: Hoe tevreden ben je over de studie in het algemeen? De gemiddelde score van studenten aan alle veertien universiteiten op deze vraag bedraagt 4,04. Het percentage studenten dat bij deze vraag een 4 (tevreden) of 5 (zeer tevreden) scoort, bedraagt 86,2%. Dat is hoger dan het oorspronkelijke voorstel (85%), maar iets onder de ambitie (90%) die in de prestatieafspraken is vastgelegd. Niettemin is het een uitstekend resultaat, zeker gezien de wijzigingen in het onderwijsconcept. In deze

prestatieafspraken wordt tevens gesteld dat ten minste 33% van de studenten de score 5 geeft op de algemene tevredenheidsvraag. Deze norm wordt ruimschoots gehaald, want in de NSE 2015 kent 39,1% van de studenten hun studie een 5 toe. Behoud van hoge tevredenheidsscores is ook vastgelegd in de prestatieafspraken dat de Open Universiteit elk jaar met alle wetenschappelijke bachelor- en masteropleidingen in de top 3 van de NSE staat. Opleidingen van de Open Universiteit scoren in 2015 een eerste of tweede plaats in de betreffende studierichtingen. Daarmee wordt dus voldaan aan deze prestatieafspraken. Vier bachelor- en vijf masteropleidingen van de Open Universiteit scoren de eerste plaats in hun studierichtingen in de NSE 2015. De overige drie bacheloropleidingen zijn tweede in hun studierichtingen, de vier andere masteropleidingen zijn de enige opleidingen in deze studierichtingen volgens de indeling van het CROHO. Conclusie is, dat cijfermatig gezien bij één van de drie deelafspraken het doel niet gehaald is. Dat 86,2% van de studenten tevreden of zeer tevreden is, is echter hoog. Het drukt in combinatie met de andere deelresultaten uit, dat de studenten de onderwijskwaliteit van de Open Universiteit zeer positief beoordelen.

Instellingstoets kwaliteitszorg

Ook bij een ander aspect van onderwijskwaliteit is de Open Universiteit succesvol geweest. In 2014 heeft zij met een positief besluit onder voorwaarden de instellingstoets kwaliteitszorg succesvol doorlopen. De auditcommissie heeft in 2014 twee keer een bezoek aan de Open Universiteit gebracht. Tijdens het eerste bezoek zijn, mede op basis van de kritische zelfreflectie die door de Open Universiteit is ingediend, de visie en het kwaliteitssysteem in brede zin verkend. Tijdens het tweede bezoek heeft de commissie vier audittrails uitgevoerd, te weten ondersteunende diensten, functioneren van de kwaliteitszorgcyclus binnen de verschillende lagen van de organisatie, verwevenheid van onderzoek en onderwijs, en visie ten aanzien van bachelor- en cursusonderwijs en de toekomstige rol en positie van de studiecentra. De commissie vond de nieuwe visie coherent en consistent. De visie geeft richting aan de beleidsontwikkeling van het onderwijs, de beleidsontwikkeling van het onderzoek, de kwaliteitszorg, en de organisatie kan rekenen op draagvlak binnen de instelling. De commissie constateert dat de Open Universiteit in korte tijd al veel heeft bereikt, maar dat zij conform planning op een aantal terreinen nog verdere invulling moet realiseren. Het betreft invoering van het vernieuwde onderwijsmodel in de bachelorfase, beschikken over een geïntegreerd systeem voor kwaliteitszorg dat informatie op het aggregatieniveau van de instelling oplevert en verdere uitwerking van de kwaliteitszorgstructuur qua bevoegdheden en verantwoordelijkheden, passend bij de schaal van de organisatie. Het rapport van de auditcommissie heeft een positieve toonzetting en de commissie acht het reëel dat de Open Universiteit deze stappen binnen twee jaar zal zetten en medio 2016 zonder voorwaarden zal voldoen aan de standaarden van de instellingstoets kwaliteitszorg. De NVAO heeft het oordeel van de commissie gevolgd.

In 2015 zijn de punten die de commissie aanreikt expliciet meegenomen bij de verdere ontwikkeling van onderwijs en onderwijskwaliteitszorg. Daarbij is gekozen voor een toekomstvaste aanpak. In 2015 is het Handboek kwaliteitszorg met een Open Universiteit-brede input opgesteld. Verder zijn inhoudelijke en procedurele afspraken gemaakt over totstandkoming van de instellingsbrede onderwijsverslagen over 2015 (in de eerste maanden van 2016). Er zijn ook afspraken gemaakt over inhoud en vorm van de informatievoorziening op het gebied van onderwijs(kwaliteit). Oplevering van een gestandaardiseerde online-rapportageomgeving is voorzien in het voorjaar van 2016. Bovendien is gewerkt aan voorbereiding van het vernieuwde bacheloronderwijs, gebaseerd op activerend online-onderwijs, zodat invoering per 1 september 2016 kan plaatsvinden.

Studiesucces

De Open Universiteit heeft de ambitie studiesucces substantieel te verbeteren door invoering van activerend online-onderwijs dat flexibiliteit combineert met meer structuur, gepersonaliseerde begeleiding en beter bestudeerbare programma's. Verbetering van studiesucces is vastgelegd in twee prestatieafspraken. De eerste afspraak is: ultimo 2015 is de cursusuitval van 53% (nulmeting) teruggebracht tot 48%. Uitval betreft het percentage cursusinschrijvingen dat binnen één jaar niet met goed gevolg is afgerond (exclusief eerste inschrijvingen). Het behaalde resultaat ultimo 2015 is, dat de cursusuitval is gereduceerd tot 45,9%; een daling van ruim 13%. De tweede afspraak is, dat ultimo 2015 het gemiddeld aantal behaalde studiepunten per student per jaar van 5,9 EC (nulmeting) is gestegen tot 7,0 EC. Ultimo 2015 bedraagt het gemiddeld aantal behaalde studiepunten per student 6,8 EC; een stijging van ruim 15% ten opzichte van de nulmeting. Inmiddels is in maart 2016 de afspraak van 7,0 EC gerealiseerd. Twee omstandigheden zijn op het verhoogd bereiken van de afspraak van 7,0 EC van invloed. Ten eerste: bij invoering van de vernieuwde master in 2014 – 2015 is op aandringen van de medezeggenschap de in- en doorstroom in de oude master voortgezet. Ten tweede: de structuurmaatregelen in september 2014, zoals verkorting van de inschrijvingsduur van veertien naar twaalf maanden en de wettelijk verplichte beëindiging van een kortingsregeling en de mogelijkheid tentamenkansen bij te kopen, hebben nog invloed op de cijfers tot ultimo augustus 2016. Tot 1 september 2014 was het nog mogelijk in te schrijven voor een studiepakket van enkele cursussen, waarmee 'kwantumkorting' kon worden genoten. Bovendien hadden studenten veertien maanden de tijd, dus uiterlijk tot 1 november 2015, om de cursus af te ronden. Daarnaast konden studenten nog tentamenkansen bijkopen die geldig waren tot eind augustus 2015. Dit alles heeft studievertraging in de hand gewerkt en ertoe geleid dat het gemiddeld aantal behaalde studiepunten per student eind 2015 lager is dan afgesproken.

Docentkwaliteit

Op het gebied van docentkwaliteit heeft de Open Universiteit een professionaliseringsaanpak ontwikkeld. Die reikt docenten kwalificaties aan die nodig zijn voor het ontwikkelen en verzorgen van activerend online-onderwijs. Dat is vastgelegd in de volgende prestatieafspraken: ultimo 2015 is het aantal docenten met BKO-plicht dat beschikt over een BKO-certificaat van 33% (nulmeting) gestegen naar 80%. Het behaalde resultaat ultimo 2015 is, dat het aantal docenten met BKO-plicht dat beschikt over een BKO-certificaat is gestegen van 33% naar 82,8%. Aan de prestatieafspraken is dus voldaan.

Inhoudelijk gezien is het BKO-programma aangepast en afgestemd op het vernieuwde onderwijsconcept. Voor dat concept en de daarop afgestemde nieuwe digitale leeromgeving yOUlearn zijn nieuwe BKO-modules ontwikkeld.

De Open Universiteit hecht eraan dat haar docenten zich blijven ontwikkelen op het gebied van onderwijs en onderwijsinnovatie. Daarom heeft zij een systematiek ontwikkeld die docenten stimuleert zich te blijven ontplooien. Een docent kan Permanente Educatie-punten (PE-punten) verdienen door deelname aan gestructureerde activiteiten zoals een cursus of workshop en niet-gestructureerde activiteiten, waaronder participatie in onderwijsinnovatieprojecten. De Toetsingscommissie Docentprofessionalisering heeft de criteria voor toekenning van PE-punten, de werkwijze en de toetsing, opgesteld en laten vaststellen. Als streefpercentage is geformuleerd: 80% van de medewerkers die voor 1 januari 2014 een BKO-certificaat hebben gehaald, heeft ultimo 2015 ten minste veertig PE-punten op jaarbasis, bij een voltijdse aanstelling, behaald uit aanvullende relevante professionele activiteiten.

Indirecte kosten

Inzake de indirecte kosten wil de Open Universiteit de formatie ondersteunend personeel verminderen ten gunste van de formatie wetenschappelijk personeel. Het gaat dan om de generieke overheadformatie als percentage van de totale formatie (fte indirecte kosten/fte totaal), exclusief onderwijs- en onderzoeksondersteuning (% generieke overhead), conform de methode Berenschot. De prestatieafspraken op dit punt is: ultimo 2015 is het percentage formatie generieke overhead ten opzichte van de totale formatie van 30,5% (nulmeting) gedaald naar 25,9%. Ultimo 2015 is het percentage gedaald van 30,5% naar 24,9% en er is dus aan de prestatieafspraken voldaan. Met name de grote reorganisatie in 2013 – 2014 heeft bijgedragen aan realisatie van deze doelstelling.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de stand van zaken op het gebied van de indicatoren voor onderwijskwaliteit, studiesucces en indirecte kosten.

Thema	Indicator	Prestatieafspraken	Nulmeting	Norm	Stand 31-12-2015	Stand 31-12-2014
WO1b Kwaliteit en excellentie onderwijs	Studentoordeel over de opleiding in het algemeen (op basis van de Nationale Studenten Enquête)	In 2015 beoordeelt minimaal 90% van de respondenten de opleiding met een score van 4 (tevreden) of 5 (zeer tevreden), waarvan minimaal 33% een score van 5 is. De Open Universiteit staat elk jaar met alle wetenschappelijke bachelor- en masteropleidingen in de top 3 van de Nationale Studenten Enquête.	92,0%	90,0%	86,2%	88,5%
WO2 Studie- succes: uitval	Uitval op het niveau van de onderwijseenheid	Ultimo 2015 is de cursusuitval teruggebracht tot 48%.	53,0%	48,0%	45,9%	50,0%
WO4 Studie- succes: bachelor- rendement	Aantal behaalde studiepunten per student per jaar	Ultimo 2015 is het gemiddelde aantal behaalde studiepunten per student per jaar ten opzichte van 2011 gestegen tot 7,0 EC.	5,9 EC	7,0 EC	6,8 EC	6,35 EC
WO5 Docent- kwaliteit	Aandeel docenten met BKO-plicht dat beschikt over een BKO-certificaat	Ultimo 2015 beschikt 80% van de docenten met een BKO-plicht over een BKO-certificaat.	33,0%	80,0%	82,8%	65,1%
WO7 Indirecte kosten generiek	Percentage formatie generieke overhead ten opzichte van totale formatie	Ultimo 2015 is dit percentage teruggebracht tot 25,9%.	30,5%	25,9%	24,9%	26,0%

Een toelichting op de behaalde cijfers en percentages in 2015 staat in dit hoofdstuk.

Profilering in onderzoek

Binnen het onderzoek van de Open Universiteit wordt een onderscheid gemaakt tussen profielonderzoek naar onderwijs, leren en technologie, en disciplinair onderzoek. Profielonderzoek wordt vanaf 1 januari 2014 uitgevoerd door het Welten-instituut en disciplinair onderzoek wordt uitgevoerd door de faculteiten. De keuze voor het profiel van een universiteit vereist versterking van het onderzoek, dat pas sinds 2010 als wettelijke taak voor de Open Universiteit in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek is opgenomen. In de prestatieafspraken zijn daartoe ambities opgenomen over de scores bij onderzoekvisitaties, uitbreiding van het aantal gepromoveerde universitaire docenten en universitaire hoofddocenten, groei van de onderzoekformatie, en toename van het aantal publicaties, het aantal promoties en inkomsten uit de tweede en derde geldstroom.

Visitaties

Het onderzoek van het Centre for Learning Sciences and Technologies is in 2013 gevisiteerd door een interne visitatiecommissie. Die stelt vast dat dit centrum ondanks veranderende omstandigheden het hoge niveau van de onderzoekoutput weet te handhaven. Bovendien constateerde de commissie dat het Centre for Learning Sciences and Technologies in Nederland en daarbuiten goed zichtbaar is, en dat de wetenschappelijke staf een leidende rol heeft in Nederlandse onderzoeksscholen en Europese netwerken.

De samenvoeging in 2014 van het Wetenschappelijk Centrum Leraren Onderzoek (LOOK) en het Centre for Learning Sciences and Technologies in het Welten-instituut leidt tot bundeling van het profielonderzoek. De uitgangspunten focus, massa en kwaliteit zijn nadrukkelijk meegenomen in deze reorganisatie. Ambitie is dat het Welten-instituut het geschetste kwalitatieve niveau minimaal zal handhaven. Uit de resultaten blijkt dat dit ook daadwerkelijk het geval is.

De opleiding HBO-Rechten ontvangt in 2015 een positief accreditatiebesluit van de NVAO.

Tweede en derde geldstroom

De Open Universiteit verwerft in 2015 € 1,35 miljoen subsidie van het NRO en het ministerie van OCW voor een vijfjarig onderzoek dat zij samen met de Universiteit Utrecht gaat uitvoeren naar open onderwijs en online-onderwijs. Verder start in 2015 onder leiding van de Open Universiteit het Europese project Realising an Applied Game Eco-system, waarbij in totaal twintig universiteiten zijn betrokken. Dit project is goedgekeurd in het kader van Horizon 2020, een programma van de Europese Unie voor stimulering van Europees onderzoek en innovatie. Het totaalbudget bedraagt € 9 miljoen. De Open Universiteit participeert in het Business Intelligence & Smart Services Institute. Dat richt zich op excellent onderzoek naar, onderwijs in, en valorisatie van 'data science' (verzamelen, aggregeren en beheren van 'big data'), 'business analytics' (ordenen, bewerken en analyseren van 'big data') en 'service design' (ontwerpen van nieuwe diensten en producten). Het BISS Institute wordt deels gesubsidieerd door de Provincie Limburg.

Voor ultimo 2015 heeft de Open Universiteit een aantal doelen geformuleerd. Zij streeft ernaar dat het aantal bij NWO, KNAW en Europese Unie ingediende aanvragen 10% hoger is dan ultimo 2011 en dat het aantal bij die organisaties ingediende aanvragen dat subsidiabel is beoordeeld 10% hoger is dan ultimo 2011. Verder is het doel, dat het aantal door NWO en KNAW gehonoreerde aanvragen 10% hoger is dan ultimo 2011. Bovendien is het streven, dat de toegekende hoeveelheid middelen uit Horizon 2020 10% hoger is dan in 2011. Verreweg de meeste tweede- en derdegeldstroomprojecten worden vanuit het Welten-instituut geïnitieerd en uitgevoerd.

Dat instituut is pas in 2014 opgericht, als gevolg van stopzetting van subsidie aan het Wetenschappelijk Centrum Leraren Onderzoek (LOOK). In het Welten-instituut zijn LOOK en het Centre for Learning Sciences and Technologies (CELSTEC) samengevoegd. Deze reorganisatie leidt tot verlies van arbeidsplaatsen, ook onder het wetenschappelijk personeel. Hierdoor is een vergelijking met 2011 niet opportuun en is een vergelijking met 2014 passender. In 2015 zijn 86 aanvragen bij NWO, KNAW en Europese Unie ingediend. In 2014 waren dit er 56 (2011: 59). Van de ingediende aanvragen zijn er in 2015 32 als subsidiabel beoordeeld. In 2014 waren er 19 (2011: 12) subsidiabel beoordeelde aanvragen. Uiteindelijk zijn 3 aanvragen in 2015 gehonoreerd. Dit is gelijk aan het aantal in 2014. De in 2015 toegekende middelen uit Horizon 2020 bedragen 688 k€ (in 2014: 1.197 k€).

Onderzoeksgerelateerd HRM-beleid

Het percentage gepromoveerde docenten is toegenomen van 69 in 2011 tot 98 ultimo 2015. Deze toename is te danken aan verschillende maatregelen. Aan nieuwe medewerkers wordt de eis gesteld dat zij bij indiensttreding gepromoveerd zijn. Bij de vorming van het Welten-instituut is voor al het wetenschappelijk personeel de promotie-eis als functie-eis gesteld. Ook voor universitaire docenten en universitaire hoofddocenten bij andere organisatieonderdelen geldt de promotie-eis. Met individuele medewerkers zijn in RenO-gesprekken afspraken gemaakt over promotietrajecten.

Vanaf 2014 heeft iedere universitair hoofddocent en iedere universitair docent een onderzoekstaak van 20 á 40% bij een voltijdse aanstelling. Een en ander maakt onderdeel uit van de afspraken die jaarlijks worden gemaakt tijdens de RenO-gesprekken.

Publicaties en promoties

Er zijn streefcijfers geformuleerd voor het aantal wetenschappelijke publicaties. Ten eerste: het aantal 'refereed' wetenschappelijke publicaties is ultimo 2015 15% hoger dan in 2011. Tweede streefcijfer: vanaf 2015 bedraagt de onderzoeksoutput van wetenschappelijk personeel met een onderzoekstaak ten minste drie 'refereed' wetenschappelijke publicaties per jaar. Bij promovendi wordt uitgegaan van één wetenschappelijke publicatie per fte per jaar.

Ook hier is een vergelijking met het jaar 2011 in verband met de stopzetting van de subsidie aan het Wetenschappelijk Centrum Leraren Onderzoek (LOOK) niet opportuun. Een vergelijking met 2014 – het eerste jaar na de stopzetting van de subsidie voor LOOK en het instellen van het Welten-instituut – is ook hier passender.

Het totaal aantal wetenschappelijke publicaties in 2015 bedraagt 581; een stijging van 36% ten opzichte van 2014. Het aantal 'peer reviewed' wetenschappelijke publicaties bedraagt 275, een stijging van 18% ten opzichte van 2014. Op individueel niveau worden over het aantal ('refereed') wetenschappelijke publicaties afspraken gemaakt in het RenO-gesprek. De afgesproken richtgetallen per medewerker zullen hierbij worden aangehouden.

Wat het aantal promoties betreft, streeft de Open Universiteit naar circa dertig promoties in 2015. Dat doel is bereikt, want het aantal promoties is gestegen van dertien in 2014 naar veertig in 2015; het hoogste aantal sinds 2010. In dat jaar is onderzoek van de Open Universiteit als wettelijke taak opgenomen in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

Valorisatie

De Open Universiteit streeft ernaar dat van de publieke onderzoeksmiddelen vanaf 2015 jaarlijks ten minste 2,5% (€ 355.000) aantoonbaar wordt ingezet voor valorisatie. Een groot deel van deze publieke onderzoeksmiddelen wordt ingezet bij het Welten-instituut, onderdeel van de faculteit Psychologie en onderwijswetenschappen. Medewerkers van dat instituut publiceren, en verzorgen masterclasses en lezingen over onderwerpen als toetsen in de praktijk, gebruik van MOOC's, leerstrategieën bij woordenschatonderwijs, formatief toetsen, onderzoek naar oogbeweging, eigentijds toetsen en sociaal leren/'learning analytics'. Daarnaast wordt een deel van de middelen aangewend voor projecten die deels door derde partijen worden gefinancierd. Die laatste categorie betreft een aantal projecten in het Lifelong Learning Programme van de Europese Unie. PProposing modern E-Assessment approaches and Tools to Young and experienced in-service teachers (PREATY) betreft ontwerp van leeractiviteiten voor leerkrachten rondom evaluatie van 21e eeuwse vaardigheden met behulp van ICT. In het project Patiënt wordt gewerkt aan verbetering van medisch onderwijs over patiëntenoverdracht. Network for Innovation and Learning on Microreactor Technology (NIL-MRT) heeft als doel opzet van een Europees kennisnetwerk voor vernieuwend scheikundeonderwijs op het gebied van micro-reactortechnologie. Web2Jobs vergroot inzetbaarheid van mensen in het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie door versterking van hun digitale competenties en netwerkvaardigheden. E-Teaching is gericht op vaststelling en verspreiding van 'best practices' voor 'e-teaching' en face to face doceren met digitale en analoge media. In het project Handson is een MOOC ontwikkeld die docenten ondersteunt in het gebruik van ICT in hun onderwijspraktijk. Met publieke onderzoeksmiddelen zijn ook ten minste vijf promotieonderzoeken uitgevoerd naar maatschappelijk relevante thema's.

Bij de faculteit Cultuur- en rechtswetenschappen betreffen activiteiten op dit gebied bijvoorbeeld vervaardiging van de app Handreiking voor het Herkennen en Veilig Stellen van digitale apparatuur voor de politie, de literatuurstudie Knelpunten en oplossingsrichtingen in gemengde complexen (VvE's) met groot eigenaars (in opdracht van het ministerie van BZK), en het onderzoeksrapport Werkwijze ZSM Oost-Brabant, dat uitgevoerd is in opdracht van ZSM Oost-Brabant.

De faculteit Management, Science & Technology werkt eveneens aan valorisatie, onder meer door participatie in het expertisecentrum Business Intelligence & Smart Services (zie hoofdstuk 6 Samenwerking) en organisatie van een internationale, gratis MOOC over Marine Litter. Die is ontwikkeld in samenwerking met het United Nations Environment Program, draagt bij aan bestrijding van plastic afval in zee en brengt dat probleem mondiaal onder de aandacht.

Meer voorbeelden van valorisatie staan in hoofdstuk 5 Onderzoek.

hoofdstuk 11

Helderheid en governance

Notitie Helderheid

De richtlijnen zijn stringent toegepast bij zowel de publieke verantwoording als bij het interne toezicht van de Open Universiteit.

Thema 1 Uitbesteding

De Open Universiteit heeft in 2015 geen delen van geregistreerde opleidingen uitbesteed aan private organisaties die niet door de overheid bekostigd worden.

Thema 2 Investeren van publieke middelen in private activiteiten

De Open Universiteit investeert in het verslagjaar € 11.000 in private activiteiten van haar deelnemingen. In het kader van de splitsing publiek/privaat is eind 2009 een holdingstructuur opgezet om private activiteiten separaat te financieren.

Thema 3 Het verlenen van vrijstellingen

Verlenen van vrijstellingen is een taak die bij wet belegd is bij de examencommissie. Bij de Open Universiteit zijn de drie Commissies voor de examens, iedere faculteit heeft er één, bevoegd vrijstelling te verlenen op grond van artikel 7.12 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, in combinatie met artikel 7.13 van diezelfde wet en de Onderwijs- en examenregelingen van de Open Universiteit. De Commissies voor de

examens doen dat op twee gronden. Ten eerste: elders gevolgd hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs (voor de bachelor) c.q. wetenschappelijk onderwijs (voor de master) dat naar het oordeel van de commissie naar inhoud, omvang en niveau in voldoende mate overeenstemt met het vrij te stellen deel van de opleiding van de Open Universiteit en dat de student daardoor reeds in gelijke of hoge mate een bewijs van bekwaamheid heeft geleverd. Ten tweede: buiten het hoger onderwijs opgedane kennis

Milieuproblemen in kustwateren

Jikke van Wijnen

Over de hele wereld transporteren rivieren nutriënten naar kustwateren, waar deze milieuproblemen kunnen veroorzaken, zoals eutrofiering. Jikke van Wijnen maakt gebruik van een bestaand model, het GlobalNEWS-model, om het effect van veranderingen in bijvoorbeeld de landbouw op het nutriëntentransport naar kustwateren te voorspellen. Zo bekeek zij een aantal toekomstscenario's waarin in Europa op grotere schaal gewassen voor biobrandstof verbouwd worden. Zij publiceerde haar bevindingen in het artikel 'Coastal Eutrophication in Europe Caused by Production of Energy Crops'.

of vaardigheden die naar het oordeel van de commissie naar inhoud, omvang en niveau, voldoende overeenstemmen met het vrij te stellen deel van de opleiding. De Commissies voor de examens kunnen binnen de opleidingen vrijstelling verlenen voor het afleggen van een of meer tentamens, met dien verstande dat de student altijd minimaal 25% van het aantal studiepunten bij de Open Universiteit moet behalen. Een bachelor- of mastergetuigschrift kan alleen verleend worden als de student aan deze verplichting voldaan heeft.

Thema 4 Bekostiging van buitenlandse studenten

De Open Universiteit kent in 2015 geen studentgebonden bekostiging voor wat betreft inschrijvingen. Voor de bekostiging van graden zijn de algemeen geldende wettelijke voorschriften van toepassing.

Thema 5 Collegegeld niet betaald door student zelf

De Open Universiteit heeft hiervoor geen voorzieningen. Wel kent de instelling een wettelijk opgelegde regeling, waardoor minder daadkrachtige studenten een tegemoetkoming in de studiekosten kunnen verkrijgen.

Thema 8 Bekostiging van maatwerktrajecten

De Open Universiteit organiseert in 2015 geen maatwerktrajecten voor bedrijven of organisaties voor zover het regulier bekostigde studenten betreft.

De thema's 6, 7 en 9 zijn niet van toepassing op de Open Universiteit.

Regeling beleggen en belenen

De Open Universiteit heeft in 2015 geen externe middelen aangetrokken of uitgezet welke niet voldoen aan de Regeling beleggen en belenen. De vrijgekomen middelen uit operationele kasstromen zijn als direct opneembare tegoeden beheerd. Van de rekening courant-faciliteiten is in 2014 geen gebruikgemaakt.

Governance

De Open Universiteit onderschrijft de Code goed bestuur universiteiten van de VSNU.

Beleid voor beheersing uitgaven inzake uitkeringen na ontslag

Het personeelsbeleid van de Open Universiteit is erop gericht zoveel mogelijk te voorkomen dat medewerkers aanspraak moeten maken op een ontslaguitkering. Voor de medewerkers die in verband met reorganisaties of als gevolg van het aflopen van een tijdelijk dienstverband zijn ontslagen, geldt dat de Open Universiteit investeert in hun begeleiding bij het vinden van een nieuwe werkkring. Daarbij maakt de Open Universiteit onder meer gebruik van outplacementbureaus en van de faciliteiten die netwerkorganisaties als Schakel en Baandomein bieden.

Informatie over afhandeling klachten van studenten

Studenten die klachten hebben, kunnen deze indienen bij een loket voor klachten en geschillen. Hier komen nagenoeg alle beroepen, klachten en bezwaren binnen. In 2015 zijn er 470 geschillen, waarvan er 393 zijn afgehandeld. Er is sprake van een flinke stijging; in 2014 waren er 341 geschillen waarvan er 290 zijn afgehandeld.

hoofdstuk 12

De Open Universiteit in cijfers

Onderwijs/studenten

Ingeschreven Nederlandse en Vlaamse studenten (op 31 december 2015)	15.295
Instream nieuwe Nederlandse en Vlaamse studenten	4.673
Diploma's (getuigschriften in wettelijke zin)	511 propedeusediploma's 295 diploma's bacheloropleidingen 366 diploma's masteropleidingen
Studentoordeel over de opleiding in het algemeen (op basis van de Nationale Studenten Enquête)	86,2% geeft een score van 4 of 5
Aantal afgelegde tentamens	31.778
Aantal keren dat studenten voor een tentamen zijn geslaagd	20.666
Behaalde studiepunten per student (onderdeel van de prestatieafspraken)	6,8 EC (2014: 6,35 EC)
Cursusuitval (onderdeel van de prestatieafspraken)	45,9% (2014: 50%)

Omstanders bij pesten op het werk Roelie Mulder

Bij pesten op het werk zijn er drie partijen: het slachtoffer, de pester en de omstanders. Roelie Mulder deed onderzoek naar de omstanders; hun emoties bij het waarnemen van pestgedrag en het effect ervan op hun bereidheid te helpen. Als omstanders niet helpen, blijkt dat vaak te komen door boosheid of door angst. Boosheid omdat ze de schuld van het pesten bij het slachtoffer leggen. Angst omdat ze bang zijn vervolgens zelf gepest te worden. Het maakt ook niet veel uit of een slachtoffer assertief of vermijdend reageert. Beide reacties leiden tot minder geneigdheid om te helpen. Roelie Mulder promoveerde op 20 november 2015 aan de Open Universiteit. De titel van haar proefschrift is: 'Workplace mobbing: Toward a better understanding of bystander behavior'.

Onderzoek

Promoties	40
Wetenschappelijke publicaties/totaal	581
Vakpublicaties	441
Congresbijdragen/overig	762

Personeel

Wetenschappelijk personeel	271 fte's
Ondersteunend beheerspersoneel	260 fte's
Totaal	531 fte's

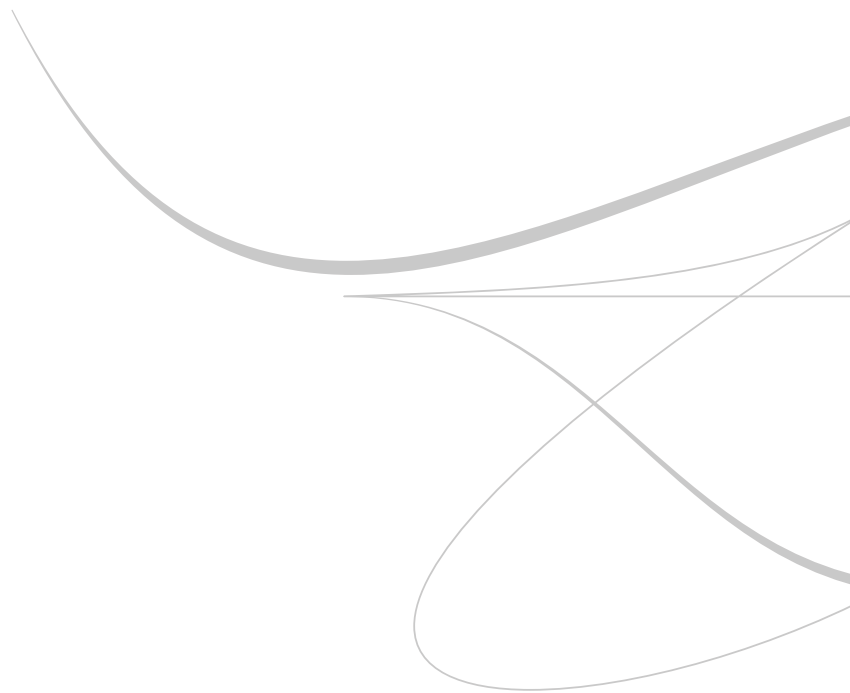
Financiële kerncijfers

Eigen vermogen	€ 6.812.000
Exploitatieresultaat	€ 2,7 miljoen
Solvabiliteit	16%

Jaarrekening 2015

Open Universiteit

Jaarrekening 2015
U2015/00000
Open Universiteit
Nummer Bevoegd gezag 30720
Bronnummer 22NC

Inhoudsopgave

	bladzijde
<hr/>	
Jaarrekening 2015	
Geconsolideerde jaarrekening	
Geconsolideerde balans per 31 december 2015	86
Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2015	87
Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2015	88
Toelichting op de geconsolideerde balans	105
Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten	115
Enkelvoudige jaarrekening	
Enkelvoudige balans per 31 december 2015	128
Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2015	130
Toelichting op de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten	132
Overige gegevens	
Controleverklaring van de onafhankelijk accountant	136
Voorstel tot resultaatbestemming	138
Gebeurtenissen na balansdatum	138

Vastgesteld door het College van bestuur op 20 april 2016

Goedgekeurd door de Raad van toezicht op 30 mei 2016

Geconsolideerde balans per 31 december 2015

Na voorstel resultaatbestemming

Bedragen x € 1.000

	31-12-2015	31-12-2014
ACTIVA		
Vaste activa		
1.1 Immateriële vaste activa	337	398
1.2 Materiële vaste activa	14.127	15.221
Vlottende activa		
1.4 Voorraden	981	1.245
1.5 Vorderingen	5.245	5.072
1.7 Liquide middelen	22.524	23.695
	43.214	45.631
PASSIVA		
2.1 Eigen vermogen	6.812	4.067
2.2 Voorzieningen	11.993	14.649
2.4 Kortlopende schulden	24.409	26.915
	43.214	45.631

Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2015

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2016	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
Baten				
3.1 Rijksbijdrage OCW	38.525	39.443	39.137	38.929
3.2 Overige overheidsbijdragen en subsidies	0	817	505	1.299
3.3 Cursus-, les- en examengelden	16.227	16.603	16.999	17.575
3.4 Baten werk in opdracht van derden	3.967	4.725	4.352	3.985
3.5 Overige baten	1.065	1.612	1.176	1.671
Totaal baten	59.784	63.200	62.169	63.459
Lasten				
4.1 Personele lasten	44.546	44.056	46.741	47.368
4.2 Afschrijvingen	2.232	2.335	2.497	2.316
4.3 Huisvestingslasten	2.542	2.472	2.375	2.670
4.4 Overige lasten	10.552	11.700	10.688	10.623
Totaal lasten	59.872	60.563	62.301	62.977
Saldo baten en lasten	(88)	2.637	(132)	482
5 Financiële baten en lasten	88	108	275	215
Resultaat	0	2.745	143	697

Toelichting verschillen tussen begroting en realisatie 2015

Baten

Ten opzichte van de begroting wijken de baten positief af met 1.031. Deze positieve afwijking kan hoofdzakelijk worden toegeschreven aan meer rijksbijdrage (306), meer opbrengst in het kader van de subsidie LOOK, vanwege overheveling van een deel van de werkzaamheden van 2014 naar 2015 (312), minder cursusopbrengsten/commerciële opleidingen (-/-396), meer baten werk voor derden (373) met name door toename contractonderzoek en meer overige baten (436) met name door meer verhuur (175) en de organisatie van een conferentie (109).

Lasten

De personele lasten zijn 2.685 lager dan begroot. Dit kan worden verklaard uit een het feit dat voor de voorzieningen een dotatie was begroot ad 685. De realisatie bedraagt echter een vrijval van 373. Verder daalden de salarislasten met 1.654. Deze daling kan hoofdzakelijk worden verklaard uit de daling van de personele bezetting met 25 fte en een verlaging van sociale premies.

Daarnaast zijn er minder afschrijvingen en minder huisvestingslasten (65). De overige instellingslasten zijn hoger (1.012), hoofdzakelijk vanwege hogere reis- en verblijfkosten (398) en hogere honoraria derden en advieskosten (1.298). De hogere kosten voor honoraria derden en advieskosten worden veroorzaakt doordat de onderwijsvernieuwing niet was opgenomen in de initiële begroting, maar wel is toegevoegd aan de actuele begroting 2015.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2015

Bedragen x € 1.000

	2015	2014
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	2.637	482
Aanpassingen voor:		
4.2 Afschrijvingen	2.335	2.316
Overige waardeveranderingen	0	5
2.2 Mutatie voorzieningen	(2.656)	513
	(321)	2.834
Mutaties in werkkapitaal		
1.4 Voorraden	264	(255)
1.5 Vorderingen	(173)	235
2.4 Kortlopende schulden	(2.506)	(2.059)
	(2.415)	(2.079)
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	(99)	1.237
5 Ontvangen interest	108	215
5 Betaalde interest	0	0
	108	215
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	9	1.452
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
1.1 Investerings immateriële vaste activa	(182)	(146)
1.2 Investerings materiële vaste activa	(998)	(2.513)
1.2 Desinvesteringen materiële vaste activa	0	0
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	(1.180)	(2.659)
Aflossingen langlopende schulden	0	0
Opname langlopende schulden	0	0
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Mutatie liquide middelen	(1.171)	(1.207)
Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:		
1.7 Beginstand liquide middelen	23.695	24.902
Mutatie boekjaar	(1.171)	(1.207)
1.7 Eindstand liquide middelen	22.524	23.695

De daling in de geldmiddelen wordt voornamelijk veroorzaakt door investeringen in immateriële en materiële vaste activa. Daarnaast wordt het verschil tussen resultaat en mutatie geldmiddelen voornamelijk veroorzaakt door de onttrekkingen aan de voorzieningen.

Toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten

Algemeen

Activiteiten

Aan de Open Universiteit is op basis van de wet (artikel 1 lid 2. Boek 2 BW en artikel 1.8 Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek) rechtspersoonlijkheid toegekend.

De wettelijke taak van de universiteit is beschreven in artikel 1.3 lid 4 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW):

‘De Open Universiteit is gericht op het verzorgen van wetenschappelijk onderwijs en hoger beroepsonderwijs, het in overeenstemming met het profiel van de Open Universiteit verrichten van wetenschappelijk onderzoek en onderzoek gericht op de beroepspraktijk, alsmede het leveren van een bijdrage aan de vernieuwing van het hoger onderwijs. Zij verzorgt in elk geval initiële opleidingen. Zij verzorgt deze in de vorm van afstandsonderwijs.’

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2015, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2015.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de toelichting opgenomen in het jaarverslag Hoofdstuk 8.

Groepsverhoudingen

De instelling behoort tot een groep met Open Universiteit als hoofd. De jaarrekening van de instelling is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van de Open Universiteit gevestigd Valkenburgerweg 177 te Heerlen.

Toepaste standaarden en verslaggevingsperiode

De jaarrekening van de Open Universiteit is opgesteld in overeenstemming met de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. In deze regeling is vastgelegd dat de jaarverslaggeving ingericht dient te worden in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de in de regeling aangegeven afwijkende bepalingen. In het bijzonder wordt verwezen naar de richtlijnen 400, 640 en 660 van de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ).

RJ 660 is specifiek bedoeld voor onderwijsinstellingen. In RJ 660 zijn presentatievoorschriften opgenomen voor onder meer de indeling van de balans, de staat van baten en lasten en het jaarverslag.

Waarderingsgrondslagen

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

Activa en passiva worden tegen nominale waarde opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de instelling. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de instelling zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste schattingswijziging zoals opgenomen onder de toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2015.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het College van bestuur het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen: Voorzieningen en vooruitontvangen cursus-, les- en examengelden. Voor de bepaling van de voorzieningen zijn de veronderstellingen ten aanzien van de verwachte toekomstige uitgaven en de disconteringsvoet relevant, zie hiervoor de grondslagen ten aanzien van de voorzieningen zoals toegelicht op pagina 97. Ten aanzien van de vooruitontvangen cursus-, les- en examengelden is voornamelijk de verwachte gemiddelde inschrijvingsduur relevant voor de bepaling van de verplichting, zie hiervoor de grondslagen ten aanzien van de vooruitontvangen cursus-, les- en examengelden zoals toegelicht op pagina 99.

Consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de instelling en haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding bestaat.

Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin de instelling een meerderheidsbelang heeft, of waarop op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Bij de bepaling of beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend, worden financiële instrumenten die potentiële stemrechten bevatten en direct kunnen worden uitgeoefend, betrokken.

Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed. De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de groep.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de binnen de groep gemaakte winsten. De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd.

Voor een overzicht van de geconsolideerde groepsmaatschappijen wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans inzake de Financiële vaste activa.

Transacties in vreemde valuta's

Transacties luidend in vreemde valuta's worden in de betreffende functionele valuta van de groepsmaatschappijen omgerekend tegen de geldende wisselkoers op de transactiedatum. In vreemde valuta's luidende monetaire activa en verplichtingen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Niet-monetaire activa en passiva in vreemde valuta's die tegen historische kostprijs worden opgenomen, worden naar euro's omgerekend tegen de geldende wisselkoersen op de transactiedatum. De bij omrekening optredende valutakoersverschillen worden als last in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Stelselwijzigingen

In 2015 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Schattingswijzigingen

In 2015 heeft zich de volgende schattingswijziging voorgedaan.

Inschrijvingsduur commerciële opleidingen

De inschrijvingsduur voor de commerciële opleidingen is opnieuw beoordeeld in 2015. Tot 2014 heeft de Open Universiteit een inschrijvingsduur van 14 maanden gehanteerd voor Certified Professional Programs (CPP's) en 17 maanden voor begeleide Masters. De beoordeling in 2015 heeft ertoe geleid dat de gemiddelde inschrijvingsduur is aangepast naar 12/13 maanden voor Certified Professional Programs (CPP's) en 30 maanden voor begeleide Masters.

De reden voor het wijzigen van de termijn voor Certified Professional Programs (CPP's) is gelegen in een wijziging van de gemiddelde looptijd van de aangeboden opleidingen. Het effect van deze schattingswijziging over 2015 bedraagt een vrijval van 81.

De reden voor het wijzigen van de looptijd van de begeleide Masters heeft te maken met een wijziging van de wijze van facturatie. Tot 2014 werd met name gebruik gemaakt van termijnfacturatie. Echter met ingang van 2015 wordt vóóraf volledig gefactureerd. Het effect van deze schattingswijziging bedraagt derhalve nihil.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, handelsschulden en overige te betalen posten.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Na de eerste opname worden handels- en overige vorderingen evenals handelsschulden en overige nog te betalen posten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waardeverwijzigingen in de winst-en-verliesrekening of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, herstructurering van een aan de onderneming toekomend bedrag onder voorwaarden die de onderneming anders niet zou hebben overwogen en aanwijzingen dat een debiteur of emittent failliet zal gaan. Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen en beleggingen die door de onderneming worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van alle individueel significante vorderingen en beleggingen wordt beoordeeld of deze specifiek onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering. Alle individueel significante vorderingen en beleggingen waarvan is vastgesteld dat deze niet specifiek onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering worden vervolgens collectief beoordeeld op een eventuele waardevermindering die zich al heeft voorgedaan maar nog niet is vastgesteld. Van individueel niet significante vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken.

Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de onderneming historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als de ondernemingsleiding van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

Een bijzonder waardeverminderverslies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gediscoteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Verliezen worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevige actief blijft verantwoord worden via oprenting van het actief met de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Als in een latere periode het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardeverminderverslies wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de winst-en-verliesrekening.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De uitgaven na eerste verwerking van een gekocht of zelf vervaardigd immaterieel vast actief worden toegevoegd aan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat de uitgaven zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen en de uitgaven en de toerekening aan het actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarden voor activering worden de uitgaven verantwoord als kosten in de winst-en-verliesrekening.

De grondslagen voor verwerking van een bijzondere waardevermindering zijn opgenomen onder het hoofd Bijzondere waardeverminderingen.

Concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom

Kosten van immateriële vaste activa anders dan intern gegenereerde, waaronder octrooien en licenties, worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs en lineair afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van immateriële vaste activa (1-5 jaar).

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De kostprijs van de activa die door de instelling in eigen beheer zijn vervaardigd, bestaat uit de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de vervaardiging. Verder omvat de vervaardigingsprijs een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente op schulden over het tijdvak dat kan worden toegerekend aan de vervaardiging van de activa.

Overheidssubsidies worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de verkrijgingsprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op bedrijfsterreinen en op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

De afschrijvingen starten direct na ingebruikname, waarbij er fictief van uitgegaan wordt, dat alle investeringen in één boekjaar geacht worden (gemiddeld) per 1 juli van dat jaar in gebruik genomen te zijn.

De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

Terreinwerkzaamheden	30 jaar
Gebouwen	
Gebouwen tot en met 1999	30 jaar
Gebouwen vanaf 2000	
Casco	60 jaar
Afbouw	30 jaar
Inbouwpakketten en technische installaties	15 jaar
Verbouwingskosten gebouwen in eigendom	resterende levensduur
Verbouwingskosten studiecetra	duur huurcontract
Binnenzonwering	10 jaar
Buitenzonwering en bewakingsstelsel	10 jaar
Inventaris en apparatuur	
Computers (gemiddeld)	3 jaar
Overige vaste activa	5 jaar
Software	5 jaar

De volgende activeringsgrenzen zijn van toepassing (incl. BTW):

- 1 Nieuwe gebouwen en terreinwerkzaamheden:
Alle uitgaven die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.
- 2 Verbouwingskosten gebouwen centrale vestiging:
Alle samenhangende uitgaven (projecten), voor zover deze 100 te boven gaan en die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.
- 3 Verbouwingskosten studiecetra:
Alle samenhangende uitgaven die per project meer dan 40 bedragen en die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.
- 4 Duurzame gebruiksgoederen/resterende activa inclusief PC's:
Activeren boven een aanschafwaarde van 3 per stuk. Het is hierbij mogelijk om – bij voldoende onderlinge samenhang – de investering projectmatig te benaderen, waarbij het criterium 'investeren per stuk' kan worden losgelaten.
- 5 Gebruikerssoftware:
Uitsluitend de extern ontwikkelde c.q. aangekochte software, boven een aanschafwaarde van 11,5 per applicatie.
Bij aanpassingen en uitbreidingen van extern gekochte of ontwikkelde software geldt als aanvullend criterium om tot activeren over te gaan, dat de genoemde aanpassing of uitbreiding de economische levensduur van de applicatie verlengt.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen. Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is geen voorziening voor groot onderhoud gevormd. De kosten worden rechtstreeks in het resultaat verantwoord.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengst-waarde.

Bijzondere waardeverminderingen

Voor materiële en immateriële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief of een kasstroomgenererende eenheid hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingsverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingsverlies van een kasstroomgenererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief of kasstroomgenererende eenheid geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroomgenererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingsverlies voor het actief (of kasstroomgenererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Voorraden

Voorraden (cursusmateriaal) worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde.

De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden naar verwachting zullen opbrengen.

De vervaardigingsprijs ten aanzien van cursusmateriaal in eigen productie bestaat uit de kosten van papier, drukwerk en afwerking.

Voorraden worden gewaardeerd tegen aanschafprijs op basis van de 'first-in, first-out' (FIFO)-methode of lagere actuele waarde.

Bij de waardering van de voorraden wordt rekening gehouden met de eventueel op balansdatum opgetreden waardeverminderingen.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves en bestemmingsreserves en/of -fondsen. Hierin is tevens een segmentatie opgenomen naar publieke en private middelen.

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, waarbij de beperking door het bestuur is aangebracht.

Bestemmingsreserve – Hooglerarenfonds

Dit betreft een bestemmingsreserve voor een hooglerarenfonds van de faculteit Cultuurwetenschappen welk in 2014 volledig is uitgeput.

Bestemmingsfonds – Promotiefonds LOOK

Als uitvloeisel van het reorganisatie- en personeelsplan Ruud de Moor Centrum 2011 is het College van Bestuur met de Ondernemingsraad overeengekomen om in 2012 een promotiefonds in het leven te roepen van waaruit, onder bepaalde voorwaarden, een promotietraject kan worden gefinancierd. In 2012 is een bedrag ad 296 gedoteerd aan dit fonds, ten laste van de algemene reserve. De aanwending hiervan zal plaatsvinden tot medio 2016.

Voor een verdere toelichting van het eigen vermogen wordt verwezen naar het enkelvoudig deel van deze jaarrekening.

Voorzieningen

Algemeen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Bij het contant maken is de lange termijn markttrente ad 1,18% (2014: 1,18%) als disconteringsvoet gehanteerd.

Voorziening WW/BW

De voorziening voor WW/BW wordt berekend op basis van de van de verwachte toekomstige uitkeringen, in het kader van de wachtgeldregeling.

Voorziening reorganisatie

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen als op balansdatum een gedetailleerd reorganisatieplan is geformaliseerd en uiterlijk op opmaakdatum van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan is gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. Van een gerechtvaardigde verwachting is sprake als is gestart met de uitvoering van de reorganisatie, of als de hoofdlijnen bekend zijn gemaakt aan hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben.

In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijke kosten opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten van de instelling.

De voorziening wordt berekend op basis van de contante waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen.

Voorziening Faculteit MST

De voorziening voor de faculteit MST wordt berekend op basis van de contante waarde van de verwachte toekomstige loondoorbetalingen en uitkeringen.

Voorziening eigen risico WAO/WIA

De voorziening eigen risico WAO/WIA wordt eveneens berekend op basis van de contante waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen.

Voorziening jubileumuitkeringen

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen.

De berekening is gebaseerd op verwachte toekomstige uitkeringen gedurende het dienstverband, met een maximale termijn van 10 jaar op basis van de gemiddelde uitbetaalde gelden over de afgelopen 3 jaar en de gemiddelde uitstroom over de afgelopen 3 jaar.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de instelling en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Voor een overzicht van de verbonden partijen wordt verwezen naar Model E van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor Onderwijsinstellingen opgenomen op pagina 120.

Vooruitontvangen cursus-, les- en examengelden

De cursus- les- en examengelden voor de reguliere opleidingen worden na aftrek van de kosten van uitgeleverd cursusmateriaal tijdsevenredig toegerekend aan de inschrijvingsduur van 12 maanden. Voor de nieuwe Masters, die met ingang van september 2014 worden aangeboden, geldt een de kwartielsystematiek waarbij voor 3 maanden vooruit wordt gefactureerd.

Voor de commerciële opleidingen geldt een inschrijvingsduur van 12/13 maanden voor Certified Professional Programs (CPP's) en 30 maanden voor begeleide Masters.

Onderhanden projecten

Het saldo van projecten uit hoofde van werk in opdracht van derden leidt tot een vordering of een schuld op de balans. Het werk in opdracht van derden wordt gewaardeerd tegen de bestede kosten, bestaande uit de kosten die direct betrekking hebben op het project (zoals directe personeelskosten en overige lasten), de kosten die toerekenbaar zijn aan projectactiviteiten in het algemeen en toewijsbaar zijn aan het project (onder meer overheadkosten van projectactiviteiten) en andere kosten voor zover ze contractueel door de opdrachtgever worden vergoed, verminderd met de gedeclareerde termijnen danwel ontvangen voorschotten die in relatie staan tot het werk in opdracht van derden.

Onder de overige vorderingen worden de projecten opgenomen waarbij de vooruitbetaalde kosten de gefactureerde termijnen/ontvangen voorschotten overschrijden. Projecten waarbij de vooruit gefactureerde termijnen/ontvangen voorschotten de vooruitbetaalde kosten overschrijden worden verantwoord onder de kortlopende schulden.

Eventuele voorzieningen uit hoofde van werk in opdracht van derden worden in mindering gebracht op de vordering.

Schulden

De grondslagen voor de waardering van schulden zijn beschreven onder het hoofdstuk Financiële instrumenten.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en verrichte diensten alsmede de rijksbijdrage en subsidies enerzijds, en anderzijds de kosten en andere lasten van het jaar, gewaardeerd tegen historische kostprijzen.

Opbrengstverantwoording

Cursus-, les- en examengelden

Opbrengsten uit cursus-, les- en examengelden worden opgenomen in de baten tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen.

Opbrengsten uit cursus-, les- en examengelden worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de cursus-, les- en examengelden op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de cursus-, les- en examengelden te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

De opbrengsten uit cursus-, les- en examengelden worden na aftrek van de kosten van uitgeleverd cursusmateriaal tijdsevenredig toegerekend aan de inschrijvingsduur, zie hiervoor grondslagen onder het hoofd Vooruitontvangen cursus-, les- en examengelden.

Rijksbijdrage OCW

Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

Overige overheidsbijdragen en subsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

De vooruitontvangen bedragen (zowel kort- als langlopend) worden onder de overlopende passiva opgenomen.

Baten werk in opdracht van derden

Zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van een onderhanden project, worden de projectopbrengsten en -kosten als opbrengsten en kosten in de winst-en-verliesrekening verwerkt naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum. Onder projectopbrengsten wordt verstaan de in het contract overeengekomen opbrengsten vermeerderd met eventuele opbrengsten op grond van meer- of minderwerk, claims en vergoedingen, indien en voor zover het waarschijnlijk is dat de opbrengsten zullen worden gerealiseerd en betrouwbaar kunnen worden bepaald.

De mate waarin prestaties van een onderhanden project zijn verricht wordt bepaald aan de hand van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten. Indien het resultaat van een onderhanden project niet betrouwbaar kan worden bepaald, worden de projectopbrengsten slechts verwerkt tot het bedrag van de gemaakte projectkosten dat waarschijnlijk kan worden verhaald. Verwachte verliezen op projecten worden onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Overige baten

Overige bedrijfsopbrengsten bestaan uit baten uit verhuur, inkomsten auteursrechten, detachering personeel, opbrengsten bedrijfsrestaurant en overige baten en worden gewaardeerd indien zij zijn verwezenlijkt.

Personele lasten

Periodiek betaalbare beloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de vennootschap. Voor de beloningen met opbouw van rechten, sabbatical leave, winstdelingen en bonussen worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van winstdelingen en bonusbetalingen worden verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt.

Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen.

De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomst). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Voor arbeidsongeschiktheidsrisico's die zijn verzekerd wordt een voorziening getroffen voor het in de toekomst te betalen deel van de verzekeringspremie dat rechtstreeks toe te rekenen is aan het individuele schadeverleden van de vennootschap. Indien geen betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de omvang van het in de toekomst te betalen deel van de verzekeringspremies dat rechtstreeks toe te rekenen aan het individuele schadeverleden van de rechtspersoon wordt geen voorziening opgenomen.

Pensioenen

De instelling heeft een pensioenregeling bij Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP. Op deze pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte of contractuele basis premies betaald door de instelling. ABP hanteert het middelloon als pensioengevende salarisgrondslag. ABP probeert ieder jaar de pensioenen te verhogen met de gemiddelde stijging van de lonen in de sectoren overheid en onderwijs. Wanneer de dekkingsgraad lager is dan 105% vindt er geen indexatie plaats. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als

overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

De dekkingsgraad van Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP per 31 december 2015 is 97,2%.

Afschrijvingen

Immateriële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Materiële vaste activa worden eveneens vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief, waarbij er fictief van uitgegaan wordt, dat alle investeringen in één boekjaar geacht worden (gemiddeld) per 1 juli van dat jaar in gebruik genomen te zijn. Over terreinen wordt niet afgeschreven.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

Hieronder zijn begrepen de direct en indirect aan de omzet toerekenbare kosten waaronder huisvestingslasten en overige lasten. De laatst genoemde categorie bestaat uit administratie- en beheerslasten, duurzame aanschaffingen, materiaalgebonden lasten, dotaties voorzieningen en algemene kosten.

Leasing

De instelling kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel worden overgedragen, worden aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele lease. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Operationele leasing

Bij de instelling kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de instelling ligt, waarbij het leaseobject niet wordt geactiveerd. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de staat van baten en lasten over de looptijd van het contract.

Financiële baten en -lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitopslagen.

Toelichting op de geconsolideerde balans

VASTE ACTIVA

1.1 Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt weer te geven:

Bedragen x € 1.000

	Concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom	
	2015	2014
	€	€
Stand per 1 januari		
Aanschafwaarde	928	782
Cum. waardeverminderingen en afschrijvingen	(530)	(302)
Boekwaarde	398	480
Mutaties in de boekwaarde:		
Investeringen	182	146
Desinvesteringen	(379)	0
Afschrijvingen	(243)	(228)
Afschrijvingen desinvesteringen	379	0
Saldo	(61)	(82)
Stand per 31 december		
Aanschafwaarde	731	928
Cum. waardeverminderingen en afschrijvingen	(394)	(530)
Boekwaarde	337	398
Afschrijvingstermijnen	1-5 jaar	1-5 jaar

Onder concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom zijn de kosten verantwoord voor extern aangekochte licenties met een looptijd langer dan een jaar.

1.2 Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt weer te geven:

Bedragen x € 1.000

	Grond	Terrein- werkzaam- heden	Gebouwen	Inventaris en apparatuur	Activa in aanleg	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2015						
Aanschafwaarde	2.069	2.278	30.431	6.619	240	41.637
Cum. waardeverminderingen en afschrijvingen	0	(1.377)	(19.524)	(5.515)	0	(26.416)
Boekwaarde	2.069	901	10.907	1.104	240	15.221
Mutaties in de boekwaarde:						
Investeringen	0	0	12	819	167	998
Overboeking activa uitvoering	0	0	0	240	(240)	0
Desinvesteringen	0	(49)	0	(329)	0	(378)
Afschrijvingen	0	(83)	(1.186)	(823)	0	(2.092)
Afschrijvingen desinvesteringen	0	49	0	329	0	378
Herwaarderings	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	(83)	(1.174)	236	(73)	(1.094)
Stand per 31 december 2015						
Aanschafwaarde	2.069	2.229	30.443	7.349	167	42.257
Cum. waardeverminderingen en afschrijvingen	0	(1.411)	(20.710)	(6.009)	0	(28.130)
Boekwaarde	2.069	818	9.733	1.340	167	14.127
Afschrijvingstermijnen:	n.v.t.	3,33%	1,67%	20%		
		10%	3,33%	33%		
		20%	6,67%			
			10%			
			20%			

De boekwaarde van de (deels) buiten gebruik gestelde materiële vaste activa (panden Madrid en Athabasca) bedraagt 363. Hierover is gedurende 2015 85 afgeschreven. De onroerende zaakbelasting 2015 voor de gebouwen in Heerlen is gebaseerd op een waarde van 11.290 op peildatum 30 juni 2015. De opstallen in Heerlen zijn in 2015 verzekerd voor een waarde van 37.771.

De actuele waarde van de bedrijfsgebouwen en -terreinen is ultimo 2013 door onafhankelijke taxateurs gewaardeerd op 15.156. In 2015 zijn de onlangs gerenoveerde gebouwen Chiba en Bologna opnieuw getaxeerd. De actuele waarde na taxatie in 2015 bedraagt 19.151.

De taxaties zijn gebaseerd op de methodiek van desktop taxatie, waarbij de in het verleden uitgevoerde taxatie(s) als basis genomen met de desbetreffende uitgangspunten en er ter plekke een gevelinspectie wordt uitgevoerd.

Vlottende activa

1.4 Voorraden

De post voorraad kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	31-12-2015		31-12-2014	
	€	€	€	€
Verkrijgingsprijs gebruiksgoederen	1.158		1.369	
Af: Voorziening voor incourantheid	(177)		(124)	
Totaal		981		1.245

De voorraadwaardering op basis van de actuele waarde wijkt niet materieel af van bovenstaande waardering.

1.5 Vorderingen

De post vorderingen kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	31-12-2015		31-12-2014	
	€	€	€	€
Studenten/deelnemers/cursisten		3.481		3.686
Overige vorderingen		739		555
Vooruitbetaalde kosten	1.060		1.014	
Verstrekte voorschotten	9		26	
Overige	8		0	
Overlopende activa		1.077		1.040
Af: Voorziening wegens oninbaarheid		(52)		(209)
Totaal		5.245		5.072

Onder de vorderingen zijn geen vorderingen opgenomen met een resterende looptijd langer dan een jaar.

Het verloop van de voorziening wegens oninbaarheid is als volgt:

	2015	2014
	€	€
Stand per 1 januari	(209)	(400)
Onttrekking	193	163
Dotatie	(36)	28
Stand per 31 december	(52)	(209)

Debiteuren

	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
Debiteuren Studenten/deelnemers/cursisten	3.481	3.686
Af: voorziening dubieuze debiteuren	(52)	(209)
Totaal	3.429	3.477

Overige vorderingen

	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
Rente	47	190
Nog te ontvangen subsidiebedragen projecten	448	281
Afroep bijdrage EuroMBA 2015	119	0
Overige	125	84
Totaal	739	555

1.7 Liquide middelen

De post liquide middelen kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
Kasmiddelen	4	2
Tegoeden op bank- en girorekeningen	22.518	23.693
Kruisposten	2	0
Totaal	22.524	23.695

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Open Universiteit.

2.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt in de toelichting op de balans in de enkelvoudige jaarrekening nader toegelicht.

2.2 Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000

Personeels-voorzieningen	WW/BW	Reorganisatie 2008	Reorganisatie 2011	Reorganisatie 2013	Voorziening faculteit MST	Eigen risico WAO	Jubileum-uitkeringen	Totaal
	€	€	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2015	2.355	158	1.542	6.523	2.595	551	925	14.649
Mutaties:								
Vrijval/Dotaties	864	4	(22)	(669)	24	(94)	(92)	15
Dotatie vanuit frictie-kosten LOOK (balans)	0	0	462	0	0	0	0	462
Onttrekkingen	(475)	(50)	(258)	(1.018)	(1.241)	(75)	(65)	(3.182)
Rente mutatie	8	1	3	20	15	1	1	49
Stand per 31 december 2015	2.752	113	1.727	4.856	1.393	383	769	11.993
Kortlopend deel								
< 1 jaar	1.026	47	347	1.407	951	59	97	3.934
Middellang deel (2017-2020)								
	1.429	66	1.150	2.589	400	228	341	6.203
Langlopend deel								
> 5 jaar	297	0	230	860	42	96	331	1.856

Voorziening WW/BW

De voorzieningen voor WW/BW betreft de verplichting van de OU om medewerkers salaris door te betalen tijdens de periode van ontslag tot het vinden van een nieuwe baan. Aan de voorziening is in 2015 864 gedoteerd in verband met nieuwe verplichtingen. Daarnaast is 475 aan de voorziening onttrokken in verband met uitgaven in 2015 ten behoeve van loondoorbetaling voor oud medewerkers.

Voorziening reorganisatie

De voorziening reorganisatiekosten betreft de kosten die direct samenhangen met in gang gezette reorganisaties. Alle drie de reorganisatievoorzieningen zijn gevormd na de formalisering van een gedetailleerd plan voor de reorganisatie en na bekendmaking van de plannen aan de betrokkenen. In 2015 is voornamelijk onttrokken (1.326) in verband met afwikkeling van deze verplichtingen. Aan de voorziening reorganisatie 2011 is 462 gedoteerd doordat een medewerker in 2015 zijn promotieonderzoek heeft afgerond.

Voorziening Faculteit MST

De voorziening voor de faculteit MST heeft betrekking op verplichting voor loon- doorbetaling van boventallig personeel en is gevormd na de formalisering van een gedetailleerd plan voor de reorganisatie en na bekendmaking van de plannen aan de betrokkenen. In 2015 is voornamelijk onttrokken (1.241) in verband met afwikkeling van deze verplichtingen.

Voorziening eigen risico WAO/WIA

In 2004 is het besluit genomen om ingaande 2004 eigenrisicodragers voor de wet op de arbeidsongeschiktheid (WAO) te worden. Gedurende 2015 is 94 aan de voorziening gedoteerd in verband met verwachte verplichtingen als gevolg van ziekte en 75 onttrokken in verband met in rekening gebrachte uitkeringen die onder het eigen risico vallen.

Voorziening jubileumuitkeringen

De voorziening jubilea daalt met 156 als gevolg van onttrekking voor uitbetaalde jubileumuitkeringen (65) en vrijval in verband met daling en samenstelling van het medewerkersbestand (92).

2.4 Kortlopende schulden

De post kortlopende schulden kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	31-12-2015		31-12-2014	
	€	€	€	€
Vooruitgefactureerde en ontvangen termijnen onderhanden werk		4.345		4.340
Crediteuren		3.781		2.777
OCW/EZ		1.224		2.694
Loonheffing	2.462		2.180	
Omzetbelasting	149		126	
Belastingen en premies sociale verzekeringen		2.611		2.306
Schulden terzake van pensioenen		492		588
Vooruitontvangen cursus- en les gelden	6.902		7.707	
Vooruitontvangen subsidies OCW/EZ geoormerkt	451		300	
Vakantiegeld en -dagen	1.733		1.865	
Nog te betalen vakantietoelage	882		889	
Nog te ontvangen facturen	1.250		1.319	
Ontvangen bedragen ten behoeve van samenwerkingsverbanden	0		739	
Accountants- en administratiekosten	58		22	
Vooruitontvangen subsidie LOOK	30		854	
Overige	650		515	
Overige schulden en overlopende passiva		11.956		14.210
Totaal		24.409		26.915

Van de kortlopende schulden heeft een bedrag ad 859 een looptijd langer dan een jaar. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

– Vooruitontvangen bijdrage OCW inzake de reorganisatie 2011	298
– Vooruitontvangen bijdrage OCW inzake de reorganisatie 2013	436
– Vooruitontvangen cursusgelden	125

Enerzijds betreft dit de middels brief OND/ODB-12/3952 U van 3 februari 2012 vooruitontvangen bijdrage OCW inzake de reorganisatie 2011 van het Ruud de Moor Centrum (LOOK) 2011 ad 298.

Tevens betreft dit de middels brief OND/ODB-13/56289 U van 4 december 2013 vooruitontvangen bijdrage OCW inzake de reorganisatie 2013 van het onderzoekscentrum LOOK ad 926. Hiervan heeft 436 een looptijd langer dan een jaar.

Daarnaast heeft een bedrag ad 29 betrekking op de subsidie LOOK toegekend middels brief OND/ODB-13/14332 U van 7 maart 2013 ad 3.912. Ultimo 2014 is een bedrag ad 29 betrekking hebbend op de uitvoering van het programma LOOK als schuld opgenomen op de balans. De OU gaat uit van een terugbetalingsverplichting voor dit bedrag.

Ten slotte heeft een bedrag ad 125 betrekking op vooruitontvangen cursusgelden met een looptijd langer dan een jaar.

OCW/EZ

Het vooruitontvangen bedrag OCW betreft enerzijds de middels brief OND/ODB-12/3952 U van 3 februari 2012 vooruitontvangen bijdrage OCW inzake de reorganisatie van het Ruud de Moor Centrum (LOOK) 2011 ad 298.

Daarnaast betreft dit de middels brief OND/ODB-13/56289 U van 4 december 2013 vooruitontvangen bijdrage OCW inzake de reorganisatie 2013 van het onderzoekscentrum LOOK ad 926. Hiervan heeft 436 een looptijd langer dan een jaar.

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Deze post betreft de afdracht loonheffing en sociale lasten over de maand december.

Schulden terzake van pensioenen

Deze post betreft de afdracht pensioenpremies over de maand december.

Overzicht geormerkte subsidies OCW en EL&I (RJ 660, model G)

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

(Regeling ROS art.13, lid 2 sub a en EL&I regelingen betrekking hebbend op de EL&I subsidies)

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing EUR	Ontvangen t/m verslagjaar EUR	De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking (aankruisen wat van toepassing is)	
	Kenmerk	Datum			Geheel uitgevoerd en afgerond	Nog niet geheel uitgevoerd
Besluit vergoeding kosten	OND/ODB-13/56289U	4 december 2013	10.500	10.500	☐	X
Totaal			10.500	10.500		

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Aansprakelijkheid en garanties

Er zijn een tweetal bankgaranties afgegeven. Er is een bankgarantie ad 40 door de Open Universiteit aan de Hooge Huys verzekeringen afgegeven ten behoeve van de huurovereenkomst van studiecentrum Rotterdam en er is een bankgarantie ad 23 door de Open Universiteit aan Achtundfünfzigste IFH Geschlossener Immobilienfonds für Holland GmbH & Co. afgegeven ten behoeve van de huurovereenkomst van studiecentrum Zwolle.

Voorwaardelijke verplichtingen

De Open Universiteit staat garant voor de financiële positie van OU Holding BV en haar deelnemingen.

(Meerjarige) financiële verplichtingen

De niet uit de balans blijvende verplichtingen bij de Open Universiteit betreffen de verplichtingen uit hoofde van operationele lease van kopieerapparatuur voor een totaalbedrag van 74. Deze verplichting heeft een resterende looptijd < 1 jaar.

Verder is er nog een leasecontract voor een personenauto. De openstaande verplichting per balansdatum bedraagt 5. Deze leaseverplichting heeft een resterende looptijd < 1 jaar.

Daarnaast zijn huurcontracten afgesloten ten behoeve van de huisvesting van de studiecentra. De totale huurverplichting bedraagt 2.665. De resterende looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	EUR
Niet langer dan 1 jaar	1.183
Tussen 1 en 5 jaar	1.482
Langer dan 5 jaar	0
	<hr style="width: 100px; margin-left: auto; margin-right: 0;"/> 2.665

De operationele kosten worden lineair verspreid over de looptijd van de overeenkomst in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Financiële instrumenten en risicobeheersing

Algemeen

De instelling maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de instelling blootstelt aan markt-, valuta-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft de instelling een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de instelling te beperken.

De instelling zet geen afgeleide financiële instrumenten in om risico's te beheersen.

Markt- en prijsrisico

De instelling belegt niet in effecten en loopt derhalve geen significante prijsrisico's.

Valutarisico

De instelling is voornamelijk werkzaam in Nederland en loopt derhalve geen significante valutarisico's.

Rente- en kasstroomrisico

De instelling loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (liquide middelen). Voor vorderingen met variabele renteaftspraken loopt de instelling risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen loopt de instelling risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente. Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot renterisico gecontracteerd.

Kredietrisico

De instelling heeft geen significante concentraties van kredietrisico.

Liquiditeitsrisico

De instelling maakt op dit moment geen gebruik van bancaire kredietfaciliteiten. Voor zover noodzakelijk, zullen nadere zekerheden worden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten.

De onderneming bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat voor de onderneming steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en schulden e.d. benadert de boekwaarde daarvan.

Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Algemeen

De methode van resultaatbepaling is gebaseerd op het baten- en lastenstelsel.

In verband met de taakstelling op het gebied van innovatie wordt een groot aantal projecten uitgevoerd die ten laste van de reguliere exploitatie worden geboekt.

BATEN

3.1 Rijksbijdrage OCW

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
3.1.1 Rijksbijdrage OCW	39.443	39.137	38.929
Totaal rijksbijdragen	39.443	39.137	38.929

3.1.1 Rijksbijdrage OCW

Deze post betreft de toegekende rijksbijdrage en prestatiebekostiging conform brief d.d. 18 december 2015 kenmerk 2015/2/114847 voor een bedrag van 39.576.

Van dit bedrag heeft 631 betrekking op Geesteswetenschappen. Voor dit deel van de rijksbijdrage is een reserve gevormd die geleidelijk naar voortgang van de werkzaamheden vrijvalt in de exploitatie.

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

Deze post is als volgt nader te specificeren:

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
Subsidie LOOK	817	505	1.299
Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies	817	505	1.299

Subsidie LOOK

Deze post betreft de subsidie toegekend middels brief OND/ODB-14/10395 U van 29 januari 2014 ad 1.937. De subsidie is verleend voor de uitvoering van activiteiten in het kader van de verdere professionalisering van de leraar in de periode van 1 januari 2014 tot en met 31 december 2015. Ultimo 2014 is een bedrag ad 817 als schuld opgenomen op de balans. Dit bedrag is in 2015 volledig gerealiseerd en verantwoord.

3.3 Cursus-, les- en examengelden

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	Begroting		
	2015	2015	2014
	€	€	€
Startpakket	1.464	1.758	1.504
Inschrijvingen	9.469	11.371	10.263
Commerciële opleidingen	4.210	3.234	4.499
Inschrijfgelden (oude regime)	313	0	242
Kortingsregeling KCOU	(362)	0	(286)
Overige kortingen	0	0	(841)
Overige kortingen (oude regime)	(5)	0	(21)
Tentamengelden	210	636	221
Vrijstellingsverzoeken	287	0	296
Vrijval/dotatie vooruitontvangen cursusgelden	1.017	0	1.698
Totaal cursus-, les-, en examengelden	16.603	16.999	17.575

Specificatie cursus-, les- en examengelden naar hoofdkostenplaatsen

	2015	2014
	€	€
Afdeling		
Cultuur- en Rechtswetenschappen	4.774	5.231
Management, Science & Technology	6.513	6.319
Psychologie en onderwijswetenschappen	4.299	4.327
Totaal faculteiten	15.586	15.887
Overig	1.017	1.698
Totaal	16.603	17.575

3.4 Baten werk in opdracht van derden

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
Contractonderwijs	842	887	848
Internationale organisaties	1.091	946	987
Nationale overheden	1.467	1.496	1.347
NWO / ZonMW	533	409	380
KWF	357	210	213
Aids Fonds	113	44	60
Non-profit organisaties	47	20	115
Contractonderzoek	3.608	3.125	3.102
Overige baten werk in opdracht van derden	275	340	35
Totaal baten werk in opdracht van derden	4.725	4.352	3.985

3.5 Overige baten

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
Detachering personeel	221	373	233
Inkomsten auteursrechten	46	45	53
Verhuur onroerend goed	370	195	352
BTW pro rata regeling	62	46	63
Opbrengst bedrijfsrestaurant	117	80	85
Bijdrage Phd program	208	339	348
Kies op Maat	122	0	96
IASL 2015	109	0	0
Overige posten	357	98	441
Totaal overige baten	1.612	1.176	1.671

In bovenstaande specificatie zijn onder de overige posten enkel opbrengsten beneden 50 verantwoord.

LASTEN

4.1 Personele lasten

De personele lasten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
Brutolonen en salarissen	30.924	32.252	30.660
Sociale lasten en pensioenpremies	7.595	7.921	8.525
4.1.1 Lonen en salarissen	38.519	40.173	39.185
Mutatie voorzieningen	(373)	685	2.767
Inhuur derden regulier	4.908	3.862	4.102
Overige	1.002	2.021	1.314
4.1.2 Overige personele lasten	5.537	6.568	8.183
Totaal	44.056	46.741	47.368

Bovenstaande posten kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
Brutolonen en salarissen			
Salarissen	26.116	27.238	25.546
Vakantietoelagen	2.143	2.235	2.194
Overige toelagen	2.665	2.779	2.920
Totaal beloning voor arbeid	30.924	32.252	30.660

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
Sociale lasten en pensioenpremies			
Pensioenpremies	4.337	4.546	5.194
Overige sociale lasten	3.258	3.415	3.331
Totaal sociale lasten	7.595	7.921	8.525

De pensioenregeling betreft een toegezegde-pensioenregeling, welke verwerkt is als een toegezegde-bijdrageregeling. Het pensioen is toegekend op basis van het middelloonstelsel en is ondergebracht bij het ABP/Loyalis. De Open Universiteit heeft in het geval van een tekort geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen, anders dan hogere toekomstige premies.

	Begroting		
	2015	2015	2014
	€	€	€
Mutatie voorzieningen			
Dotatie WW/BW voorziening	872	501	1.113
Dotatie reorganisatie voorziening 2008	5	0	(40)
Dotatie reorganisatie voorziening 2011	(19)	0	70
Dotatie reorganisatie voorziening 2013	(649)	0	(561)
Dotatie voorziening faculteit MST 2014	39	0	2.595
Dotatie eigen risico WAO voorziening	(93)	0	151
Dotatie jubileumuitkeringen	(91)	184	164
	64	685	3.492
Vrijval bijdrage OCW inzake de reorganisatie 2013 van het onderzoekscentrum LOOK	(437)	0	(725)
	(373)	685	2.767

De gemiddelde formatie nam af van 559 fte ultimo 2014 tot 534 fte ultimo 2015, hetgeen overeenkomt met een daling van 4,5% (fte zijn excl. stagiaires).

Personele lasten en fte-verdeling gesplitst naar hoofdkostenplaats

	Rekening	Rekening	Bezetting	Bezetting
	2015	2014	31-12-2015	31-12-2014
	x € 1.000	x € 1.000	WP fte	OBP fte
Afdeling				
Cultuur- en Rechtswetenschappen	6.266	6.273	62	12
Management, Science & Technology	7.915	8.934	76	21
Psychologie en onderwijswetenschappen	11.497	10.982	118	36
	25.678	26.189	256	69
Totaal faculteiten				
Totaal overige afdelingen	13.843	14.310	15	191
	39.521	40.499	271	260
			2014:269	2014:274
			(fte zijn excl. stagiaires)	
Mutatie voorzieningen	(373)	2.767		
Inhuur derden	4.908	4.102		
	44.056	47.368		

Model F WNT: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector

4.1 Vermelding bezoldiging topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen

Vermelding alle bestuurders met dienstbetrekking

Functie of functies	Voorzitters clause van toepassing J/N	Naam	Ingangsdatum dienstverband	Einddatum dienstverband	Omvang dienstverband in FTE	Beloning	Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	Voorzieningen beloning betaalbaar op termijn	Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	2014
Voorzitter College van bestuur	N	drs. S.P. van den Eijnden	1-4-2012	1-3-2016	1	177	0	16	0	195
Vicevoorzitter College van bestuur	N	drs.ing. C.J. Brouwer	1-5-2006	1-1-2015	1	0	0	0	0	147
Rector magnificus	N	prof. mr. A. Oskamp	1-1-2011	1-1-2019	1	157	0	16	0	182
Totaal						334	0	32	0	524

Vermelding alle toezichthouders

Functie of functies	Voorzitter of lid (J/N)	Naam	Ingangsdatum dienstverband	Einddatum dienstverband	Beloning	Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	Voorzieningen beloning betaalbaar op termijn	Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	2014
Voorzitter Raad van toezicht	J	mw. mr. A.H. Brouwer-Korf	1-2-2008	31-1-2016	22				22
Lid Raad van toezicht (per 1-2-2016 Voorzitter)	J/N	drs. R.M. Smit	1-12-2015 (als lid) 1-2-2016 (als voorzitter)	31-1-2016 (als lid) 30-11-2019 (als voorzitter)	1				0
Lid Raad van toezicht	N	drs. P. Valks	1-3-2009	1-12-2015	13				14
Lid Raad van toezicht	N	mw. drs. P.J.E. Bieringa MBA	1-1-2010	31-10-2014	0				12
Lid Raad van toezicht	N	prof. dr. ir. J.M.L. van Engelen	1-3-2009	28-2-2017	14				14
Lid Raad van toezicht	N	prof. dr. ir. M.B.A. van Asselt	1-5-2014	1-1-2015	0				10
Lid Raad van toezicht	N	drs. Ph.F.M. Raets	1-11-2014	31-10-2018	15				2
Lid Raad van toezicht	N	mw. prof. dr. V. Evers	1-12-2015	30-11-2019	1				0
Totaal					66				74

Voorafgaand overzicht kan als volgt nader worden uitgesplitst:

Vermelding alle bestuurders met dienstbetrekking

Naam	Beloning	Belastbare vaste en varia- bele onkosten- vergoedingen	Sociale verzekerings- premies	Voorzieningen beloning betaalbaar op termijn
drs. S.P. van den Eijnden	170	0	7	16
prof. mr. A. Oskamp	150	0	7	16
Totaal	320	0	14	32

Vermelding alle toezichthouders

Naam	Beloning	Btw	Afdracht ZVW
mw. mr. A.H. Brouwer-Korf	17	4	1
drs. R.M. Smit	1	0	0
drs. P. Valks	11	2	0
prof. dr. ir. J.M.L. van Engelen	12	2	0
drs. Ph.F.M. Raets	12	2	1
mw. prof. dr. V. Evers	1	0	0
Totaal	54	10	2

De bezoldiging van de CvB-leden is vanaf 2002 gebaseerd op de landelijk ingevoerde HAY-systematiek.

Bovenvermelde bezoldigingen en vergoedingen zijn inbegrepen in de personele lasten van de overige afdelingen.

4.2 Afschrijvingen

De afschrijvingen kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
4.2.1 Afschrijving immateriële vaste activa	243	237	228
4.2.2 Afschrijving materiële vaste activa	2.092	2.260	2.088
Totaal afschrijvingen	2.335	2.497	2.316

Bovenstaande posten kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

4.2.1 Afschrijving immateriële vaste activa

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
Afschrijving concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom	243	237	228
Totaal afschrijvingen immateriële vaste activa	243	237	228

4.2.2 Afschrijving materiële vaste activa

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
Afschrijving gebouwen en terreinwerkzaamheden	1.269	1.317	1.300
Afschrijving apparatuur en inventaris	823	943	788
Tussentelling	2.092	2.260	2.088
Af/Bij: boekwinst c.q. boekverlies desinvesteringen	0	0	0
Totaal afschrijvingen materiële vaste activa	2.092	2.260	2.088

4.3 Huisvestingslasten

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
4.3.1 Huur	1.246	1.200	1.236
4.3.2 Verzekeringen	67	80	74
4.3.3 Onderhoud- en exploitatievoorzieningen	344	335	397
4.3.4 Energie en water	296	300	304
4.3.5 Schoonmaakkosten	330	265	347
4.3.6 Heffingen	78	75	58
4.3.7 Overige huisvestingslasten	111	120	254
Totaal huisvestingslasten	2.472	2.375	2.670

4.4 Overige lasten

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	1.029	980	750
4.4.2 Duurzame aanschaffingen	162	76	276
4.4.2 Materiaalgebonden lasten	1.642	1.680	1.368
4.4.3 Dotaties voorzieningen	37	0	(28)
4.4.4 Algemene kosten	8.830	7.952	8.257
Totaal overige lasten	11.700	10.688	10.623

Bovenstaande posten kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
Administratie- en beheerslasten			
Representatiekosten	158	150	151
Consumpties op de werkplek	117	111	119
Fotokopieerkosten	223	213	164
Vergaderkosten	336	321	127
Mobiele telefonie	96	91	92
Overige materiaalgebonden lasten	99	94	97
Totaal administratie- en beheerslasten	1.029	980	750

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
Duurzame aanschaffingen			
Aanschaf apparatuur en inventaris kleiner dan activeringsgrens	162	76	276

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
Materiaal gebonden lasten			
Verbruik cursusmaterialen	1.361	1.569	1.124
Overige materiaalgebonden lasten	281	111	244
Totaal materiaalgebonden lasten	1.642	1.680	1.368

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
Dotaties voorzieningen			
Dotatie voorziening debiteuren	37	0	(28)
Dotatie voorziening overige vorderingen	0	0	0
Totaal dotaties voorzieningen	37	0	(28)

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
Algemene kosten			
Reis- en verblijfkosten	979	581	1.131
Computerkosten	1.774	1.813	1.797
Publiciteit en voorlichting	1.401	1.505	1.675
Honoraria derden en advieskosten	2.553	1.255	1.933
Overige algemene kosten	2.123	2.798	1.721
Totaal algemene kosten	8.830	7.952	8.257

De overige algemene kosten kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
Overige algemene kosten			
Samenwerkingskosten UM	802	825	744
Contributies, bijdragen en lidmaatschappen	390	209	406
Porti- en vrachtkosten	433	394	440
Kosten bedrijfsrestaurant	102	90	100
Overige algemene kosten	396	1.280	31
Totaal overige algemene kosten	2.123	2.798	1.721

Toelichting accountants honoraria

In het boekjaar en voorgaand boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountants-honoraria ten laste van het resultaat gebracht:

	2015	2014
	€	€
Onderzoek van de jaarrekening	78	70
Onderzoek prestatieafspraken	10	0
Werkzaamheden ten behoeve van overige verklaringen	44	18
Adviesdiensten op fiscaal terrein	60	7
Andere niet-controlediensten	61	30
Totaal honoraria betaald aan de externe accountant	253	125

De bedragen zijn opgenomen onder de post honoraria derden en advieskosten ad 2.553 (in 2014 1.933).

Bovenstaande honoraria betreffen uitsluitend de werkzaamheden die bij de instelling en de in de consolidatie betrokken maatschappijen zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in art. 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort.

Specificatie overige lasten naar hoofdkostenplaatsen

	Rekening 2015 x € 1.000	Rekening 2014 x € 1.000
Afdeling		
Cultuur- en Rechtswetenschappen	1.117	1.134
Management, Science & Technology	1.449	2.164
Psychologie en onderwijswetenschappen	1.997	2.351
Totaal faculteiten	4.563	5.649
Totaal overige afdelingen	7.137	4.974
Totaal	11.700	10.623

5 Financiële baten en lasten

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2015 €	Begroting 2015 €	2014 €
Rentebaten	108	275	215
Rentelasten	0	0	0
Saldo financiële baten en lasten	108	275	215

Verbonden partijen

Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. De bezoldiging van de bestuurders en commissarissen is opgenomen op pagina 120 (WNT).

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en functionarissen op sleutelposities.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

Verbonden partijen (model E):

Bedragen x € 1.000

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2015 €	Resultaat 2015 €	Art 2:403 BW Ja/nee	Deelname %	Consolidatie Ja/Nee
OU Holding BV	BV	Heerlen	4	101	(12)	Nee	100	Ja
Open Universiteit	BV	Heerlen	4	10	(2)	Nee	100	Ja
Diensten BV								
Open Universiteit	BV	Heerlen	4	10	(2)	Nee	100	Ja
Deelnemingen BV								
Open Universiteit	BV	Heerlen	1	76	(3)	Nee	100	Ja
Bedrijfsopleidingen BV								
LEX BV	BV	Heerlen	4	11	(3)	Nee	100	Ja

Enkelvoudige balans per 31 december 2015

Na voorstel resultaatbestemming

Bedragen x € 1.000

	31-12-2015	31-12-2014
ACTIVA		
Vaste activa		
1.1 Immateriële vaste activa	337	398
1.2 Materiële vaste activa		
1.2.1 Gebouwen en terreinen	12.620	13.877
1.2.2 Inventaris en apparatuur	1.340	1.104
1.2.4 Activa in aanleg	167	240
	14.127	15.221
1.3 Financiële vaste activa	101	0
Vlottende activa		
1.4 Voorraden	981	1.245
1.5 Vorderingen		
1.5 Debiteuren	3.429	3.853
1.5.7 Overige vorderingen	739	555
1.5.8 Overlopende activa	1.077	1.040
	5.245	5.448
1.7 Liquide middelen	22.404	23.564
Totaal activa	43.195	45.876

	31-12-2015	31-12-2014
PASSIVA		
2.1 Eigen vermogen		
2.1.1 Algemene reserve (publiek)	7.180	4.369
2.1.1 Algemene reserve (privaat)	(408)	(397)
2.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)	0	0
2.1.4 Bestemmingsfonds (publiek)	28	95
	6.800	4.067
2.2 Voorzieningen	11.993	14.665
2.4 Kortlopende schulden		
2.4.3 Crediteuren	3.781	2.777
2.4.6 Rekening-courant verbonden ondernemingen	0	235
2.4.7 Belastingen en sociale premies	3.103	2.894
2.4.10 Overlopende passiva	17.518	21.238
	24.402	27.144
Totaal passiva	43.195	45.876

Enkelvoudige staat van baten en lasten 2015

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2016	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
Baten				
3.1 Rijksbijdrage OCW	38.525	39.443	39.137	38.929
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	0	817	505	1.299
3.3 Cursus-, les- en examengelden	16.227	16.603	16.999	17.575
3.4 Baten werk in opdracht van derden	3.967	4.725	4.352	3.985
Resultaat deelneming	0	(11)	0	(4)
3.5 Overige baten	1.065	1.612	1.176	1.671
Totaal baten	59.784	63.189	62.169	63.455
Lasten				
4.1 Personele lasten	44.546	44.056	46.741	47.368
4.2 Afschrijvingen	2.232	2.335	2.497	2.316
4.3 Huisvestingslasten	2.542	2.471	2.375	2.670
4.4 Overige lasten	10.552	11.690	10.688	10.614
Totaal lasten	59.872	60.552	62.301	62.968
Saldo baten en lasten	(88)	2.637	(132)	487
5 Financiële baten en lasten	88	108	275	215
Resultaat	0	2.745	143	702

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en voor resultaatbepaling

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de jaarrekening 2015 van de instelling.

Voor zover posten uit de enkelvoudige balans en de enkelvoudige winst-en-verliesrekening hierna niet nader zijn toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk.

Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de op pagina 90 tot en met 104 opgenomen toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde.

Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van de instelling gehanteerd; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de instelling en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, worden geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de onderneming geheel of ten dele garant staat voor de schulden van de betreffende deelneming, dan wel de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) in staat te stellen tot betaling van haar schulden, wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening wordt primair ten laste van de vorderingen op deze deelneming gevormd en voor het overige onder de voorzieningen ter grootte van het aandeel in de door de deelneming geleden verliezen, dan wel voor de verwachte betalingen door de onderneming ten behoeve van deze deelneming.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de instelling in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de instelling en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

Toelichting op de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten

1.3 Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

	Groepsmaatschappijen	
	2015	2014
	€	€
Stand per 1 januari	0	0
Mutatie voorziening deelneming	(16)	0
Resultaat deelnemingen	(11)	(4)
Overige mutaties	128	4
Stand per 31 december	101	0

Deelnemingen

De geconsolideerde balans en staat van baten en lasten omvat naast de cijfers van de Open Universiteit ook de gegevens van de 5 hierna genoemde deelnemingen.

De belangen van de instelling in andere maatschappijen zijn als volgt verdeeld:

	Aandeel in geplaatst kapitaal in %
Naam, vestigingsplaats	
OU Holding BV, Heerlen	100%
Open Universiteit Diensten BV, Heerlen	100%
Open Universiteit Deelnemingen BV, Heerlen	100%
Open Universiteit Bedrijfsopleidingen BV, Heerlen	100%
LEX BV, Heerlen	100%

1.5 Debiteuren

	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
Debiteuren Studenten/deelnemers/cursisten	3.429	3.477
Vorderingen op groepsmaatschappijen	0	376
Totaal	3.429	3.853

Rekening-courant verbonden ondernemingen

In 2015 is besloten de rekening-courant verhoudingen tussen de Open Universiteit en haar deelnemingen af te wikkelen. De reden hiervoor is gelegen in het feit dat dit tot 1 januari 2016 vrijgesteld van vennootschapsbelasting kon worden afgewikkeld.

2.1 Eigen vermogen

Bedragen x € 1.000

	Stand per 1 januari 2015	Resultaat	Overige mutaties 2015	Stand per 31 december 2015
	€	€	€	€
Algemene reserve				
2.1.1 Algemene reserve				
Publiek	4.369	2.756	55	7.180
Privaat	(397)	(11)	0	(408)
	<u>3.972</u>	<u>2.745</u>	<u>55</u>	<u>3.972</u>
Bestemmingsfonds				
2.1.2 Bestemmingsfonds (publiek)				
Promotiefonds LOOK	95	0	(67)	28
	<u>95</u>	<u>0</u>	<u>(67)</u>	<u>28</u>
Stand per 31 december 2015	4.067	2.745	(12)	6.800

Het verschil tussen het geconsolideerd en enkelvoudig vermogen is het gevolg van de afhandeling van de rekening-courant posities met de OU deelnemingen in 2015.

Algemene reserve (publiek)

Het verloop van de algemene reserve in 2015 kan als volgt worden weergegeven:

	2015 x € 1.000	2014 x € 1.000
Stand per 1 januari	4.369	3.513
Bij/af: overboeking van c.q. naar bestemmingsreserve/fonds	67	150
Bij/af: overige mutaties	(12)	0
Bij/af: exploitatiesaldo	2.756	706
Stand per 31 december	7.180	4.369

Algemene reserve (privaat)

Het verloop van de algemene reserve in 2015 kan als volgt worden weergegeven:

	2015 x € 1.000	2014 x € 1.000
Stand per 1 januari	(397)	(393)
Bij/af: exploitatiesaldo	(11)	(4)
Stand per 31 december	(408)	(397)

Bestemmingsreserve

Bestemmingsreserve Hooglerarenfonds (publiek)

Het verloop van de bestemmingsreserve in 2015 kan als volgt worden weergegeven:

	2015 x € 1.000	2014 x € 1.000
Stand per 1 januari	0	83
Dotatie exploitatie overschot faculteit CW	0	0
Onttrekking	0	(83)
Stand per 31 december	0	0

Bestemmingsfonds

Bestemmingsfonds Promotiefonds LOOK (publiek)

Het verloop van het bestemmingsfonds in 2015 kan als volgt worden weergegeven:

	2015 x € 1.000	2014 x € 1.000
Stand per 1 januari	95	162
Dotatie	0	0
Onttrekking	(67)	(67)
Stand per 31 december	28	95

2.2 Voorzieningen

Het verloop van deze post in 2015 is als volgt weer te geven:

Bedragen x € 1.000

	Personeels- voorzieningen	Voorziening Deelneming	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari 2015	14.649	16	14.665
Mutaties	(2.656)	(16)	(2.672)
Stand per 31 december 2015	11.993	0	11.993

De voorziening deelneming heeft betrekking op de verplichtingen van de instelling ten aanzien van de negatieve nettovermogenswaarde van OU Holding BV, aangezien door de instelling een aansprakelijkheidsstelling is afgegeven voor OU Holding BV. Door de afwikkeling van de rekening-courant verhoudingen in 2015 is de waarde van de deelneming positief geworden.

2.4.3 Crediteuren

	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
Crediteuren	3.781	2.777
Schulden aan groepsmaatschappijen	0	0
Totaal	3.781	2.777

Resultaat deelneming

De opbrengst deelneming kan als volgt worden gespecificeerd:

	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
OU Holding BV	(11)	0	(4)
Totaal	(11)	0	(4)

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijk accountant

Aan: de Raad van toezicht van de Open Universiteit

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening over 2015 van Open Universiteit te Heerlen gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2015 en de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2015 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het College van Bestuur

Het College van Bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Het College van Bestuur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

Het College van Bestuur is voorts verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 2 van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het onderwijsaccountant-protocol OCW/EZ 2015. Dit vereist dat wij voldoen aan voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan alsmede in het kader van de financiële rechtmatigheid voor de naleving van die relevante wet- en regelgeving, gericht op het opzetten van

controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Open Universiteit per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat de bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2015.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 393, lid 5 onder e en f van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.3 Jaarverslag van het onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2015 is opgesteld, en of de in artikel 392, lid 1 onder b tot en met h van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 391, lid 4 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Eindhoven, 16 juni 2016
KPMG Accountants N.V

L.J.J.M. Vale RA

Voorstel tot resultaatbestemming

Het resultaat 2015 ad 2.745 positief is toegevoegd aan de algemene reserve; zijnde 2.756 publiek en (11) privaat.

Vooruitlopend op een definitieve goedkeuring door de Raad van toezicht is de resultaatbestemming reeds in de jaarrekening verwerkt.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum.

Nevenvestigingen

De Open universiteit heeft nevenvestigingen in de vorm van zestien studiecentra verspreid over het land. Naast Heerlen zijn de studiecentra gevestigd in Alkmaar, Amsterdam, Den Haag, Vlissingen, Leeuwarden, Groningen, Emmen, Zwolle, Enschede, Utrecht, Rotterdam, Nijmegen, Breda en Eindhoven.

Open Universiteit
Bezoekadres
Valkenburgerweg 177
6419 AT Heerlen

Postadres
Postbus 2960
6401 DL Heerlen

Foto's binnenwerk (m.u.v. pag. 5 en 38) © Peter Strelitski, Amsterdam
Foto pag. 5 © Fotostudio Driepoot, Sanne Linssen, Heerlen

Alles uit deze uitgave – m.u.v. de foto's – mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt onder de vereisten van de Creative Commons-licentie Naamsvermelding-Niet-commercieel-Gelijk delen 3.0 Nederland. Zie de licentie voor details:
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/nl/>

Een digitale versie van het Jaarverslag en jaarrekening staat op onze website.

www.ou.nl